Jomfruland
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg:	**Jomfruland nasjonalparkstyre**
Møtested:	Formannskapssalen, Kragerø
Dato:	16.11.2026
Tidspunkt:	09:00-13:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

	Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
	ST 47/2026	Godkjenning av innkalling		
	ST 48/2026	Godkjenning av protokoll		
Referatsaker s. 5	RS 43/2026	Delvis signert protokoll - Jomfruland nasjonalparkstyre 070926 - møteinnkallinger og protokoller 2026		2026/4033
	RS 44/2026	Høringsuttalelse - Jomfruland nasjonalpark - høring - regjeringens forslag til ny Oslofjordplan		2026/8275
	RS 45/2026	Informasjon - Jomfruland nasjonalpark - minkbekjempelse 2027 - prioriteringer fra Statens naturoppsyn SNO		2026/13114
	RS 46/2026	Jomfruland nasjonalpark - informasjon om verneregler og rydding av vegetasjon i nasjonalparken		2026/13504
	RS 47/2026	Ingen vesentlige merknader - presiserer verneforskriftens bestemmelser - Jomfruland nasjonalpark - reguleringsplan - forenklet prosess - Kragerø 29/53 - 29/149 - endring av reguleringsplan for Østre og Vestre Saltverksmyr - planID 2002109		2026/13086
	RS 48/2026	Rapporter - Jomfruland nasjonalpark - resultater fra flytelling av mellomskarv og ærfugl		2026/13010
	RS 49/2026	Invitasjon - Jomfruland nasjonalpark - medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner NPKL		2026/12772
	RS 50/2026	Informasjon - Jomfruland nasjonalpark - pågående og planlagte skjøtselstiltak på Sandbakken og Øytangen sør		2026/13108
	RS 51/2026	Kopi - anmodning om å trekke tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - Styrmannsholmen - jakt på hare		2026/12991
	RS 52/2026	Kopi - tilbakemelding og oppklaring av tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - Styrmannsholmen - jakt på hare		2026/12991
	RS 53/2026	Innspill - Jomfruland nasjonalpark - Styrmannsholmen - jakt på hare		2026/12991
	RS 54/2026	Orienteringer		
Delegerte vedtak s. 115	DS 32/2026	Delegert vedtak - tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - motorferdsel - strandrydding på Jomfruland - Kulturlandskaperne		2026/10899
Saker til styrebehandling s. 123	ST 49/2026	Økonomistatus og forbruk 2026 - Tiltak store verneområder (1420.31) og drift av nasjonalparkstyre (1420.21)		2026/11021
	ST 50/2026	Søknad om fjerning av greiner over anneks - Hovedveien 152 - gbnr. 29/16		2026/10898

ST 51/2026	Budsjett og prioritering av tiltak (kap./post) 1420.31 og drift av nasjonalparkstyret (kap./post 1420.21) for 2027	2026/12152
ST 52/2026	Saksfremlegg_Høring - Strategi for besøkssentre for natur 2027-2037	2026/12321
ST 53/2026	Eventuelt	

ST 47/2026 Godkjenning av innkalling
ST 48/2026 Godkjenning av protokoll

Protokoll til signering - Jomfruland nasjonalparkstyre 07.09.2026

Dokumentet er signert digitalt av følgende undertegnere:

- HENRIETTE FLUER VIKRE signert 09.09.2026 med ID-Porten: BankID

Det signerte dokumentet innholder

En forside med informasjon om signaturene, alle originaldokumenter og digitale signaturer.

Dokumentet er forseglet av Posten Bring

Signeringen er gjort med digital signering levert av Posten Bring AS. Posten garanterer for autentisiteten og forseglingen av dette dokumentet.

Slik ser du at signaturene er gyldig

Hvis du åpner dette dokumentet i Adobe Reader, skal det stå øverst at dokumentet er signert av Posten Bring AS. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke er endret etter signering.

Jomfruland
nasjonalparkstyre

Møteprotokoll

Utvalg: **Jomfruland nasjonalparkstyre**
Møtested: Formannskapssalen, Kragerø rådhus
Dato: 07.09.2026
Tidspunkt: 10:00 - 14:00

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Henriette Fluer Vikre	Leder	
Heidi Herum	Nestleder	
Terje Mindrebø	Medlem	

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Navn	Funksjon	Representerer

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Representerer

Merknader:

Øvrige frammøtte:

Navn
Eirik Johansen Dobbedal – Nasjonalparkforvalter
Espen Marker – Statens naturoppsyn

Underskrift:

Vi bekrefter med underskriftene våre at det som er ført på de sidene vi har signert i møteboka, er i samsvar med det som ble vedtatt på møtet.

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av
Posten Bring

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 34/2026	Godkjenning av innkalling		
ST 35/2026	Godkjenning av protokoll		
RS 37/2026	Nabovarsel - Jomfruland nasjonalpark - Kragerø 29/5 - Hovedveien 164 - riving av eksisterende fuglestasjon med anneks - oppføring av ny fuglestasjon med anneks		2026/8576
RS 38/2026	Avtale - 29/6 - Hasselgården - Jomfruland nasjonalpark - beiteavtaler i nasjonalparken		2026/2923
RS 39/2026	Kopi - varsel om overtredelsesgebyr - Jomfruland nasjonalpark - mulig brudd på verneforskriften - ulovlig bruk av drone	X	2026/4375
RS 40/2026	Kopi - vedtak om overtredelsesgebyr - Jomfruland nasjonalpark - mulig brudd på verneforskriften - ulovlig bruk av drone	X	2026/4375
RS 41/2026	Møteprotokoll 080626 - Jomfruland nasjonalparkstyre - møteinnkallinger og protokoller 2026		2026/4033
DS 25/2026	Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - arrangement - Grenland Pokerrun		2025/8092
DS 26/2026	Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark – motorferdsel - U.O	X	2026/7422
DS 27/2026	Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - motorferdsel - elektrisk sykkel – U.O	X	2026/8752
DS 28/2026	Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - motorferdsel - elektrisk sykkel – U.O	X	2026/9088
DS 29/2026	Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - Kragerø 29/155 - Hovedveien 158 - motorferdsel - frakt av byggmateriale		2026/8650
DS 30/2026	Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - Hovedveien 133 - 29/323 - motorferdsel		2026/8993
ST 36/2026	Innstilling_Søknad om innsamling av rotskudd/stiklinger fra villeple i Jomfruland nasjonalpark		2026/7151
ST 37/2026	Innstilling_Søknad om bruksendring av sjøbua på Øitangen - Gbnr. 29/5		2026/7718
ST 38/2026	Saksfremlegg_ Jomfruland nasjonalparkstyre - Høringssvar regjeringens forslag til ny Oslofjordplan		2026/8275
RS 42/2026	Orienteringer		
ST 39/2026	Eventuelt		

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

ST 34/2026 Godkjenning av innkalling

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Behandling

Vedtak

Innkalling godkjent

ST 35/2026 Godkjenning av protokoll

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Behandling

Vedtak

Protokoll godkjent.

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

RS 37/2026 Nabovarsel - Jomfruland nasjonalpark - Kragerø 29/5 - Hovedveien 164 - riving av eksisterende fuglestasjon med anneks - oppføring av ny fuglestasjon med anneks

RS 38/2026 Avtale - 29/6 - Hasselgården - Jomfruland nasjonalpark - beiteavtaler i nasjonalparken

RS 39/2026 Kopi - varsel om overtredelsesgebyr - Jomfruland nasjonalpark - mulig brudd på verneforskriften - ulovlig bruk av drone

RS 40/2026 Kopi - vedtak om overtredelsesgebyr - Jomfruland nasjonalpark - mulig brudd på verneforskriften - ulovlig bruk av drone

RS 41/2026 Møteprotokoll 080626 - Jomfruland nasjonalparkstyre - møteinnkallinger og protokoller 2026

DS 25/2026 Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - arrangement - Grenland Pokerrun

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Behandling

Heidi Herum: Statens naturoppsyn sin orientering med erfaringer fra arrangementet i 2026 bør legges til vurderinger dersom det søkes i 2027.

Henriette Fluer Vikre: Søker bør opplyses om søknad for ev. arrangement i 2027 skal oversendes nasjonalparkstyret i god til før styremøte i juni. Forvalter sender informasjon til arrangør om dette.

Vedtak

Vedtak tas til etterretning med merknader fremkommet i møtet.

DS 26/2026 Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark – motorferdsel – U.O.

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Behandling

Vedtak

Tas til orientering.

DS 27/2026 Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - motorferdsel - elektrisk sykkel – U.O.

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Behandling

Vedtak

Vedtak tas til orientering.

DS 28/2026 Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - motorferdsel - elektrisk sykkel – U.O.

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Behandling

Vedtak

Vedtak tas til orientering.

DS 29/2026 Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - Kragerø 29/155 - Hovedveien 158 - motorferdsel - frakt av byggmateriale

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Behandling

Vedtak

Vedtak tas til orientering.

DS 30/2026 Tillatelse - Jomfruland nasjonalpark - Hovedveien 133 - 29/323 - motorferdsel

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Behandling

Vedtak

Vedtak tas til orientering.

ST 36/2026 Innstilling_Søknad om innsamling av rotskudd/stiklinger fra villeple i Jomfruland nasjonalpark

Innstilling fra forvalter

Jomfruland nasjonalparkstyre gir ikke tillaltelse til innsamling av rotskudd eller kvister til stiklinger fra villeple (Malus sylvestris) i Jomfruland nasjonalpark. Selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, begrunnes avslaget med at behovet for rene stiklinger/rotskudd fra villeple kan dekkes fra trær utenfor nasjonalparken, og derfor ikke nødvendig å gjennomføre i selve verneområdet. Det er spredte forekomster av villeepletrær flere steder på Jomfruland som ikke ligger i verneområdet.

Nasjonalparkforvalter kan bistå med kart og kontaktinformasjon til ev. grunneiere dersom søker ønsker dette.

Avslaget er hjemlet i verneforskriften § 4 første ledd.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Behandling

Vedtak

Jomfruland nasjonalparkstyre gir ikke tillaltelse til innsamling av rotskudd eller kvister til stiklinger fra villeple (Malus sylvestris) i Jomfruland nasjonalpark. Selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, begrunnes avslaget med at behovet for rene stiklinger/rotskudd fra villeple kan dekkes fra trær utenfor nasjonalparken, og derfor ikke nødvendig å gjennomføre i selve verneområdet. Det er spredte forekomster av villeepletrær flere steder på Jomfruland som ikke ligger i verneområdet. Nasjonalparkforvalter kan bistå med kart og kontaktinformasjon til ev. grunneiere dersom søker ønsker dette.
Avslaget er hjemlet i verneforskriften § 4 første ledd.

ST 37/2026 Innstilling_Søknad om bruksendring av sjøbua på Øitangen - Gbnr. 29/5

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i forskrift om vern av Jomfruland nasjonalpark § 3 fjerde ledd d.) gir Jomfruland nasjonalparkstyre Telemark fylkeskommune tillatelse til bruksendring av bygningen «Sjøbua» på Øitangen fra naust/båthus/sjøbu til annen bygning for overnatting i tråd med etablert bruk før vernetidspunktet.

Tillatelsen begrunnes med at oppgraderingene og bruk er etablert flere år før opprettelsen av Jomfruland nasjonalpark, samt at bruksendring ikke vil medføre økt skade eller forstyrrelse av verneverdiene i nærområdet til bygningen på grunn av økt bruk, sammenliknet med situasjonen på vernetidspunktet.

Tillatelsen gis med følgende vilkår:

-Areal mellom bygningens vestlige fasade (dobbeltdørene) og stranda skal være åpen for allmenn ferdsel. Det tillates ikke utplassering av bord, benker eller andre innretninger som kan hindre eller begrense ferdsel. Utleier plikter å opplyse ev. leietakere om dette.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med en frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Jomfruland nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Behandling

Vedtak

Med hjemmel i forskrift om vern av Jomfruland nasjonalpark § 3 fjerde ledd d.) gir Jomfruland nasjonalparkstyre Telemark fylkeskommune tillatelse til bruksendring av bygningen «Sjøbua» på Øitangen fra naust/båthus/sjøbu til annen bygning for overnatting i tråd med etablert bruk før vernetidspunktet. Tillatelsen begrunnes med at oppgraderingene og bruk er etablert flere år før opprettelsen av Jomfruland nasjonalpark, samt at bruksendring ikke vil medføre økt skade eller forstyrrelse av verneverdiene i nærområdet til bygningen på grunn av økt bruk, sammenliknet med situasjonen på vernetidspunktet. Tillatelsen gis med følgende vilkår: Areal mellom bygningens vestlige fasade (dobbeltdørene) og stranda skal være åpen for allmenn ferdsel. Det tillates ikke utplassering av bord, benker eller andre innretninger som kan hindre eller begrense ferdsel. Utleier plikter å opplyse ev. leietakere om dette.

Klage
Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med en frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Jomfruland nasjonalparkstyre.

ST 38/2026 Saksfremlegg_ Jomfruland nasjonalparkstyre - Høringssvar regjeringens forslag til ny Oslofjordplan

Innstilling fra forvalter

Jomfruland nasjonalparkstyre vedtar følgende høringsinnspill til revidert Oslofjordplan med ev. justeringer som kommer frem i styremøtet:

Jomfruland nasjonalparkstyre viser til Klima- og miljødepartementets høring av regjeringens forslag til ny Oslofjordplan. Jomfruland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Jomfruland nasjonalpark og Stråholmen landskapsvernområde. Nasjonalparken omfatter et samlet areal på ca. 117km2, hvorav 98% er marin natur. Verneområdet rommer viktige og representative naturtyper og økosystemer som tareskog, ålegrasenger, bløtbunn og skjellsand, herunder gyte- og oppvekstområder for fisk og skalldyr, som har betydning for økosystemet og økosystemtjenester både i og utenfor nasjonalparken.

Overordnet stiller nasjonalparkstyret seg positive til alle tiltak som kan bidra til å styrke fjorden. Nasjonalparkstyret ønsker med dette å kommentere sider av Oslofjordplanen som berører eller har betydning for nasjonalparkforvaltningen. Innspillene er fordelt under relevante kapittel. Som en generell bemerkning ønsker nasjonalparkstyret å peke på fraværet av de marine nasjonalparkene i Oslofjordplanen, selv om parkene Jomfruland nasjonalpark, Færder nasjonalpark og Ytre Hvaler nasjonalpark samlet omfatter over 800 kvadratkilometer med natur, friluftsområder og marine økosystem i planens nedslagsfelt.

Kommentarer til innsatsområde 3: Stanse nedbygging

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av
Posten Bring

-Utrede virkemidler for bedre beskyttelse av gruntvannsområder: Tiltaket bør tillegges piroritet da det kan bidra til å sikre viktige habitat. Tiltaket bør ses i sammenheng med styrket innsats for sjøfugl, hvor man retter fokus på funksjonsområder for sårbare arter.

Kommentarer til innsatsområde 4: Restaurering av naturverdier

-Planen bør undersøke hvilken rolle og funksjon de marine nasjonalparkene i Oslofjorden kan ha i dette arbeidet. Nasjonalparkene er sikrede arealer for fremtiden med representative økosystemer. Det er derfor viktig at nasjonalparkstyrene inkluderes aktivt i det videre arbeidet med restaurering og utarbeidelse av planer, strategier og virkemidler for økt aktiv restuarering i Oslofjorden.

Kommentarer til innsatsområde 5: Redusere tilførsler av miljøgifter, forsøpling og plastforurensning

-Nasjonalparkstyret støtter videre drøfting om å øke vektgrensen for fritidsbåter. Kostnad ved levering av fritidsbåter over dagens vektgrense kan føre til at flere leverer båter som ellers ville bli forlatt eller senket. Tiltaket må også ses i sammenheng med innføring av fritidsbåtregister.
-Nasjonalparkstyret støtter videre satsing på rydding av tapte fiskeredskaper. I planen står Fiskeridirektoratet som ansvarlig, men her mener nasjonalparkstyret at det bør legges til grunn et tverrsektorielt samarbeid mellom Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet og de tre marine nasjonalparkene i Oslofjorden. Nasjonalparkstyret understreker at opprydding av tapte fiskeredskaper er svært positivt, men peker på utfordringer i dagens praksis som er både fragmentert, ukoordinert og foregår i stor grad utenfor nasjonalparkstyrenes kontroll, selv aktiviteter i verneområdene.
-Nasjonalparkstyret støtter etablering av obligatorisk fritidsbåtregister

<u>Kunnskapsinnenting:</u>

-Nasjonalparkstyret forslår at det etableres en tilstandsovervåkning av sårbare naturtyper i de marine nasjonalparkene som del av «tilstandsovervåkningen» av Oslofjorden med fokus på naturrestaurering. Områdene er gjennom verneforskriftene beskyttet mot videre skade og forstyrrelse, samtidig som de rommer representative habitater, økosystem og artsmangfold.

Kommentarer til innsatsområde 6: Ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper

Nasjonalparkstyret støtter vurderingene som gjøres i kapittelet, samt tiltak og behov for kunnskapsinnhenting. Styret ønsker særlig å bemerke:

-Nasjonalparkstyret støtter utredning av egen kvote for brislig i Oslofjorden og vektbegrensning for trålredskaper.
-Nasjonalparkstyret etterlyser statusoppdatering og fremdrift i arbeidet med utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Endringen har stor betydning for forvaltningen og vil kreve at områder skiltes på nytt og informasjon når ut til publikum.
-Nasjonalparkstyret støtter videreføring og økt innsats på bekjempelse av mink i Oslofjordområdet. Arbeidet bør koordineres gjennom Statens naturoppsyn.

Dokumentet er signert digitalt av:

• HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Jomfruland nasjonalparkstyre mener videre at helhetlig plan for Oslofjorden bør vurdere følgende tiltak for økt beskyttelse av sjøfugl:

-Informasjonskampanjer rettet mot padlere (SUP/kajakk) i Oslofjorden mht. ferdselsforbud og avstandskrav.
-Justere tidsrommet for forsvarets tillatte lavtflyging fra 1.oktober til 31. mars, til 1. oktober til 14. mars, slik at adgangen harmonerer med endring i ferdselsforbudet i verneområder, jf. Tilrådning - sjøfuglreservater - vurdering av tidspunkt for ferdselsrestriksjoner - Oslofjorden og Agder.
-Utvidelse av sone med ferdselsforbud rundt sjøfuglreservatene fra 50 til 75 eller 100 meter, eller fysiske tiltak som sikrer avstand for båter og padlere.
-Vurdere forbud mot vannskutere i Jomfruland nasjonalpark.
-Etablering av sjøfuglreservater i viktige næringsområder. Dagens modell for sjøfuglredservat fokuserer på hekke/oppholdsområdene, uten hensyn til forstyrrelser i andre viktige habitat som f.eks. tilstøtende næringsområder.
-Utrede dynamisk forvaltning av sjøfugl og sjøfuglreservater i de marine nasjonalparkene, hvor nasjonalparkstyrene kan innføre ferdselsforbud i avgrensede områder basert på reelle hekkeaktivitet og næringsbehov.

Kommentarer til innsatsområde 7: Fremme et aktivt friluftsliv

-Nasjonalparkstyrene bør bli del av kystsonenettverket. Verneområdestyremene er et selvstendig forvaltningsnivå med myndighet etter verneforskriften. Allmennhetens mulighet til naturopplevelser er et av formålene med opprettelsen av nasjonalparkene.

Kommentarer til innsatsområde 8: Organisering av arbeidet

-Nasjonalparkstyrene bør bli en del av gruppen med sentrale ansvarlige myndigheter som foreslås opprettet. Nasjonalparkstyrene er forvaltningsmyndighet for viktige naturområder med store naturverdier i havet og på land, samtidig som områdene er attraktive friluftsområder.
-Nasjonalparkstyret støtter etablering av et forpliktende samarbeidsformat knyttet til miljøkriminalitet i Oslofjorden. Nasjonalparkene bør være representert i dette forumet.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Behandling

Henriette Fluer Vikre fremmet følgende forslag til suppleringer/endringer:

Jomfruland nasjonalparkstyre er positivt til kunnskapsbaserte og målrettede tiltak som dokumenterbart kan bedre miljøtilstanden i Oslofjorden. Tiltakene må bygge på et tilstrekkelig lokalt og regionalt kunnskapsgrunnlag, være forholdsmessige og vurderes opp mot konsekvensene for lokalsamfunn, næringsliv, fiskeri og friluftsliv.

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Nasjonalparkstyret vil samtidig understreke at nye oppgaver, restriksjoner og kontrolltiltak må følges av nødvendig statlig finansiering og kapasitet til informasjon, skilting, oppsyn og håndheving.

De marine nasjonalparkene Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler omfatter samlet over 800 kvadratkilometer med viktige marine økosystemer, naturverdier og friluftsområder. Det er derfor en vesentlig svakhet ved Oslofjordplanen at nasjonalparkene og nasjonalparkstyrene har fått en så begrenset plass. Styrene må involveres aktivt i planlegging, prioritering og gjennomføring av tiltak som berører verneområdene.

Under innsatsområde 3 – Stanse nedbygging – tilføyes:

Virkemidler for bedre beskyttelse av gruntvannsområder må være målrettede og bygge på kartlegging av områdenes faktiske naturverdi, funksjon og tilstand. Nye restriksjoner må utformes slik at de ikke blir mer omfattende enn nødvendig, og kommunene, grunneiere, næringsaktører og berørte brukergrupper må involveres før tiltak vedtas.

Under innsatsområde 4 – Restaurering av naturverdier – tilføyes:

Restaureringstiltak må baseres på dokumentert behov og forventet miljøeffekt. Tiltakene må ikke redusere verneverdiene eller påføre nasjonalparkstyrene nye oppgaver uten at det samtidig stilles tilstrekkelige statlige midler og faglige ressurser til disposisjon.

Under innsatsområde 5 – Miljøgifter, forsøpling og plastforurensning – tilføyes:

Nasjonalparkstyret mener at tiltak som gjør det enklere og rimeligere å levere utrangerte fritidsbåter og tapte fiskeredskaper, bør prioriteres. Ordningene må være praktisk tilgjengelige og innrettes slik at de gir reelle insentiver til innlevering.

Et eventuelt obligatorisk fritidsbåtregister må ha et klart formål, være enkelt og rimelig for båteierne og ikke utvikle seg til en ny unødvendig avgifts- og rapporteringsordning.

Under innsatsområde 6 – Sårbare arter og verdifulle naturtyper – endres og tilføyes:

Nasjonalparkstyret støtter økt innsats for sjøfugl, men nye ferdselsrestriksjoner må bygge på dokumenterte behov og være avgrenset i tid og geografi. Informasjon, frivillig etterlevelse og målrettede tiltak bør vurderes før omfattende eller permanente forbud innføres.

Før sonen med ferdselsforbud rundt sjøfuglreservater eventuelt utvides fra 50 til 75 eller 100 meter, må konsekvensene for friluftsliv, ferdsel, næringsvirksomhet og håndheving utredes. Det må også dokumenteres at utvidelsen vil ha en vesentlig positiv effekt for sjøfuglene.

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Informasjon til padlere, båtførere og andre brukere bør prioriteres. Regler og sårbare områder må merkes tydelig, og informasjonen må være lett tilgjengelig i digitale kart, apper, havner og utsettingsområder.

Punktet om vannskutere erstattes med:

Det bør utredes om bruk av vannskutere medfører særskilte og dokumenterbare forstyrrelser i sårbare områder av Jomfruland nasjonalpark. Før et eventuelt forbud vurderes, må mindre inngripende og mer målrettede tiltak utredes, herunder fartsbegrensninger, avstandskrav og tids- eller områdebegrensninger. Et generelt forbud i hele nasjonalparken bør ikke innføres uten at behovet og miljøeffekten er tilstrekkelig dokumentert.

Punktet om dynamisk forvaltning erstattes med:

Muligheten for en mer fleksibel forvaltning av sjøfuglreservater kan utredes. En eventuell ordning må ha klare kriterier, dokumentasjonskrav og tidsbegrensninger. Det må avklares hvem som har myndighet til å innføre midlertidige ferdselsforbud, hvordan berørte interesser skal involveres, og hvordan publikum raskt og tydelig skal informeres. Ordningen må ikke skape uforutsigbarhet eller svekke rettssikkerheten for brukerne av området.

Under innsatsområde 7 – Aktivt friluftsliv – tilføyes:

Oslofjordplanen må bygge på en god balanse mellom bruk og vern. Muligheten til naturvennlig friluftsliv og naturopplevelser er en del av formålet med nasjonalparkene. Nye restriksjoner må derfor være nødvendige, målrettede og forståelige for brukerne.

Under innsatsområde 8 – Organisering – tilføyes:

Nasjonalparkstyrenes deltakelse i nye nettverk og samarbeidsorganer må ikke svekke styrenes selvstendige myndighet etter verneforskriftene. Det må være tydelig ansvarsdeling mellom departementene, direktoratene, kommunene, Statens naturoppsyn og nasjonalparkstyrene.

Nye oppgaver innen overvåking, restaurering, informasjon, skilting, koordinering og kontroll må fullfinansieres av staten. Nasjonalparkstyrene må ikke pålegges nye forventninger uten at det følger tilstrekkelige økonomiske og administrative ressurser med oppgavene.

Avsluttende merknad:

Jomfruland nasjonalparkstyre støtter målet om en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv. For å lykkes må innsatsen rettes mot tiltak som gir størst dokumentert miljøeffekt. Planen må samtidig sikre lokal medvirkning, en rimelig fordeling av kostnadene og en god balanse mellom vern, bruk og næringsaktivitet.

Nasjonalparkstyret ber derfor om at de marine nasjonalparkene gis en tydelig rolle i det videre arbeidet, og at nye tiltak konsekvensutredes og finansieres før de gjennomføres.

Følgende nytt avsnitt tas inn om avløp, nitrogen og andre tilførsler:

Dokumentet er signert digitalt av:

• HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Tiltak knyttet til avløp, nitrogenfjerning og andre utslipp må bygge på oppdatert kunnskap om det enkelte utslippets faktiske påvirkning på Oslofjorden. Det må dokumenteres at tiltakene gir en vesentlig og målbar miljøeffekt i det aktuelle området.

Kostnadene må stå i rimelig forhold til den forventede miljøgevinsten. Det må tas hensyn til strømforhold, resipientforhold, lokale utslippskilder og forskjeller mellom indre og ytre deler av Oslofjorden. Generelle krav må ikke pålegges kommuner og innbyggere uten en konkret vurdering av nødvendighet, effekt og forholdsmessighet.

Nasjonalparkstyret tar innspillet fra Fluer Vikre til orientering og løfter inn samtlige punkt, med unntak av siste del knyttet til nitrogenresning:

Følgende nytt avsnitt tas inn om avløp, nitrogen og andre tilførsler:

Tiltak knyttet til avløp, nitrogenfjerning og andre utslipp må bygge på oppdatert kunnskap om det enkelte utslippets faktiske påvirkning på Oslofjorden. Det må dokumenteres at tiltakene gir en vesentlig og målbar miljøeffekt i det aktuelle området.

Kostnadene må stå i rimelig forhold til den forventede miljøgevinsten. Det må tas hensyn til strømforhold, resipientforhold, lokale utslippskilder og forskjeller mellom indre og ytre deler av Oslofjorden. Generelle krav må ikke pålegges kommuner og innbyggere uten en konkret vurdering av nødvendighet, effekt og forholdsmessighet.

Vedtak

Jomfruland nasjonalparkstyre vedtar forvlaters innstilling med følgende suppleringer og endringer:

Jomfruland nasjonalparkstyre er positivt til kunnskapsbaserte og målrettede tiltak som dokumenterbart kan bedre miljøtilstanden i Oslofjorden. Tiltakene må bygge på et tilstrekkelig lokalt og regionalt kunnskapsgrunnlag, være forholdsmessige og vurderes opp mot konsekvensene for lokalsamfunn, næringsliv, fiskeri og friluftsliv.

Nasjonalparkstyret vil samtidig understreke at nye oppgaver, restriksjoner og kontrolltiltak må følges av nødvendig statlig finansiering og kapasitet til informasjon, skilting, oppsyn og håndheving.

De marine nasjonalparkene Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler omfatter samlet over 800 kvadratkilometer med viktige marine økosystemer, naturverdier og friluftsområder. Det er derfor en vesentlig svakhet ved Oslofjordplanen at nasjonalparkene og nasjonalparkstyrene har fått en så begrenset plass. Styrene må involveres aktivt i planlegging, prioritering og gjennomføring av tiltak som berører verneområdene.

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Under innsatsområde 3 – Stanse nedbygging – tilføyes:

Virkemidler for bedre beskyttelse av gruntvannsområder må være målrettede og bygge på kartlegging av områdenes faktiske naturverdi, funksjon og tilstand. Nye restriksjoner må utformes slik at de ikke blir mer omfattende enn nødvendig, og kommunene, grunneiere, næringsaktører og berørte brukergrupper må involveres før tiltak vedtas.

Under innsatsområde 4 – Restaurering av naturverdier – tilføyes:

Restaureringstiltak må baseres på dokumentert behov og forventet miljøeffekt. Tiltakene må ikke redusere verneverdiene eller påføre nasjonalparkstyrene nye oppgaver uten at det samtidig stilles tilstrekkelige statlige midler og faglige ressurser til disposisjon.

Under innsatsområde 5 – Miljøgifter, forsøpling og plastforurensning – tilføyes:

Nasjonalparkstyret mener at tiltak som gjør det enklere og rimeligere å levere utrangerte fritidsbåter og tapte fiskeredskaper, bør prioriteres. Ordningene må være praktisk tilgjengelige og innrettes slik at de gir reelle insentiver til innlevering.

Et eventuelt obligatorisk fritidsbåtregister må ha et klart formål, være enkelt og rimelig for båteierne og ikke utvikle seg til en ny unødvendig avgifts- og rapporteringsordning.

Under innsatsområde 6 – Sårbare arter og verdifulle naturtyper – endres og tilføyes:

Nasjonalparkstyret støtter økt innsats for sjøfugl, men nye ferdselsrestriksjoner må bygge på dokumenterte behov og være avgrenset i tid og geografi. Informasjon, frivillig etterlevelse og målrettede tiltak bør vurderes før omfattende eller permanente forbud innføres.

Før sonen med ferdselsforbud rundt sjøfuglreservater eventuelt utvides fra 50 til 75 eller 100 meter, må konsekvensene for friluftsliv, ferdsel, næringsvirksomhet og håndheving utredes. Det må også dokumenteres at utvidelsen vil ha en vesentlig positiv effekt for sjøfuglene.

Informasjon til padlere, båtførere og andre brukere bør prioriteres. Regler og sårbare områder må merkes tydelig, og informasjonen må være lett tilgjengelig i digitale kart, apper, havner og utsettingsområder.

Punktet om vannskutere erstattes med:

Det bør utredes om bruk av vannskutere medfører særskilte og dokumenterbare forstyrrelser i sårbare områder av Jomfruland nasjonalpark. Før et eventuelt forbud vurderes, må mindre inngripende og mer målrettede tiltak utredes, herunder fartsbegrensninger, avstandskrav og

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

tids- eller områdebegrensninger. Et generelt forbud i hele nasjonalparken bør ikke innføres uten at behovet og miljøeffekten er tilstrekkelig dokumentert.

Punktet om dynamisk forvaltning erstattes med:

Muligheten for en mer fleksibel forvaltning av sjøfuglreservater kan utredes. En eventuell ordning må ha klare kriterier, dokumentasjonskrav og tidsbegrensninger. Det må avklares hvem som har myndighet til å innføre midlertidige ferdselsforbud, hvordan berørte interesser skal involveres, og hvordan publikum raskt og tydelig skal informeres. Ordningen må ikke skape uforutsigbarhet eller svekke rettssikkerheten for brukerne av området.

Under innsatsområde 7 – Aktivt friluftsliv – tilføyes:

Oslofjordplanen må bygge på en god balanse mellom bruk og vern. Muligheten til naturvennlig friluftsliv og naturopplevelser er en del av formålet med nasjonalparkene. Nye restriksjoner må derfor være nødvendige, målrettede og forståelige for brukerne.

Under innsatsområde 8 – Organisering – tilføyes:

Nasjonalparkstyrenes deltakelse i nye nettverk og samarbeidsorganer må ikke svekke styrenes selvstendige myndighet etter verneforskriftene. Det må være tydelig ansvarsdeling mellom departementene, direktoratene, kommunene, Statens naturoppsyn og nasjonalparkstyrene.

Nye oppgaver innen overvåking, restaurering, informasjon, skilting, koordinering og kontroll må fullfinansieres av staten. Nasjonalparkstyrene må ikke pålegges nye forventninger uten at det følger tilstrekkelige økonomiske og administrative ressurser med oppgavene.

Avsluttende merknad:

Jomfruland nasjonalparkstyre støtter målet om en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv. For å lykkes må innsatsen rettes mot tiltak som gir størst dokumentert miljøeffekt. Planen må samtidig sikre lokal medvirkning, en rimelig fordeling av kostnadene og en god balanse mellom vern, bruk og næringsaktivitet.

Nasjonalparkstyret ber derfor om at de marine nasjonalparkene gis en tydelig rolle i det videre arbeidet, og at nye tiltak konsekvensutredes og finansieres før de gjennomføres.

Nasjonalparkstyrets høringsuttalelse etter styremøte 07.09.2026:

Jomfruland nasjonalparkstyre viser til Klima- og miljødepartementets høring av regjeringens forslag til ny Oslofjordplan. Jomfruland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Jomfruland nasjonalpark og Stråholmen landskapsvernområde. Nasjonalparken omfatter et samlet areal på ca. 117km2, hvorav 98% er marin natur. Verneområdet rommer viktige og representative naturtyper og økosystemer som tareskog, ålegrasenger, bløtbunn og skjellsand, herunder gyte- og oppvekstområder for fisk og skalldyr, som har betydning for økosystemet og økosystemtjenester både i og utenfor nasjonalparken.

Jomfruland nasjonalparkstyre er positivt til kunnskapsbaserte og målrettede tiltak som dokumenterbart kan bedre miljøtilstanden i Oslofjorden. Tiltakene må bygge på et tilstrekkelig

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

lokalt og regionalt kunnskapsgrunnlag, være forholdsmessige og vurderes opp mot konsekvensene for lokalsamfunn, næringsliv, fiskeri og friluftsliv.

Nasjonalparkstyret vil samtidig understreke at nye oppgaver, restriksjoner og kontrolltiltak må følges av nødvendig statlig finansiering og kapasitet til informasjon, skilting, oppsyn og håndheving.

De marine nasjonalparkene Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler omfatter samlet over 800 kvadratkilometer med viktige marine økosystemer, naturverdier og friluftsområder. Det er derfor en vesentlig svakhet ved Oslofjordplanen at nasjonalparkene og nasjonalparkstyrene har fått en så begrenset plass. Styrene må involveres aktivt i planlegging, prioritering og gjennomføring av tiltak som berører verneområdene.

Kommentarer til innsatsområde 3: Stanse nedbygging

- Utrede virkemidler for bedre beskyttelse av grunntvannsområder: Tiltaket bør tillegges prioritet da det kan bidra til å sikre viktige habitat. Tiltaket bør ses i sammenheng med styrket innsats for sjøfugl, hvor man retter fokus på funksjonsområder for sårbare arter.

  Virkemidler for bedre beskyttelse av grunntvannsområder må være målrettede og bygge på kartlegging av områdenes faktiske naturverdi, funksjon og tilstand. Nye restriksjoner må utformes slik at de ikke blir mer omfattende enn nødvendig, og kommunene, grunneiere, næringsaktører og berørte brukergrupper må involveres før tiltak vedtas.

Kommentarer til innsatsområde 4: Restaurering av naturverdier

- Planen bør undersøke hvilken rolle og funksjon de marine nasjonalparkene i Oslofjorden kan ha i dette arbeidet. Nasjonalparkene er sikrede arealer for fremtiden med representative økosystemer. Det er derfor viktig at nasjonalparkstyrene inkluderes aktivt i det videre arbeidet med restaurering og utarbeidelse av planer, strategier og virkemidler for økt aktiv restaurering i Oslofjorden.

  Restaureringstiltak må baseres på dokumentert behov og forventet miljøeffekt. Tiltakene må ikke redusere verneverdiene eller påføre nasjonalparkstyrene nye oppgaver uten at det samtidig stilles tilstrekkelige statlige midler og faglige ressurser til disposisjon.

Kommentarer til innsatsområde 5: Redusere tilførsler av miljøgifter, forsøpling og plastforurensning

- Nasjonalparkstyret støtter videre drøfting om å øke vektgrensen for fritidsbåter. Kostnad ved levering av fritidsbåter over dagens vektgrense kan føre til at flere leverer båter som ellers ville bli forlatt eller senket. Tiltaket må også ses i sammenheng med innføring av fritidsbåtregister.

- Nasjonalparkstyret støtter videre satsing på rydding av tapte fiskeredskaper. I planen står Fiskeridirektoratet som ansvarlig, men her mener nasjonalparkstyret at det bør legges til grunn et tverrsektorielt samarbeid mellom Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet og de tre marine nasjonalparkene i Oslofjorden. Nasjonalparkstyret understreker at opprydding av tapte fiskeredskaper er svært positivt, men peker på utfordringer i

Dokumentet er signert digitalt av:

• HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

dagens praksis som er både fragmentert, ukoordinert og foregår i stor grad utenfor nasjonalparkstyrenes kontroll, selv aktiviteter i verneområdene.

- Nasjonalparkstyret støtter etablering av obligatorisk fritidsbåtregister. Nasjonalparkstyret mener at tiltak som gjør det enklere og rimeligere å levere utrangerte fritidsbåter og tapte fiskeredskaper, bør prioriteres. Ordningene må være praktisk tilgjengelige og innrettes slik at de gir reelle insentiver til innlevering. Et eventuelt obligatorisk fritidsbåtregister må ha et klart formål, være enkelt og rimelig for båteierne og ikke utvikle seg til en ny unødvendig avgifts- og rapporteringsordning.

Kunnskapsinnhenting:

- Nasjonalparkstyret forslår at det etableres en tilstandsovervåkning av sårbare naturtyper i de marine nasjonalparkene som del av «tilstandsovervåkningen» av Oslofjorden med fokus på naturrestaurering. Områdene er gjennom verneforskriftene beskyttet mot videre skade og forstyrrelser, samtidig som de rommer representative habitater, økosystem og artsmangfold.

Kommentarer til innsatsområde 6: Ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper

Nasjonalparkstyret støtter vurderingene som gjøres i kapittelet, samt tiltak og behov for kunnskapsinnhenting. Styret ønsker særlig å bemerke:

- Nasjonalparkstyret støtter utredning av egen kvote for brisling i Oslofjorden og vektbegrensning for trålredskaper.
- Nasjonalparkstyret etterlyser statusoppdatering og fremdrift i arbeidet med utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Endringen har stor betydning for forvaltningen og vil kreve at områder skiltes på nytt og informasjon når ut til publikum.
- Nasjonalparkstyret støtter videreføring og økt innsats på bekjempelse av mink i Oslofjordområdet. Arbeidet bør koordineres gjennom Statens naturoppsyn.
- Nasjonalparkstyret støtter økt innsats for sjøfugl, men nye ferdselsrestriksjoner må bygge på dokumenterte behov og være avgrenset i tid og geografi. Informasjon, frivillig etterlevelse og målrettede tiltak bør vurderes før omfattende eller permanente forbud innføres. Informasjon til padlere, båtførere og andre brukere bør prioriteres. Regler og sårbare områder må merkes tydelig, og informasjonen må være lett tilgjengelig i digitale kart, apper, havner og utsettingsområder.
-

Jomfruland nasjonalparkstyre mener videre at helhetlig plan for Oslofjorden bør vurdere følgende tiltak for økt beskyttelse av sjøfugl:

- Informasjonskampanjer rettet mot padlere (SUP/kajakk) i Oslofjorden mht. ferdselsforbud og avstandskrav.
- Justere tidsrommet for forsvarets tillatte lavtflyging fra 1.oktober til 31. mars, til 1. oktober til 14. mars, slik at adgangen harmonerer med endring i ferdselsforbudet i verneområder, jf. Tilrådning - sjøfuglreservater - vurdering av tidspunkt for ferdselsrestriksjoner - Oslofjorden og Agder.
- Utvidelse av sone med ferdselsforbud rundt sjøfuglreservatene fra 50 til 75 eller 100 meter, eller fysiske tiltak som sikrer avstand for båter og padlere.

Dokumentet er signert digitalt av:

• HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

    - Før sonen med ferdselsforbud rundt sjøfuglreservater eventuelt utvides fra 50 til 75 eller 100 meter, må konsekvensene for friluftsliv, ferdsel, næringsvirksomhet og håndheving utredes. Det må også dokumenteres at utvidelsen vil ha en vesentlig positiv effekt for sjøfuglene.
- Vurdere forbud mot vannskutere i Jomfruland nasjonalpark.
    - Det bør utredes om bruk av vannskutere medfører særskilte og dokumenterbare forstyrrelser i sårbare områder av Jomfruland nasjonalpark. Før et eventuelt forbud vurderes, må mindre inngripende og mer målrettede tiltak utredes, herunder fartsbegrensninger, avstandskrav og tids- eller områdebegrensninger. Et generelt forbud i hele nasjonalparken bør ikke innføres uten at behovet og miljøeffekten er tilstrekkelig dokumentert.
- Etablering av sjøfuglreservater i viktige næringsområder. Dagens modell for sjøfuglreservat fokuserer på hekke/oppholdsområdene, uten hensyn til forstyrrelser i andre viktige habitat som f.eks. tilstøtende næringsområder.

- Utrede muligheten for en mer fleksibel forvaltning av sjøfuglreservater kan utredes. En eventuell ordning må ha klare kriterier, dokumentasjonskrav og tidsbegrensninger. Det må avklares hvem som har myndighet til å innføre midlertidige ferdselsforbud, hvordan berørte interesser skal involveres, og hvordan publikum raskt og tydelig skal informeres. Ordningen må ikke skape uforutsigbarhet eller svekke rettssikkerheten for brukerne av området.

Kommentarer til innsatsområde 7: Fremme et aktivt friluftsliv

- Nasjonalparkstyrene bør bli del av kystsonenettverket. Verneområdestyrenene er et selvstendig forvaltningsnivå med myndighet etter verneforskriften. Allmennhetens mulighet til naturopplevelser er et av formålene med opprettelsen av nasjonalparkene.
- Oslofjordplanen må bygge på en god balanse mellom bruk og vern. Muligheten til naturvennlig friluftsliv og naturopplevelser er en del av formålet med nasjonalparkene. Nye restriksjoner må derfor være nødvendige, målrettede og forståelige for brukerne.

Kommentarer til innsatsområde 8: Organisering av arbeidet

- Nasjonalparkstyrene bør bli en del av gruppen med sentrale ansvarlige myndigheter som foreslås opprettet. Nasjonalparkstyrene er forvaltningsmyndighet for viktige naturområder med store naturverdier i havet og på land, samtidig som områdene er attraktive friluftsområder.
- Nasjonalparkstyret støtter etablering av et forpliktende samarbeidsformat knyttet til miljøkriminalitet i Oslofjorden. Nasjonalparkene bør være representert i dette forumet.
- Nasjonalparkstyrenes deltakelse i nye nettverk og samarbeidsorganer må ikke svekke styrenes selvstendige myndighet etter verneforskriftene. Det må være tydelig ansvarsdeling mellom departementene, direktoratene, kommunene, Statens naturoppsyn og nasjonalparkstyrene. Nye oppgaver innen overvåking, restaurering, informasjon, skilting, koordinering og kontroll må fullfinansieres av staten. Nasjonalparkstyrene må ikke pålegges nye forventninger uten at det følger tilstrekkelige økonomiske og administrative ressurser med oppgavene.

Avsluttende merknad

Dokumentet er signert digitalt av:

• HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Jomfruland nasjonalparkstyre støtter målet om en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv. For å lykkes må innsatsen rettes mot tiltak som gir størst dokumentert miljøeffekt. Planen må samtidig sikre lokal medvirkning, en rimelig fordeling av kostnadene og en god balanse mellom vern, bruk og næringsaktivitet.

Nasjonalparkstyret ber derfor om at de marine nasjonalparkene gis en tydelig rolle i det videre arbeidet, og at nye tiltak konsekvensutredes og finansieres før de gjennomføres.

RS 42/2026 Orienteringer

Forvalter orienterte om:
6.6 – Styremøte besøkssenter
19.6 – Møte turskilt Jomfruland
22.6 – Befaring og planlegging skjøtselstiltak på Stråholmen i 2026
30.6-4.7 – Lyngnettsamling Vega
6.7 – Intervju NRK – Telt og friluftsliv
7.7 – Møte turstier Jomfruland
8.7 - Årsmøte Jomfruland hytteeierforening
16.7-12.8 – Ferie
19.8 – USN conservation biology
20.8 – Informasjonsmøte om opprydding av tapt fiskeredskap – Horten
2.9 – Beiteslipp Styrmannsholmen
3.-4.8 – Fellessamling Færder, Ytre Hvaler og Kosterhavet – Østre Bolærne
Fra 17.8 til d.d.: Flere befaringer knyttet til oppstart av skjøtsel og oppfølging av kuer utenfor beiteområdet.

Espen Marker fra Statens naturoppsyn orienterte om:

- Kontroll i verneområdet går i rotasjon med kollegaer fra omkringliggende verneområder
- 15 anmeldelser for brudd på verneforskriften, hovedsak løse hunder/brudd på båndtvang, et par saker på ferdselsforbud (ilandstigning og oppankring i ferdselsforbudssone)
- To saker liggende med brudd på lavtflygingsforbudet
- Minkoppdrag: SNO har hatt innleid ressurs på minkfangst og feller. Bruk av feller videreføres i SNO, jakt gjennom innleid ressurs opphører.
- SNO sine observasjoner ifbm. gjennomføring av Grenland pokerrun 2026
    - Brudd på lavtflygingsforbudet med helikopter (anmeldt)
    - Et par båter som gikk via Portør ut ved Styrmannsholmen
    - Et par båter som gikk på innsiden av Jomfruland på nordgående
- Oppfølging ifbm. hummerfiske, fellesaksjon.
- SNO-ressursen er styrket som oppfølging av Oslofjordplanen og innføring av nullfiske i Oslofjorden.
- Skjøtsel: Slått av strandengene på Øitangen, september.

ST 39/2026 Eventuelt

Saksprotokoll i Jomfruland nasjonalparkstyre - 07.09.2026

Behandling

Dokumentet er signert digitalt av:

• HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Vedtak

Møtetid: 4 timer + 2 timer forberedelse.

Dokumentet er signert digitalt av:

- HENRIETTE FLUER VIKRE, 09.09.2026

Forseglet av

Posten Bring

Jomfruland nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Kragerø kommune
Ytre Strandvei 15
3770 Kragerø

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371114
sfvtpost@statsforvalteren.no
eijdo@statsforvalteren.no

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler Eirik Johansen Dobbedal **Vår ref.** 2026/8275-5 432.3 **Deres ref.** **Dato** 25.09.2026

Høringssvar Jomfruland nasjonalparkstyre - regjeringens forslag til ny Oslofjordplan

Jomfruland nasjonalparkstyre viser til Klima- og miljødepartementets høring av regjeringens forslag til ny Oslofjordplan. Jomfruland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Jomfruland nasjonalpark og Stråholmen landskapsvernområde. Nasjonalparken omfatter et samlet areal på ca. 117km2, hvorav 98% er marin natur. Verneområdet rommer viktige og representative naturtyper og økosystemer som tareskog, ålegrasenger, bløtbunn og skjellsand, herunder gyte- og oppvekstområder for fisk og skalldyr, som har betydning for økosystemet og økosystemtjenester både i og utenfor nasjonalparken.

Jomfruland nasjonalparkstyre er positivt til kunnskapsbaserte og målrettede tiltak som dokumenterbart kan bedre miljøtilstanden i Oslofjorden. Tiltakene må bygge på et tilstrekkeliglokalt og regionalt kunnskapsgrunnlag, være forholdsmessige og vurderes opp mot konsekvensene for lokalsamfunn, næringsliv, fiskeri og friluftsliv.
Nasjonalparkstyret vil samtidig understreke at nye oppgaver, restriksjoner og kontrolltiltak må følges av nødvendig statlig finansiering og kapasitet til informasjon, skilting, oppsyn og håndheving.

De marine nasjonalparkene Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler omfatter samlet over 800 kvadratkilometer med viktige marine økosystemer, naturverdier og friluftsområder. Det er derfor en vesentlig svakhet ved Oslofjordplanen at nasjonalparkene og nasjonalparkstyrene har fått en så begrenset plass. Styrene må involveres aktivt i planlegging, prioritering og gjennomføring av tiltak som berører verneområdene.

Kommentarer til innsatsområde 3: Stanse nedbygging
- Utrede virkemidler for bedre beskyttelse av grunntvannsområder: Tiltaket bør tillegges prioritet da det kan bidra til å sikre viktige habitat. Tiltaket bør ses i sammenheng med styrket innsats for sjøfugl, hvor man retter fokus på funksjonsområder for sårbare arter. Virkemidler for bedre beskyttelse av grunntvannsområder må være målrettede og bygge på kartlegging av områdenes faktiske naturverdi, funksjon og tilstand. Nye restriksjoner må utformes slik at de ikke blir mer omfattende enn nødvendig, og kommunene, grunneiere, næringsaktører og berørte brukergrupper må involveres før tiltak vedtas.

Kommentarer til innsatsområde 4: Restaurering av naturverdier
- Planen bør undersøke hvilken rolle og funksjon de marine nasjonalparkene i Oslofjorden kan ha i dette arbeidet. Nasjonalparkene er sikrede arealer for fremtiden med representative økosystemer. Det er derfor viktig at nasjonalparkstyrene inkluderes aktivt i det videre arbeidet med restaurering og utarbeidelse av planer, strategier og virkemidler for økt aktiv restaurering i Oslofjorden.
Restaureringstiltak må baseres på dokumentert behov og forventet miljøeffekt. Tiltakene må ikke redusere verneverdiene eller påføre nasjonalparkstyrene nye oppgaver uten at det samtidig stilles tilstrekkelige statlige midler og faglige ressurser til disposisjon.

Kommentarer til innsatsområde 5: Redusere tilførsler av miljøgifter, forsøpling og plastforurensning
- Nasjonalparkstyret støtter videre drøfting om å øke vektgrensen for fritidsbåter. Kostnad ved levering av fritidsbåter over dagens vektgrense kan føre til at flere leverer båter som ellers ville bli forlatt eller senket. Tiltaket må også ses i sammenheng med innføring av fritidsbåtregister.

- Nasjonalparkstyret støtter videre satsing på rydding av tapte fiskeredskaper. I planen står Fiskeridirektoratet som ansvarlig, men her mener nasjonalparkstyret at det bør legges til grunn et tverrsektorielt samarbeid mellom Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet og de tre marine nasjonalparkene i Oslofjorden. Nasjonalparkstyret understreker at opprydding av tapte fiskeredskaper er svært positivt, men peker på utfordringer i dagens praksis som er både fragmentert, ukoordinert og foregår i stor grad utenfor nasjonalparkstyrenes kontroll, selv aktiviteter i verneområdene.

- Nasjonalparkstyret støtter etablering av obligatorisk fritidsbåtregister. Nasjonalparkstyret mener at tiltak som gjør det enklere og rimeligere å levere utrangerte fritidsbåter og tapte fiskeredskaper, bør prioriteres. Ordningene må være praktisk tilgjengelige og innrettes slik at de gir reelle insentiver til innlevering. Et eventuelt obligatorisk fritidsbåtregister må ha et klart formål, være enkelt og rimelig for båteierne og ikke utvikle seg til en ny unødvendig avgifts- og rapporteringsordning.

Kunnskapsinnhenting:
- Nasjonalparkstyret forslår at det etableres en tilstandsovervåkning av sårbare naturtyper i de marine nasjonalparkene som del av «tilstandsovervåkningen» av Oslofjorden med fokus på naturrestaurering. Områdene er gjennom verneforskriftene beskyttet mot videre skade og forstyrrelser, samtidig som de rommer representative habitater, økosystem og artsmangfold.

Kommentarer til innsatsområde 6: Ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper
Nasjonalparkstyret støtter vurderingene som gjøres i kapittelet, samt tiltak og behov for kunnskapsinnhenting. Styret ønsker særlig å bemerke:

- Nasjonalparkstyret støtter utredning av egen kvote for brisling i Oslofjorden og vektbegrensning for trålredskaper.

- Nasjonalparkstyret etterlyser statusoppdatering og fremdrift i arbeidet med utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Endringen har stor betydning for

forvaltningen og vil kreve at områder skiltes på nytt og informasjon når ut til publikum.
- Nasjonalparkstyret støtter videreføring og økt innsats på bekjempelse av mink i Oslofjordområdet. Arbeidet bør koordineres gjennom Statens naturoppsyn.

- Nasjonalparkstyret støtter økt innsats for sjøfugl, men nye ferdselsrestriksjoner må bygge på dokumenterte behov og være avgrenset i tid og geografi. Informasjon, frivillig etterlevelse og målrettede tiltak bør vurderes før omfattende eller permanente forbud innføres. Informasjon til padlere, båtførere og andre brukere bør prioriteres. Regler og sårbare områder må merkes tydelig, og informasjonen må være lett tilgjengelig i digitale kart, apper, havner og utsettingsområder.

Jomfruland nasjonalparkstyre mener videre at helhetlig plan for Oslofjorden bør vurdere følgende tiltak for økt beskyttelse av sjøfugl:

- Informasjonskampanjer rettet mot padlere (SUP/kajakk) i Oslofjorden mht. ferdselsforbud og avstandskrav.

- Justere tidsrommet for forsvarets tillatte lavtflyging fra 1.oktober til 31. mars, til 1. oktober til 14. mars, slik at adgangen harmonerer med endring i ferdselsforbudet i verneområder, jf. Tilrådning - sjøfuglreservater - vurdering av tidspunkt for ferdselsrestriksjoner - Oslofjorden og Agder.

- Utvidelse av sone med ferdselsforbud rundt sjøfuglreservatene fra 50 til 75 eller 100 meter, eller fysiske tiltak som sikrer avstand for båter og padlere.
    - Før sonen med ferdselsforbud rundt sjøfuglreservater eventuelt utvides fra 50 til 75 eller 100 meter, må konsekvensene for friluftsliv, ferdsel, næringsvirksomhet og håndheving utredes. Det må også dokumenteres at utvidelsen vil ha en vesentlig positiv effekt for sjøfuglene.

- Vurdere forbud mot vannskutere i Jomfruland nasjonalpark.
    - Det bør utredes om bruk av vannskutere medfører særskilte og dokumenterbare forstyrrelser i sårbare områder av Jomfruland nasjonalpark. Før et eventuelt forbud vurderes, må mindre inngripende og mer målrettede tiltak utredes, herunder fartsbegrensninger, avstandskrav og tids- eller områdebegrensninger. Et generelt forbud i hele nasjonalparken bør ikke innføres uten at behovet og miljøeffekten er tilstrekkelig dokumentert.

- Etablering av sjøfuglreservater i viktige næringsområder. Dagens modell for sjøfuglreservat fokuserer på hekke/oppholdsområdene, uten hensyn til forstyrrelser i andre viktige habitat som f.eks. tilstøtende næringsområder.

- Utrede muligheten for en mer fleksibel forvaltning av sjøfuglreservater kan utredes. En eventuell ordning må ha klare kriterier, dokumentasjonskrav og tidsbegrensninger. Det må avklares hvem som har myndighet til å innføre midlertidige ferdselsforbud, hvordan berørte interesser skal involveres, og hvordan publikum raskt og tydelig skal informeres. Ordningen må ikke skape uforutsigbarhet eller svekke rettssikkerheten for brukerne av området.

Kommentarer til innsatsområde 7: Fremme et aktivt friluftsliv
- Nasjonalparkstyrene bør bli del av kystsonenettverket. Verneområdestyrenene er et selvstendig forvaltningsnivå med myndighet etter verneforskriften. Allmennhetens mulighet til naturopplevelser er et av formålene med opprettelsen av nasjonalparkene.

- Oslofjordplanen må bygge på en god balanse mellom bruk og vern. Muligheten til naturvennlig friluftsliv og naturopplevelser er en del av formålet med nasjonalparkene. Nye restriksjoner må derfor være nødvendige, målrettede og forståelige for brukerne.

Kommentarer til innsatsområde 8: Organisering av arbeidet
- Nasjonalparkstyrene bør bli en del av gruppen med sentrale ansvarlige myndigheter som foreslås opprettet. Nasjonalparkstyrene er forvaltningsmyndighet for viktige naturområder med store naturverdier i havet og på land, samtidig som områdene er attraktive friluftsområder.

- Nasjonalparkstyret støtter etablering av et forpliktende samarbeidsformat knyttet til miljøkriminalitet i Oslofjorden. Nasjonalparkene bør være representert i dette forumet.

- Nasjonalparkstyrenes deltakelse i nye nettverk og samarbeidsorganer må ikke svekke styrenes selvstendige myndighet etter verneforskriftene. Det må være tydelig ansvarsdeling mellom departementene, direktoratene, kommunene, Statens naturoppsyn og nasjonalparkstyrene. Nye oppgaver innen overvåking, restaurering, informasjon, skilting, koordinering og kontroll må fullfinansieres av staten. Nasjonalparkstyrene må ikke pålegges nye forventninger uten at det følger tilstrekkelige økonomiske og administrative ressurser med oppgavene.

Avsluttende merknad
Jomfruland nasjonalparkstyre støtter målet om en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv. For å lykkes må innsatsen rettes mot tiltak som gir størst dokumentert miljøeffekt. Planen må samtidig sikre lokal medvirkning, en rimelig fordeling av kostnadene og en god balanse mellom vern, bruk og næringsaktivitet.
Nasjonalparkstyret ber derfor om at de marine nasjonalparkene gis en tydelig rolle i det videre arbeidet, og at nye tiltak konsekvensutredes og finansieres før de gjennomføres.

Med hilsen

Jomfruland nasjonalparkstyre
v/Eirik Johansen Dobbedal
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark Postboks 2076 3103 TØNSBERG

Miljø-
direktoratet

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Trondheim, 20.10.2026

Deres ref.:	Vår ref. (bes oppgitt ved svar):	Saksbehandler:
	2026/8463	Kari Bjørneraas

Informasjon om minkbekjempelse 2027

I 2027 vil SNO sine tjenestekjøpsavtaler med eksterne aktører om uttak av mink opphøre. SNO vil prioritere egne ressurser til minkbekjempelse i store verneområder, og de fleste andre verneområder der mink bekjempes i dag.
Forvaltningsmyndigheten for verneområdet kan vurdere å inngå avtaler med eksterne der SNO ikke har kapasitet til å dekke behovet for bekjempelse.

Bakgrunn

Statens naturoppsyn (SNO) har i mange år bekjempet mink i samsvar med Handlingsplan mot amerikansk mink, og i dialog med forvaltningsmyndigheten for verneområder. Arbeidet er utført både ved bruk av egne ansatte og gjennom kjøp av tjenester fra eksterne aktører. Fra og med 2027 avvikler SNO ordningen med tjenestekjøp. SNO ansetter nå flere nye medarbeidere som skal dekke opp for bortfall av tjenestekjøp. SNO vil fra neste år derfor følge opp med hund og feller inne i alle store verneområder der tjenestekjøp bortfaller. Antallet og den geografiske fordelingen av alle tjenestekjøp har imidlertid såpass omfattende og geografisk spredning, at SNO ikke vil kunne dekke bortfallet fullt ut, for eksempel i randsonen/utenfor alle store verneområder.

Prioriterte områder for minkbekjempelse

Majoriteten av eksisterende prosjekter som er i tråd med handlingsplan mot mink vil bli videreført av SNO, og følgende generelle prioriteringer legges til grunn for minkbekjempelse i 2027:

1. Verneområder for sjøfugl på øyer/holmer minst 2 km fra land, eller hvor særlig sterk strøm minsker sjansen for ny innvandring av mink.
2. Verneområder der minkbekjempelse har pågått over tid og hvor oppfølging er viktig for å opprettholde oppnådde resultater, selv om de ligger nærmere enn 2 km fra land.
3. Mindre verneområder som er viktige for sjøfugl (sjøfuglreservater) der holmer og skjær kan holdes minkfrie i hekkesesongen med begrenset ressursbruk, etter innmelding i Naturoppdrag og avklaring.

Verneområder på fastlandet vil ikke bli prioritert, med unntak av enkelte områder som fungerer som buffersoner mot prioriterte verneområder. Nye større prosjekter vil ikke bli igangsatt i 2027.

Bestilling av SNO-ressurs 2027

Forvaltningsmyndigheten for verneområder må melde inn behov for bistand fra SNO til minkuttak gjennom ordinære prosesser:

1. Prioritering av områder skal avklares i planleggingsmøter så langt som mulig.
2. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet må legge inn oppdrag i Naturoppdrag for alle verneområder der det er ønske om at SNO skal ta ut mink. Dette gjelder både store og små verneområder.

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00
E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljødirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391
Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo
Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

3. SNO sier ja eller nei til oppdrag som er meldt inn i Naturoppdrag senest ved nyttår, men fortrinnsvis tidligere.
4. Finansiering for oppdrag som SNO sier ja til i Naturoppdrag, avklares internt i Miljødirektoratet og trenger ikke meldes inn av forvaltningsmyndigheten.

Lokalt engasjement

I de få områdene som faller utenfor det SNO kan prioritere kommende år, kan forvaltnings-myndigheten selv organisere minkbekjempelse. Dette kan for eksempel gjelde enkelte store og ressurskrevende prosjekter som går utover verneområdegrensene, som deler av Smøla og randsonen til Oksøy-Ryvingen. Her vil videreføring av minkbekjempelse på dagens nivå forutsette at forvaltningsmyndigheten organiserer og finansierer fellerøkting utenfor verneområdene, noe som vil komme i tillegg til SNOs innsats inne i verneområdene. Forvaltningsmyndigheten må ved slikt ev. behov inngå nødvendige avtaler om uttak av mink, sørge for finansiering og ta ansvar for nødvendig utstyr og tillatelser. Alternativet kan være å redusere bekjempelsen, for eksempel til verneområdene, og ikke hele øyregionen. I noen områder kan det være aktuelt at SNO bidrar med bekjempelse av mink med hund, mens forvaltningsmyndigheten har ansvaret for feller.

Dersom forvaltningsmyndigheten inngår avtale med lokale aktører, må ansvar for utstyr som allerede er utplassert i felt avklares konkret mellom SNO og forvaltningsmyndigheten. Dette må gjøres på en slik måte at det er helt klart hvem som har ansvar for hvilke feller i hvilke delområder, jf. også vedlegg 2 om krav til merking av feller.

Økonomi

Forvaltningsmyndigheten for verneområdet melder inn behov for midler til minkbekjempelse som skal gjennomføres av andre enn SNO via skjema for midler til tiltak i verneområder (kap. 1420 post 31) i Elektronisk søknadssenter. Dette gjelder både minktiltak inne i verneområdet og i randsonen til verneområdet for å forhindre innvandring.

Det er ikke nødvendig for forvaltningsmyndigheten å be om midler til SNO sin innsats. SNO vil via interne kanaler ta økonomisk ansvar for prosjekter som SNO sier ja til i Naturoppdrag.

Juridiske rammer

I verneområdene gjelder verneforskriften side om side med viltregelverket, og uttak av mink må være tillatt etter begge regelverk. I de fleste verneområder er dyrelivet vernet, og uttak er som utgangspunkt forbudt. Forvaltningsmyndigheten har hjemmel til å iverksette skjøtselstiltak etter naturmangfoldloven § 47. I de tilfellene forvaltningsmyndigheten vurderer uttak av mink som et skjøtselstiltak kreves ikke dispensasjon etter verneforskriften. Som skjøtsel regnes tiltak som er nødvendige for å ivareta den naturtilstanden som er formålet med vernet. I tilfeller der uttak av mink ikke er et skjøtselstiltak krever uttaket dispensasjon fra verneforskriften.

Dersom forvaltningsmyndigheten for verneområder beslutter uttak av mink som et skjøtselstiltak, kan forvaltningsmyndigheten inngå avtale om at andre utfører tiltaket i tråd med naturmangfoldloven § 47 første ledd.

Etter viltregelverket er det krav om tillatelse dersom andre enn SNO skal ta ut mink. Statsforvalteren kan gi tillatelse til uttak etter viltforskriften § 3-6 andre ledd. Vedlegg 2 beskriver juridiske rammer for skadefelling av mink, samt framgangsmåte. Mink kan også tas ut etter ordinære regler for jakt, felling og fangst. Inne i noen verneområder kan verneforskriftene ha strengere regler om jakt, eventuelt jaktforbud.

Miljø-
direktoratet

Uttak i regi av SNO skjer etter beslutning fra Miljødirektoratet om uttak av mink med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 tredje ledd jf. første ledd bokstav a.

Videre dialog

Overgangen til en ny organisering av minkbekjempelsen vil kreve god dialog mellom SNO og forvaltningsmyndigheten for verneområdene.

Vedlegg 1 gir regionvise vurderinger av minkbekjempelse i 2027. Vi oppfordrer forvaltningsmyndigheten for verneområdene til å ta kontakt med SNO sin regionalt fagansvarlige for fremmede arter fauna for å drøfte forslaget sammen. Temaet vil deretter inngå i de ordinære planleggingsmøtene.

Det er også mulig med egne møter om minkarbeidet, der også SNO sentralt og eventuelt relevante fagseksjoner i Miljødirektoratet kan delta ved behov.

Vi forventer at det vil være behov for praktiske tilpasninger både i 2027 og 2028, blant annet knyttet til utstyr, arbeidsdeling og hvordan bekjempelsen gjennomføres i det enkelte området.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Kari Bjørneraas
seksjonsleder

Terje Qvam
seksjonsleder

Vedlegg

1 Vedlegg 1 - regionvise vurderinger av minkbekjempelse i 2027

2 Vedlegg 2 – juridisk vurdering om minkuttak av andre enn SNO

Miljø-
direktoratet

Vedlegg 1

Regionvise vurderinger av minkbekjempelse i 2027

I Østfold, Oslo og Akershus har det ikke vært tjenestekjøp, og SNO vil fortsette uttak med hund og feller i tilknytning til Ytre Hvaler nasjonalpark og andre utvalgte verneområder med viktige hekkelokaliteter etter avklaring og innmelding i Naturoppdrag.

I Agder, Vestfold og Telemark tar SNO ansvar for minkbekjempelse med hund og feller inne i de store verneområdene Færder, Raet, Jomfruland, Oksøy-Ryvingen. For Raet, Jomfruland og Oksøy-Ryvingen vil SNO sin innsats avgrenses til verneområdet og ikke randsonen. Her foreslår vi at forvaltningsmyndigheten for verneområdet vurderer minkbekjempelse etter avtale med eksterne i randsonene. SNO kan også følge opp utvalgte verneområder med viktige hekkelokaliteter på holmer/skjær etter avklaring og innmelding i Naturoppdrag.

I Rogaland får SNO en ny ansatt 1. november med kompetanse på hund og feller. SNO vil derfor fortsette å bekjempe mink i regionen i tråd med punkt 1-3 over.

I Vestland vil SNO fortsette uttak med hund og feller som i 2026. Det har blitt ansatt en ny person i Florø, og SNO tar over fellerøktingen som har vært gjennomført på tjenestekjøp.

I Møre og Romsdal får SNO en ny ansatt i Kristiansund. Dette vil dekke opp for bortfall av enkelte tjenestekjøp, men vil ikke dekke opp for det omfattende tjenestekjøpet på Smøla. Dersom prosjektet på Smøla skal videreføres i samme omfang, må forvaltningen inngå avtaler med eksterne om røkting av minkfeller, og ansvaret for fellene må fordeles mellom SNO og forvaltningsmyndigheten.

I Trøndelag vil SNO følge opp som tidligere, men nylig igangsatte prosjekter som har vært basert på tjenestekjøp, kan bli avgrenset til verneområdet og ikke randsonen.

I Nordland vil SNO følge opp verneområder der minkbekjempelse har pågått over tid. I noen områder vil SNO sin innsats avgrenses til verneområdet og ikke randsonen. Store prosjekter, som på Vega, er avhengig av tjenestekjøp på fellerøkting fra verneområdeforvaltningen med en klar fordeling av ansvar mellom SNO og forvaltningsmyndigheten.

I Troms og Finnmark vil SNO følge opp som tidligere år.

Regionalt fagansvarlig for fremmede arter fauna i SNO:

- Østfold, Oslo og Akershus: **Haakon B. Haaverstad**
- Innlandet og Trøndelag sør: **Tord Bretten**
- Vestfold, Telemark og Buskerud: **Jørn Lindseth**
- Rogaland og Agder: **Jon Erling Skåtan**
- Vestland: **Anders Voss Thingnes**
- Møre og Romsdal: **Olav Inge Edvardsen**
- Trøndelag nord: **Odd Magne Kvålshagen**
- Nordland: **Thomas Johansen**
- Troms: **Jon Ove Scheie**
- Finnmark: **Pär Nilsen**

Miljø-
direktoratet

Vedlegg 2

Juridisk vurdering om minkuttak gjennomført av andre enn SNO

I eller rundt verneområder der andre enn SNO gjennomfører minkbekjempelsen, kan Statsforvalteren gi tillatelse til uttak etter viltforskriften § 3-6 andre ledd. Under er en beskrivelse av de juridiske rammene og en mulig framgangsmåte for dette.

1. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet kan søke Statsforvalteren om tillatelse til uttak (skadefelling) av mink etter viltforskriften § 3-6 andre ledd.
2. Ved en slik tillatelse gjelder bestemmelsene i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, men statsforvalteren kan tillate andre metoder for uttak, jf. viltforskriften § 3-13 første og andre ledd. Eksempelvis hvis frekvens for røkting av feller skal avvike fra ordinære regler, må dette stå i tillatelsen.
3. Den som gjennomfører uttaket skal på forhånd varsle grunneier, jf. viltforskriften § 3-14 første ledd. Krever uttaket faste monteringer, skal det innhentes tillatelse fra grunneier, jf. viltforskriften § 3-14 andre ledd. Feller regnes ikke som fastmontert innretning. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet må tydeliggjøre hvem som skal ha ansvar for varsling eller innhenting av tillatelse.
4. Feller skal merkes med brukerens jegernummer, og med telefonnummeret til statsforvalter, jf. viltforskriften § 3-13 fjerde ledd.
5. Statsforvalteren kan med hjemmel i viltforskriften § 3-13 andre ledd vurdere å tillate bruk av metoder som luftfartøy, motorkjøretøy eller motorfartøy (herunder både drone og motorbåt), lys og særskilte siktemidler (for eksempel termisk) som ellers er forbudt etter viltressursloven §§ 26 og 29. Vurderingen og eventuelt tillatelsen til bruk i minkuttaket, må framgå av tillatelsen.
    - Før metodene tas i bruk skal den som bruker virkemidlene varsle grunneieren, politiet og kommunen, jf. viltforskriften § 3-14 fjerde ledd.
    - Den som bruker virkemidlene skal rapportere bruken til Statsforvalteren, jf. viltforskriften § 3-13 sjette ledd.
6. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet må avklare ansvar for innkjøp, vedlikehold og bruk av feller og annet nødvendig utstyr.
7. Det må framgå av Statsforvalterens tillatelse om andre enn forvaltningsmyndigheten kan gjennomføre uttaket. Det må videre foreligge en avtale mellom forvaltningsmyndigheten og den som skal gjennomføre uttaket. Vedkommende må være registret i Jegerregisteret, jf. viltforskriften § 3-13 fjerde ledd.

Dersom hund skal benyttes, må generelle og kommunale båndtvangsregler følges dersom det ikke foreligger dispensasjon, jf. hundeloven § 6 og eventuelt kommunale forskrifter.

Forvaltningsmyndigheten for verneområdet må vurdere om uttak av mink i verneområdet er et skjøtselstiltak eller krever dispensasjon fra verneforskriften.

Jomfruland nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Kragerø kommune
Ytre Strandvei 15
3770 Kragerø

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371114
sfvtpost@statsforvalteren.no
eijdo@statsforvalteren.no

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Saksbehandler Eirik Johansen Dobbedal **Vår ref.** 2026/13504-1 **Deres ref.** «REF» **Dato** 30.10.2026

Informasjon om vernebestemmelsene i Jomfruland nasjonalpark knyttet til rydding vegetasjon og planteliv

Du mottar dette brevet fordi forvaltningsmyndigheten har registrert vegetasjonsrydding i verneområdet som ikke er omsøkt eller del av nasjonalparkstyrets skjøtsel av naturverdiene i nasjonalparken på eller i nærheten av din eiendom. Dette brevet er ment som informasjon for å tydeliggjøre hva som er tillatt og hvilke aktiviteter/tiltak som er søknadspliktige etter verneforskriften.

Jomfruland nasjonalpark ble opprettet i desember 2016. Formålet med nasjonalparken er å ta vare på et større naturområde med geologisk særpreg med israndavsetninger og biologisk mangfold i sjø og på land med særegne og representative økosystemer og landskap som er uten tyngre naturinngrep. 98% av nasjonalparken er under vann. På land består nasjonalparken av strandvoller, skogsområder og skjøtselsavhengige naturtyper som skogshagemarker, naturbeitemarker, slåtteenger, strandenger og lauvingstrær. I tillegg til de skjøtselsavhengige naturtypene, rommer nasjonalparken naturtyper som skal ha fri utvikling.

Forvalter oppdaget under befaring 28.10.2026 at det var gjennomført beskjæring/nedkapping av busker og mindre trær i krattvegetasjonen på gbnr. 29/1, øst for eiendommene på gbnr. 29/275 og 29/47. Det er tegn til at tilsvarende rydding er gjennomført tidligere. Ryddingen er ikke omfattende, men i strid med vernet. Formålet med vegetasjonsryddingen synes å være bedre utsikt. Vegetasjonsryddingen omfattet særlig toppkapping av kratt med ask (Fraxinus excelsior) (Sterkt truet – EN), og nedkapping av villeple (Malus sylvestris) (Sårbar – VU). Ryddingen er ikke godkjent av Jomfruland nasjonalparkstyre og er etter verneforskriften ulovlig.

Verneforskriften for Jomfruland nasjonalpark

Verneforskriften § 4 omhandler vern av plantelivet:

Vegetasjonen på land og i sjø, herunder døde busker og trær, og ilanddrevet tang og tare er vernet mot all skade og ødeleggelse. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er

forbudt. Virke fra rydding, tynning og hogst kan ikke mellomlagres på steder med artsrike plantesamfunn.

Bestemmelsene i første ledd er ikke til hinder for:
a. Beiting på Jomfruland, i sone A på Stråholmen og på Store Fengesholmen i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen.
b. Slått av arealer i sone A anvist i forvaltningsplanen.
c. Hogst av ved i regi av grunneier i nærmere angitte områder i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen.
d. Plukking av bær, frukt, matsopp og vanlige planter til eget bruk, med unntak av plantearter som er angitt i forvaltningsplanen.
e. Skånsom skjøtsel og beplantning rundt fritidsboliger og mindre gårdsanlegg i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen.
f. Plukking av død tang og tare på Jomfruland og Stråholmen til bruk som gjødsel i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:
a. Beiting i andre områder enn nevnt i andre ledd a) i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen.
b. Skjøtsel og beplantning rundt fritidsboliger og mindre gårdsanlegg som ikke omfattes av andre ledd e).

Forvaltningsplanen (2019) for Jomfruland nasjonalpark har følgende retningslinjer til § 4 annet ledd e.):

Eksisterende åpne arealer kan holdes åpne. I en sone på 10 meter fra hovedbygning kan det fjernes busker og trær som hindrer utsikt mot sjø eller reduserer solinnstråling fra sør og vest. Grove trær av eik og ask med diameter i brysthøyde større enn 30 cm kan ikke hogges uten etter tillatelse etter de generelle dispensasjonsreglene.

Det kan ikke beplantes inntil bygninger med arter som er på Fremmedartlista eller arter som er vurdert til å gi potensiell høy risiko. Skal det plantes trær, bør det være stedegne lauvtre.

Rydding og redusering av høyde på vegetasjon utover retningslinjene i forvaltningsplanen er søknadspliktige tiltak.
Jf. § 4 tredje ledd b.) kan forvaltningsmyndigheten etter søknad tillate skjøtsel utover den lovlige adgangen.

Videre kan nasjonalparkstyret gjøre unntak fra verneforskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

Skjøtsel

Jomfruland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet etter verneforskriften. Med hjemmel i forskriften § 13, kan styret gjennomføre skjøtsel i verneområdet. Skjøtsel er tiltak for å

opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.
Adgangen til å bestemme, gjennmoføre og ev. delegere skjøtselsoppdrag, ligger kun til forvaltningsmyndigheten. Fjerning av vegetasjon utover adgangen og retningslinjene i § 4 annet ledd, er søknadspliktig og må behandles av nasjonalparkstyret.

Konsekvenser av brudd på vernebestemmelsene

Brudd på verneforskriften kan innebære anmeldelse eller vurdering av overtredelesesgebyr. Statens naturoppsyn fører tilsyn i nasjonalparken. Både naturoppsynet og forvaltningsmyndigheten har myndighet til å vurdere oppfølging av brudd på bestemmelsene.

Flyfoto med markerte områder hvor det er ryddet vegetasjon og fjernet villeple.

Kontaktinformasjon
Dersom du har spørsmål om skjøtsel, reglene for nasjonalparken, kommentarer eller innspill er du alltid velkommen til å kontakte meg på e-post: eirik.dobbedal@statsforvalteren.no, eller telefon: 99 42 90 65. Tar jeg ikke telefonen, er det bare å sende en sms, så ringer jeg tilbake.

Du finner hele verneforskriften på Lovdata: Forskrift om vern av Jomfruland nasjonalpark, Kragerø kommune, Telemark - Lovdata

Øvrige dokumenter, saker og protokoller er tilgjengelige på Nasjonalparkstyre | Forside

Med hilsen

Eirik Johansen Dobbedal
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Jomfruland nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Kragerø kommune
Ytre Strandvei 15
3770 Kragerø

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371114
sfvtpost@statsforvalteren.no
eijdo@statsforvalteren.no

Kragerø kommune
Postboks 128
3791 KRAGERØ

Saksbehandler Eirik Johansen Dobbedal **Vår ref.** 2026/13086-2 432.3 **Deres ref.** **Dato** 02.11.2026

Jomfruland nasjonalparkstyre - Svar på høring - reguleringsplan - forenklet prosess - Kragerø 29/53 - 29/149 - endring av reguleringsplan for Østre og Vestre Saltverksmyr - planID 2002109

Jomfruland nasjonalparkstyre viser til høring om endring av reguleringsplan for Østre og Vestre Saltverksmyr. Planen omfatter areal i Jomfruland nasjonalpark.

Jomfruland nasjonalparkstyre har ingen merknader til planendringen. Jomfruland nasjonalparkstyre peker videre på at verneforskriftens bestemmelser gjelder uavhengig planformål og at ev. tiltak innenfor verneområdets grenser krever godkjenning etter både plan- og bygningsloven og verneforskriften.

Med hilsen

Eirik Johansen Dobbedal
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark Postboks 2076 3103 TØNSBERG

Nasjonalpark Jomfruland
Landskapsvernområde Stråholmen

Fra: Rune Bergstrøm[rune.bergst@outlook.com]
Sendt: 11.10.2026 20:18:05
Til: Dobbedal, Eirik Johansen; Sjømæling, Anne; Olsen, Monika; Gulbrandsen, Jenny Marie[Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no; anne.sjomaling@statsforvalteren.no; monika.olsen@statsforvalteren.no; jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no]
Tittel: Vs: Ærfugl og mellomskarv- rapporter

Hei

Her er resultatene fra årets flytellinger av mellomskarv og ærfugl. Tellingene ble gjennomført for hele området i løpet av tre dager, (24 -26 april). Det er en oppgang i ærfuglbestanden, mellomskarven har en sterkt økende trend men viste en liten nedgang fra fjoråret. Som dere ser av rapporten ligger mange av skarvens hekkeområdene i nasjonalparkene eller i etablerte sjøfuglreservater. Nytt av året er at toppskarven også er på vei inn som en vanlig hekkeart. Den hekker mer skjult og er derfor ikke egnet for flytellinger. Gjennom arbeidet jeg gjør for statsforvalterne i Telemark/Vestfold og Østfold fant vi i år flere nye hekkeplasser.

Hvis NINA får midler til videre oppfølging i Skagerrak kommer jeg trolig med en ny søknad for neste år.

Rune Bergstrøm
Miljørespons
Tlf. +47 47 46 21 53

Fra: Rune Bergstrøm
Sendt: søndag 11. oktober 2026 19:44
Til: Åsmund Fjellbak <afjellb@online.no>
Emne: ærfugl og skarv- rapporter

Hei

Her er de to ferdige rapportene om skarv og sjøfugl. Si ifra om du ser noen feil, eller noe du reagere på.

Rune Bergstrøm
Miljørespons
Tlf. +47 47 46 21 53

SKARVTELLINGER I SKAGERRAK

Hekkebestand av mellomskarv 2026

Storskarv, underarten mellomskarv
Phalacrocorax carbo sinensis

Kartlegging av hekkebestand basert på flyfotografering

Oppdragsgiver: Norsk institutt for naturforskning (NINA)
Utført av: Miljørespons v/ Rune Bergstrøm

Dato: 25.09.2026

Figur 1 Hekkende mellomskarv Nilsskjæra, Vestfold 2026

Innhold

1. Sammendrag 4
2. Innledning 4
3. Om arten mellomskarv 5
   3.1 Utbredelse og bestandsutvikling i Europa
   3.2 Situasjonen i Skandinavia
   3.3 Forvaltningsutfordringer
4. Metode 7
5. Resultater 2026 8
6. Toppskarv 9
7. Diskusjon 9
8. Konklusjon 10
9. Figurer og tabeller 11

Figur 2 Mellomskarv i hekkedrakt

1. Sammendrag

Denne rapporten presenterer resultatene fra flybaserte registreringer av hekkende mellomskarv (*Phalacrocorax carbo sinensis*) langs den norske Skagerrakkysten i 2026.

Det ble registrert 4 372 hekkende par fordelt på 21 hekkelokaliteter. Bestanden viser en svak nedgang sammenlignet med 2025, men utviklingen vurderes å ligge innenfor normal årlig variasjon. Samlet sett viser tidsserien fra 2010 til 2026 en betydelig økning i hekkebestanden, kombinert med fortsatt geografisk ekspansjon.

I tillegg ble det dokumentert fortsatt spredning til ferskvannslokaliteter og videre etablering av toppskarv som hekkefugl i regionen.

2. Innledning

Bestandene av sjøfugl er i betydelig endring både globalt, nasjonalt og regionalt. I Skagerrak har flere tradisjonelle sjøfuglarter vist en markert tilbakegang siden år 2000, mens enkelte arter har etablert seg og økt betydelig i antall. Blant disse finner vi grågås, hvitkinngås og storskarv i form av underarten mellomskarv. I senere år har også toppskarv etablert seg som hekkefugl i området.

Årlige flytellinger av ærfugl har blitt gjennomført i Skagerrak siden 1988. Etter hvert som mellomskarven etablerte seg på nye hekkeplasser innenfor de samme geografiske områdene, ble registrering av hekkekolonier integrert i disse tellingene. Siden 2010 har det blitt gjennomført systematiske flytellinger av mellomskarv langs hele Skagerrakkysten. Dette gir et godt grunnlag for å beskrive både geografisk ekspansjon og bestandsutvikling.

Ved Øra naturreservat i Fredrikstad har det siden 1997 blitt gjennomført årlige bakketellinger. Her hekker mellomskarven hovedsakelig i store trær og ofte i flere høydenivåer i samme tre. Flyfotografering er derfor mindre egnet som metode på denne lokaliteten. Midler til tellingene er i hovedsak finansiert fra NINA (Norsk Institutt for naturforskning) sitt Seapopprogram, samt et tilskudd fra fylkeskommunene i Østfold og Aust-Agder

Figur 3. Trehekkende mellomskarv på Øra, Fredrikstad

3. Om arten mellomskarv

3.1 Utbredelse og bestandsutvikling

Storskarv (*Phalacrocorax carbo*) har en vid utbredelse som strekker seg fra Nord-Amerika til Europa, Asia, Afrika og Australia. Arten deles vanligvis inn i seks underarter, hvorav to forekommer i Norge.

Den marine nominatformen (*P. c. carbo*) hekker langs norskekysten fra Trøndelag og nordover. Denne bestanden har hatt tilbakegang over flere tiår og er vurdert som nær truet.

Mellomskarv (*P. c. sinensis*) etablerte seg som hekkefugl i Norge i 1997 ved Øra i Fredrikstad. Siden den gang har bestanden økt betydelig og spredt seg langs store deler av Skagerrakkysten. I Europa hekker underarten hovedsakelig ved innsjøer og andre ferskvannsområder, men langs Skagerrakkysten har den utviklet en tydelig marin utbredelse.

På 1800-tallet og i første halvdel av 1900-tallet ble mellomskarven utsatt for omfattende forfølgelse i store deler av Europa. Arten ble ansett som en konkurrent til fiskeriene, og bestandene ble ytterligere redusert som følge av miljøgifter som DDT og PCB.

På begynnelsen av 1960-tallet var bare om lag 3 500-4 300 hekkende par igjen i de viktigste europeiske kjerneområdene. Situasjonen endret seg vesentlig fra 1970-tallet som følge av fredning, økt vern, redusert bruk av miljøgifter og forbedret næringstilgang. Bestanden økte fra omkring 5 000 hekkende par i 1970 til rundt 100 000 par ved slutten av 1990-tallet.

I dag er den europeiske bestanden fortsatt stor og i flere områder økende. Foreløpige vurderinger fra EU anslår bestanden til mellom 287 000 og 323 000 hekkende par.

3.2 Situasjonen i Skandinavia

Sverige har i dag den største bestanden av mellomskarv i Skandinavia. I 2023 ble bestanden estimert til om lag 74 800 hekkende par, en økning på 83 prosent sammenlignet med 2012 (da antok man at bestandsstørrelsen var stabilisert)

Danmark har tradisjonelt vært et av artens viktigste kjerneområder i Europa. Etter reguleringstiltak har bestanden avtatt fra omkring 40 000 til rundt 30 000 hekkende par, hvor den nå synes å være relativt stabil.

Finland hadde omkring 25 800 hekkende par i 2020, og bestanden vurderes som stabil eller svakt avtakende.

Norge skiller seg ut ved at mellomskarven etablerte seg betydelig senere enn i våre naboland. Etter første etablering i 1997 har bestanden økt raskt. I 2026 er bestanden langs den norske Skagerrakkysten registrert til over 4 300 hekkende par.

Bestanden er fortsatt i en ekspansjonsfase, og etableringen av hekkekolonier i ferskvann tyder på at videre spredning kan forventes i årene som kommer.

3.3 Forvaltningsmessige utfordringer

Mellomskarven representerer en annen forvaltningsutfordring enn nominatformen *carbo*. Mens mellomskarven er i sterk vekst og ekspansjon, har den nordatlantiske nominatformen hatt en negativ utvikling.

Forvaltning av storskarv i Norge bør derfor i størst mulig grad baseres på separate vurderinger av de to underartene. Dette gjelder blant annet vurderinger knyttet til:

- bestandsutvikling
- geografisk utbredelse
- habitatvalg
- trekkforhold
- påvirkning på fiskebestander
- effekter av jakt og reguleringstiltak

Storskarven og underarten mellomskarv er beskyttet gjennom EUs fugledirektiv (Gjelder ikke i Norge). Det innebærer at arten der ikke kan jaktes fritt. Direktivet åpner imidlertid for unntak når storskarv forårsaker alvorlig skade på blant annet fiskebestander og fiskerier, eller når det er nødvendig av hensyn til flora og fauna. Slike unntak kan blant annet omfatte **felling, forstyrrelse, ødeleggelse av reir og påsmøring av olje på egg**(hindre klekking).

Det er derfor betydelig forskjell mellom landene. EU har hittil ikke hatt en felles bestandsregulering av storskarv, men spørsmålet om en mer koordinert europeisk forvaltning er blitt stadig mer aktuelt. Europaparlamentet har flere ganger etterlyst en europeisk forvaltningsplan, og i 2025–2026 har flere medlemsland presset på for en mer samordnet politikk.

Sverige har en relativt aktiv skadebasert forvaltning. Det gjennomføres **skyddsjakt (felling)** etter beslutninger fra länsstyrelsene, særlig der storskarv påvirker sårbare fiskebestander. Sverige har også foreslått å utvide skyddsjakt og innføre **oljing av skarveegg** som et virkemiddel for å begrense bestanden lokalt og regionalt.

Danmark har også benyttet mulighetene til å regulere storskarv, blant annet gjennom **regulering av fugler og kolonier** der det foreligger skadeproblemer. Danmark har samtidig vært sentral i den europeiske diskusjonen om en forvaltning som ivaretar virkningen av mellomskarv på fiskebestander.

4. Metode

• Hekkekolonier fotograferes fra et høyvinget småfly (Cessna) i ca. 500 fots høyde.
• Observatør sitter i baksetet, og alle kjente kolonier er inkludert i flyruten. Nye hekkeplasser oppdages nesten årlig.
• Bildene tas med zoomlinse (100–500 mm) og bearbeides slik at reirene trer tydeligere frem.
• Tellingene utføres i slutten april, når de fleste reir er bebodde.

Fordeler: Effektiv dekning av store områder, mulighet til å følge bestandsendringer over tid. Piloter og observatør har lang erfaring med ulike typer takseringer av sjøfugl, vilt mm. fra fly/helikopter. God kjennskap til det geografiske området vi teller i er også svært nyttig.

Utfordringer: Vanskelig å oppdage nye kolonier inne på øyene. Dette skyldes stor variasjon i reirplassering og mye tilstedeværelse av ikke-hekkende skarv på mange øyer. Det at tellingene kombineres med ærfugltellinger gjør også at fokus fra teller(e) blir rettet mot denne arten og hvor den vanligvis oppholder seg.

Eggleggingstidspunktet hos mellomskarven varierer en del. Det kan derfor være reir som etableres etter at flyfotograferingene gjøres i slutten av april. Bakketellinger av fotograferte kolonier senere i sesongen viser at det kan være en liten økning basert på fugl som er etablert senere.

Tillatelse til lavtflyvning er gitt fra nasjonalparkforvalterne/statsforvalterne (Hvaler, Færder, Jomfruland og Raet).

5. Resultater 2026

• Nye lokaliteter: Fra 2010 til 2026 har 16 nye hekkeplasser blitt etablert (totalt 21). Fem av disse har bestått av små kolonier (5–40 par) som senere har forsvunnet, trolig pga. flytting til større nærliggende kolonier En ny lokalitet med 3 par ble påvist i 2026 i Mandal.
• Ferskvann: Første hekkefunn i ferskvann ble registrert i Nedre Toke, Drangedal, i 2024. I 2025 ble minst 8 reir registrert, i 2026 var det 12 bebodde reir.
• Bestand: Totalt ble 4372 hekkende par registrert i 2026, en liten nedgang fra året før (4616 par). Dette ligger innfor den normale årsvariasjonen vi har sett i undersøkelsesperioden. Mesteparten av nedgangen skyldes en nedgang i koloniene på Øra ved Fredrikstad. Bestanden her sank fra ca. 1025 par i 2019 til 611 par i 2024, så opp igjen til 840 par i 2025 og ned til 685 par i 2026. Nedgangen henger sammen med at hekketrær dør og faller ned pga. overgjødsling. Vi ser nå at enkelte koloniene flytter til andre øyer innenfor Øra naturreservat. Totalt sett over flere år er det en klar økning i den totale hekkebestanden. Økningen knyttes til at de store og mellomstore koloniene fortsatt øker i antall hekkende par. Bestanden utenfor Øra er nå nesten seks ganger større enn innenfor (igurer og verdier bak i rapporten).

Tabell 1. Hovedresultater 2026

Parameter	Resultat 2026	Endring fra 2025
Hekkende par mellomskarv	4 372	-244
Antall kjente hekkelokaliteter	21	+1
Nye hekkelokaliteter i 2026	1	-
Hekkende par ved Øra	685	-155
Hekkende par utenfor Øra	3 687	-89
Hekkende par i Nedre Toke, ferskvannslokalitet	12	+4

6. Toppskarv

Toppskarven etablerer seg stadig som en mer vanlig hekkefugl langs Skagerrakkysten. I 2026 ble det påvist en rekke nye hekkelokaliteter.

Det første dokumenterte hekkefunnet i på Skagerrakkysten ble gjort på Stråholmstein i Kragerø i Telemark i 2015. Kolonien her har vokst betydelig de siste årene, fra 108 reir i 2025 til 140 reir i 2026. Samme år ble det oppdaget en ny, liten koloni på tre par i Rauholmane naturreservat, nær Stråholmen.

På Heia i Østfold ble det registrert fire reir i 2025. I 2026 hadde kolonien vokst til 42 reir. Det ble samme år også funnet små kolonier på mellom tre og sju par på henholdsvis Torbjørnskjær, Søndre Søster og Haslau.

I den nordlige delen av Vestfold ble det funnet 112 reir på Knappen/Langøy og ett reir på Lille Rauholmen, som er en ny hekkelokalitet (T. Axelsen, pers. medd.).

Ved Lindesnes er det kjent en koloni på Anskjæret. Her ble det observert 60 voksne individer i 2026 (Artsobservasjoner).

Toppskarven er langt vanskeligere å kartlegge enn mellomskarven. Den plasserer reirene skjult under steiner, i sprekker og på andre lite synlige steder. Arten har dessuten en betydelig lengre hekkesesong. På Torbjørnskjær fant vi reir med unger så sent som 26. august 2026. Både bestanden og utbredelsen er derfor trolig større enn de tilgjengelige dataene viser.

På den svenske vestkysten, særlig i Bohuslän, har bestanden vokst raskt siden første hekking i 2004. En tilsvarende utvikling kan trolig forventes langs den norske Skagerrakkysten. På svenskekysten er det registrert mer enn 1 500 hekkende par (nesten alle på Bohulänkysten). Ettersom arten etablerte seg der først, er det sannsynlig at spredningen til norske områder har skjedd fra Sverige. Nesten alle hekkefunn er i nasjonalparker eller andre verneområder.

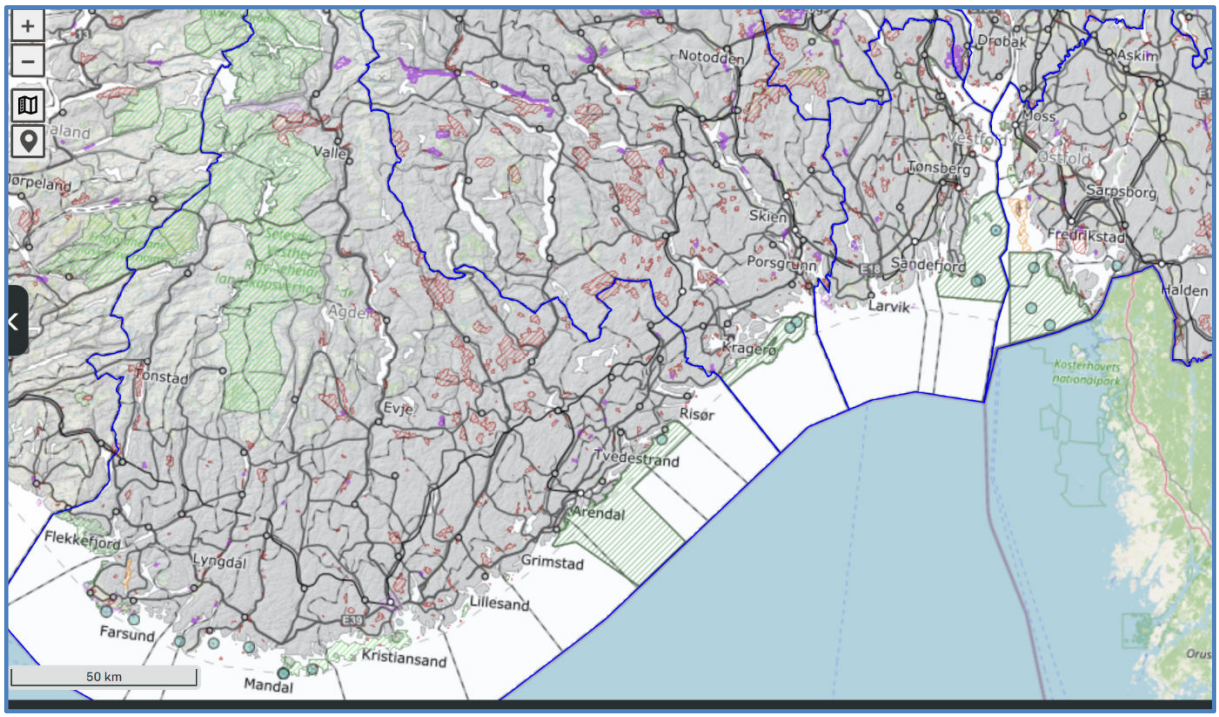

Figur 4 Topskarvhekkinger i 2026, artskart i Artsdatabanken

Bestanden fra Vestlandet og nordover ble i 2014 anslått til 28 000 par. I deler av dette området har arten imidlertid gått kraftig tilbake lokalt.

6. Diskusjon

Tellingene dokumenterer hekkebestanden av mellomskarv (*Phalacrocorax carbo sinensis*) i de undersøkte delene av Skagerrak. Resultatene må ses i sammenheng med den betydelige bestandsøkningen som har funnet sted i deler av Europa og Skandinavia gjennom de siste tiårene.

Mellomskarven har etablert seg som en tallrik og vidt utbredt hekkefugl langs kysten og i ferskvannsområder i Nord-Europa. Bestandsøkningen har ført til at arten i dag forekommer i langt større antall enn tidligere, også i områder hvor den tidligere var fåtallig eller manglet som hekkefugl.

Utviklingen i Skagerrak er derfor av interesse både som dokumentasjon av den regionale bestandsutviklingen og som grunnlag for å vurdere eventuelle forvaltningsmessige utfordringer.

Mellomskarven er en naturlig del av kystøkosystemet og spiller en rolle som fiskepredator. Arten er tilpasningsdyktig og kan utnytte ulike typer fiskerike områder, både i sjøen, i brakkvann og i ferskvann.

En økende skarvbestand innebærer derfor også et økende uttak av fisk. Størrelsen på dette uttaket og hvilke konsekvenser det har, vil imidlertid variere betydelig mellom lokaliteter og over tid. Det avhenger blant annet av skarvenes antall, hvilke fiskearter de utnytter, fiskens størrelse og tilgjengelighet og hvor lenge fuglene oppholder seg i området.

Det er derfor viktig å være varsom med å trekke direkte slutninger fra økende skarvbestand til redusert fiskebestand. Fiskebestander påvirkes av en rekke faktorer, blant annet fiskeri, rekruttering, temperatur, næringstilgang, predasjon og andre miljøforhold. En eventuell effekt av skarv må vurderes i denne bredere økologiske sammenhengen.

7. Konklusjon

Mellomskarven fortsetter å øke langs den norske Skagerrakkysten og utgjør nå en hekkebestand på over 4 300 par. Arten ekspanderer både geografisk og økologisk, blant annet gjennom etableringer i ferskvann og på nye hekkelokaliteter. I Sverige antok man at bestanden var stabilisert (44 000 par) eller i nedgang i 2013. Ny taksering i 2023 gav hele 75 000 par. Det er derfor å forvente at den vil øke fortsatt i Norge som kun har hatt den som hekkefugl i en langt kortere tidsperiode.

Øra naturreservat er fortsatt en viktig hekkelokalitet, men kolonienes betydning relativt til den samlede bestanden er redusert. Hoveddelen av hekkebestanden finnes nå utenfor Øra.

Toppskarven viser samtidig en tydelig ekspansjon langs hele Skagerrakkysten. Nye kolonier etableres årlig, og bestanden øker raskt på flere lokaliteter

Produksjonen av unger er god i skarvekoloniene. Tilgangen på ulike fiskeslag av riktig størrelse må være god. Stor tilgang på mindre fisk knyttes opp mot mangel på større torsk og sei som predatorer på disse i sjøen.

Utviklingen for begge arter understreker behovet for fortsatt overvåking av hekkebestander, kolonistruktur og geografisk spredning. Langsiktige dataserier vil være avgjørende for å forstå bestandsutviklingen og for å sikre et godt kunnskapsgrunnlag for framtidig forvaltning.

8. Figurer og tabeller

Figur 1. Utvikling i antall hekkende par mellomskarv (2010–2026)

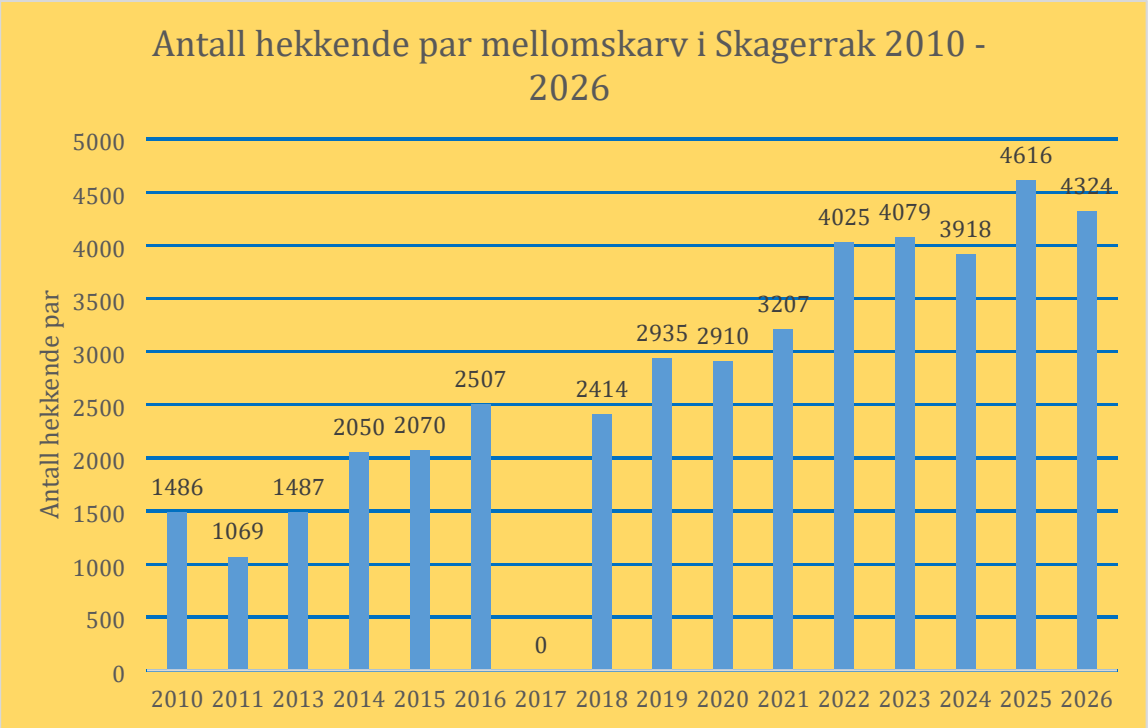

Figur 2. Hekkebestand av mellomskarv utenfor Øra området

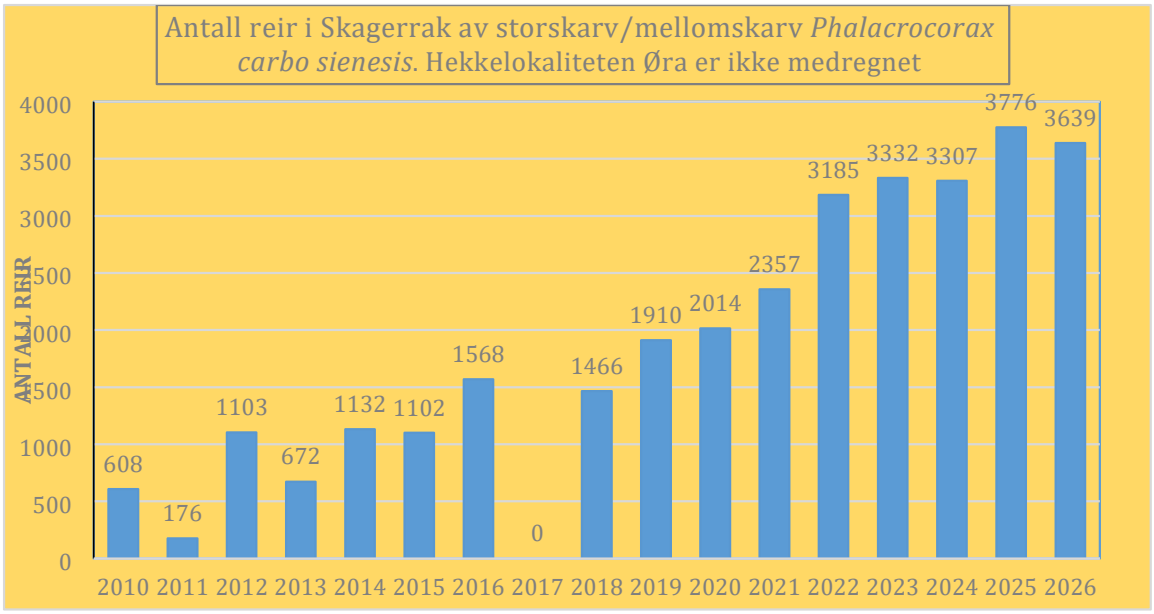

Figur 3. Utvikling av hekkebestanden av mellomskarv på Øra siden 1997

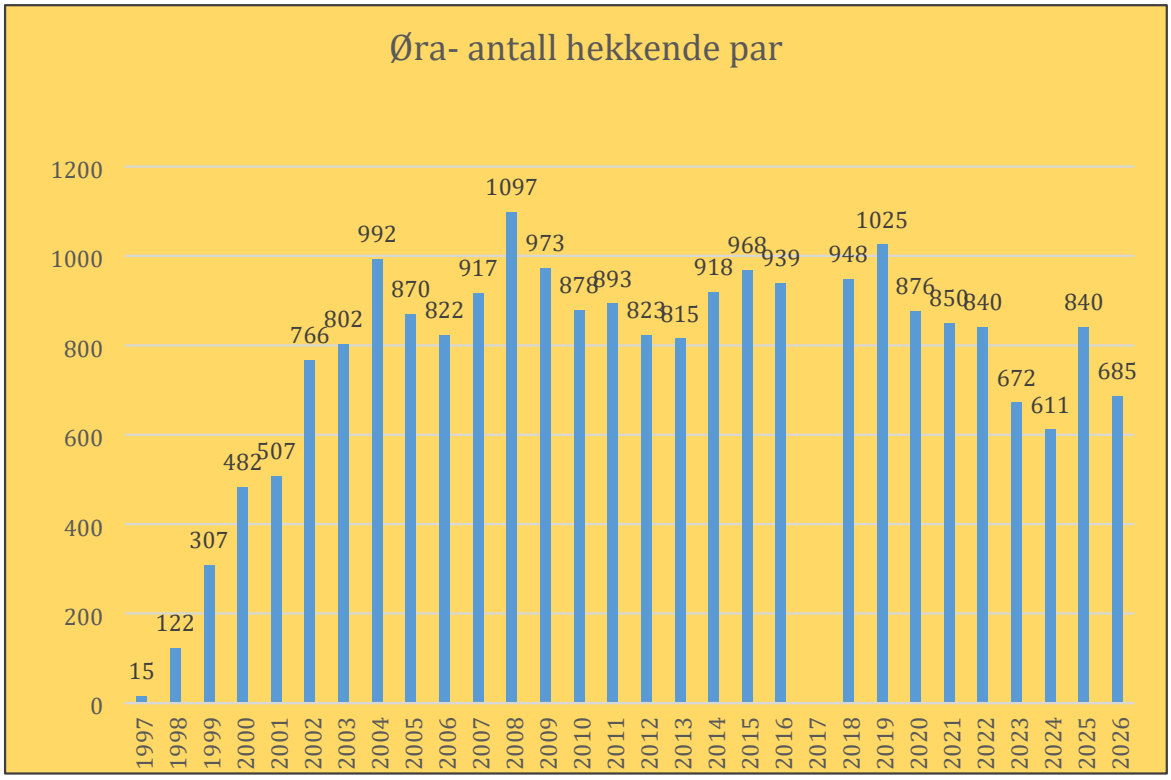

Figur 4. Fordeling av kolonistørrelser i 2010-2025

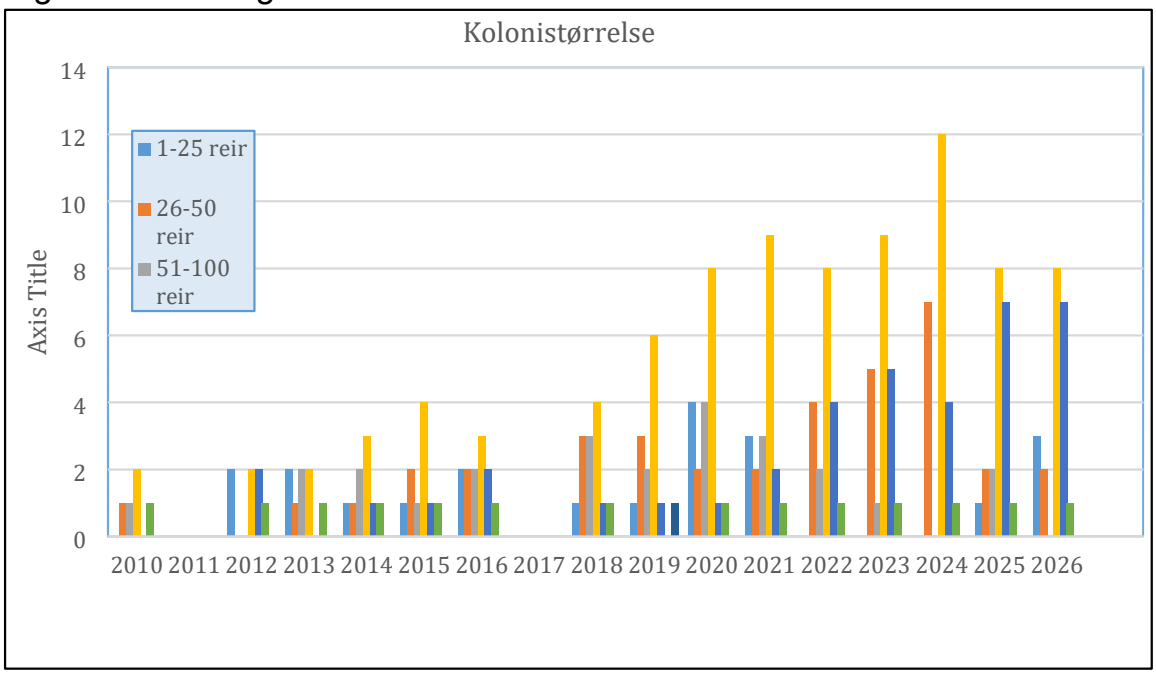

Figur 5. Geografisk fordeling av hekkelokaliteter

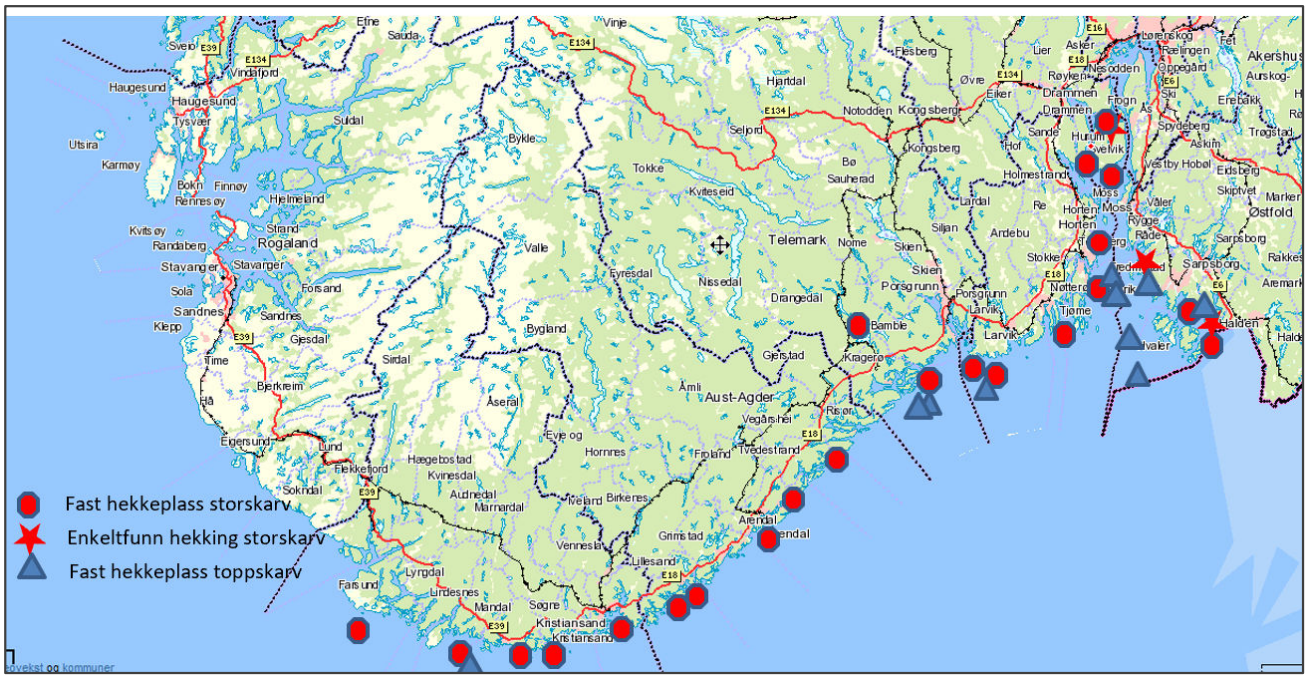

Tabell 2 Telleresultater hele undersøkelsesperioden

Lokalitet:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Øra Fredrikstad, Østfold	878	893	823	815	918	968	939		948	1025	876	850	840	672	611	840	685
Østre Rødskjær, Hvaler, Østfold						6	13		84	81	136	134	188	210	186	161	185
Rødskjær Kråkstad/Kurefjorden Fredrikstad											8				41	0	3
Nordre Sundbyholmen, Røyken Buskerud										1	2	3	28	30	46	43	50
Vealøs, Hurum, Buskerud										42	68	89	168	146	127	137	152
Saltskjær, Hurum, Buskerud			23	17	22	36	35		25	47	46	39	77	34	32	67	50
Rødskjær. Horten Vestfold	79		289	149	338	302	421		342	312	262	267	290	231	192	235	303
Torgerskjæra, Sandefjord, Vestfold			30	39	81	87	62		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fjærskjær, Færder, Vestfold									35	183	201	391	357	327	356	367	303
Bølene (Svenner(, Larvik , Vestfold									35	77	62	143	229	297	165	257	225
Oddane, Storskarven, Larvik, Vestfold	28		104	90	176	154	283		214	216	210	239	245	212	139	178	152
Oddane, Nilsskjæra. Larvik, Vestfold (2 naboøyer)						0	32		58	173	194	143	347	402	293	302	308
Ansholmen, Rørholtfjorden nedre Toke Ferskvannslok!																8	12
Stråholmsteinen, Kragerø, Telemark							17		36	0	1	0	0	0	0	0	0
Lille Danmark nat.res												19	60	189	201	342	348
Askerøystangholmen, Lyngør,													151	156	142	158	183
Flatskjæra, Arendal										71	153	107	97	102	136	151	164
Torungen, Skurvene, Arendal, Aust- Agder	51		147	82	78	110	190		194	131	26	55	154	181	174	215	277
Torungen, Fladskjær, Arendal, Aust- Agder										36	72	102	42	44	118	16	12
Rivingen, Homborsund, Aust-Agder	238		258	133	195	171	223		190	224	151	185	238	270	263	309	319
Rivingen Høye vassfloss, Homborsund													39	31	38	0	0
Rivingen, Skåla N58 370 Ø 8,749																59	
Svartskjær, Aust Agder 58 15 80N 08 33 00E												55		26	38	41	
Indre Grønningen, Kristiansand, Aust- Agder											60	43	0	0	0	0	0
Stangskjær, Kristiansand. Vest- Agder											5	10	44	55	124	141	141
Nordreskjær res. Kneblingen, V- Agder N57.984 Ø07.632																	3
Agneskjæret, Lindesnes, Vest Agder			**	20	28	37	53		78	75	129	107	128	131	138	253	181
Rauna, Farsund, Vest - Agder	212	176	252	142	214	199	239		175	241	248	226	303	313	358	336	271
SUM (uten Øra)	**608**	**176**	**1103**	**672**	**1132**	**1102**	**1568**		**1466**	**1910**	**2034**	**2357**	**3185**	**3387**	**3307**	**3776**	**3642**
SUM TOTALT	**1486**	**1069**	**1926**	**1487**	**2050**	**2070**	**2507**	**0**	**2414**	**2935**	**2910**	**3207**	**4025**	**4059**	**3918**	**4616**	**4327**

Ærfugl tellinger i Skagerrak, 2026

Flytellinger utført på oppdrag av NINA

Miljørespons v/ Rune Bergstrøm

Innledning

Sjøfuglbestandene er i endring både globalt, nasjonalt og lokalt. I Skagerrak har mange arter hatt en drastisk nedgang siden år 2000, samtidig som enkelte nye arter har etablert seg og økt raskt i antall hekkende par. Grågås, hvitkinngås, storskarv (underarten mellomskarv) og toppskarv er eksempler på nye arter som har blitt vanlige hekkefugler langs hele kysten.

Flytellinger av ærfugl har blitt gjennomført årlig siden 1988. Tellingene ble opprinnelig startet av miljøverndepartementet, som en følge av en oppblomstring av en giftig gullalge (tidligere *Chrysochromulina polyepis*, nå overført til *Prymnesium*-slekten). Denne oppblomstringen førte til stor dødelighet hos mange marine arter og endret økosystemet i Skagerrak i flere år.

Siden den gang har tellingene hatt betydning i flere sammenhenger, blant annet:

- Diskusjoner om jakt og bestandsforvaltning
- Vurderinger av konsekvenser etter skipsulykker med oljesøl (f.eks. *Full City*, Langesund 2009 og *Godafoss*, Hvaler 2011)
- Generell bestandsovervåkning og kartlegging av endringer i hekkeområder, særlig knyttet opp mot fokuset på miljøtilstanden i Oslofjorden og arealpresset i strandsonen.

Ærfuglen har vist stor evne til å tilpasse seg endret næringstilgang og predasjonstrykk. På de 37 årene tellingene har pågått har det skjedd betydelige endringer i artens hekkeplasser: fra å være knyttet til ytre skjærgård hekker den nå også langt inne i fjordene. Da tellingene startet var det nesten ingen ærfugl å se innenfor Drøbak, mens indre Oslofjord i dag har noen av de tetteste hekkebestandene.

I årene etter algeoppblomstringen ble det også gjennomført flytellinger utenom hekketiden. To viktige myteområder for ærfugl ble da identifisert: Heia–Torbjørnskjær i ytre Hvaler og området nord for Stråholmen i Kragerø.

Litt om arten ærfugl

Utbredelse

Ærfuglen har en sirkumpolar, holarktisk utbredelse og hekker nord i Amerika, Europa og i arktisk del av Asia. Arten er sterkt knyttet til saltvann, men kan også hekke ved ferskvann nær kysten. I senere år har den spredt seg sørover i Europa og finnes nå hekkende så langt sør som Frankrike.

I Norge hekker den langs hele kysten og på Svalbard.

Copyright: Rune Borgsrøm Miljøregistrons

Bestanden har gått tilbake i flere regioner og arten regnes nå som **sårbar (VU)** på både den Norske og den internasjonale rødlista. I Sverige er nedgangen særlig markant i Østersjøområdet, der arten vurderes som **sterkt truet**.

Trekk og populasjoner

Ærfugl er en trekkfugl, særlig i områder som fryser til om vinteren, blant annet i Østersjøen og langs den norske Skagerrakkysten. Disse bestandene trekker til danske og tyske farvann for overvintring.

Parbinding skjer i vinterområdene. Hunnene vender trofast tilbake til sine hekkeplasser år etter år, mens nye hanner kan følge hunnene. Det betyr at en hann klekket i finsk skjærgård kan følge en hunn til Oslofjorden. Bestanden i Skagerrak, Østersjøen og Danmark utgjør dermed en egen populasjon, med bl.a. morfologiske forskjeller fra ærfugl på Vestlandet og lenger nord (bl.a. vingelengde og nebbform).

Det er også fugl fra andre deler av utbredelsesområdet som trekker til Skagerrakkysten. Da lastebåten Full City drev på grunn ved Såstein i Bamble i august 2009, ble det beregnet at 1500 – 2000 ærfugl trolig ble drept som følge av det store oljeutslippet. Til tross for dette var det liten eller ingen effekt å se på hekkebestanden i området de påfølgende årene. Likeledes er det uklart om jakten som er tillatt beskatter lokale populasjoner, fugl fra andre områder eller begge. Varmere klima (mindre is vinterstid) føre til at dette bildet endres ved at en mindre andel av ærfuglene trekker bort fra Skagerrakkysten og Østersjøen.

Hekkeøkologi

- Egglegging fra tidlig i april til sent juni (omlagte reir). Variere fra år til år, tendens til stadig tidligere.
- Antall egg: 4–6
- Rugetid: 25–28 dager, rugingen starter etter 3–4 egg er lagt (ca. ett egg per dag)
- Atferd: Hunnen spiser lite eller ingenting under rugetiden og kan miste opptil 45 % av kroppsvekten.

Hunnen må derfor være i god kondisjon ved start av hekkingen. Dårlig næringstilgang (spesielt blåskjell) eller mye forstyrrelser kan føre til at hunner dropper å gå til hekking. Økt ferdsel med båter på sjøen og kajakk/padlebrett i grunne næringsrike områder har forsterket dette problemet i Skagerrak. Når en ærfugl skremmes, kan det ta opptil flere timer før den vender tilbake og gjenopptar fødesøket. Før hekketiden og etter at den forlater reiret med ungene trenger den maksimalt med tid til fødeopptak. Gjentatte forstyrrelser vil derfor kunne føre til at den ikke går til hekking, eller at den skremmes vekk fra ungene slik at disse lett blir tatt av predatorer.

Ærfugl er også utsatt for massedød enkelte år, ofte som følge av matmangel, innvollsparasitter, sykdom eller en kombinasjon av disse.

Copyright: Rune Bergstrøm Miljøresons

Bestandsstatus i Skagerrak, Norge og Norden

På den norske delen av Skagerrakkysten økte ærfuglbestanden raskt fra de første tellingene i 1972, og særlig fra starten av den standardiserte tellingen i 1988. Bestanden økte fram mot omkring år 2000 og holdt seg deretter på et relativt høyt og stabilt nivå fram til rundt 2007. Fra 2007 til 2017 var det en tydelig nedgang. Etter 2017 har bestanden igjen økt, og økningen har vært mer tydelig de siste tre årene.

Antallet voksne hanner i hele telleområdet nådde et maksimum på 30 145 individer i 1997. Det er imidlertid viktig å skille mellom år med fullstendig dekning av den norske Skagerrakkysten og år der enkelte fylker mangler. Hele Skagerrakkysten ble telt i de første ti årene av tidsserien. Senere er fullstendige tellinger gjennomført i 2010 og 2026, med henholdsvis 19 456 og 21 333 voksne hanner.

I de øvrige årene er alle fylker, med unntak av tidligere Aust-Agder og Vestfold, telt. Begrensningen skyldtes i hovedsak manglende økonomi til å leie fly til å dekke hele området. Tallene fra disse årene er derfor ikke direkte sammenlignbare med år med full dekning, men de gir et godt bilde av utviklingen i området som helhet.

I den delen av Skagerrakkysten som er telt årlig, var bestanden høyest i 2004, med 21 358 voksne hanner. Deretter fulgte en markert nedgang, og i 2019 ble det registrert bare 7 489 hanner. Siden 2019 har antallet økt relativt jevnt, til 14 641 hanner i 2026. Dette viser en betydelig gjenoppbygging av bestanden etter bunnåret i 2019, selv om nivået fortsatt ligger klart under nivået på begynnelsen av 2000-tallet.

Endret geografisk fordeling

Det har samtidig skjedd en tydelig endring i hvor ærfuglene hekker langs Skagerrakkysten. Gjennom perioden har en større del av bestanden flyttet seg fra den ytre skjærgården og inn i fjordområdene. Utviklingen er særlig tydelig i Indre Oslofjord, hvor det ved starten av flytellingene i 1988 var relativt få hekkende ærfugler. I dag utgjør områdene rundt Oslo, Akershus og Buskerud en betydelig del av bestanden i telleområdet.

Samtidig har det vært en klar negativ utvikling langs deler av Sørlandskysten, særlig i Telemark og tidligere Vest-Agder. Nedgangen blir mer markert jo lenger sør og vest i dette området man kommer. Østfoldkysten skiller seg ut med en stor og gjennom perioden relativt stabil bestand.

Den geografiske forskyvningen er et viktig trekk ved bestandsutviklingen. En samlet antall for hele Skagerrakkysten kan skjule betydelige regionale forskjeller. Utviklingen viser at ærfuglen ikke bare har endret seg i antall, men også i hvor langs kysten den konsentrerer hekkebestanden.

Copyright: Rune Bergsrud Miljøresponns

Utviklingen i Norden

Nedgangen i deler av den norske Skagerrakkysten inngår i en bredere bestandsnedgang i flere nordiske land. I Sverige anslås hekkebestanden i dag til omkring 53 000 par, mot et anslag på rundt 150 000 par i 2012. I Danmark ble bestanden på slutten av 1990-tallet anslått til omkring 25 000 par, mens den i 2020 var redusert til om lag 17 000 par. I Finland ble bestanden på midten av 1990-tallet anslått til omkring 180 000 par, mens den i 2015 var redusert til om lag 110 000 par (Ottosson et.al.,2025).

Også i Norge har bestanden gått tilbake. På 1990-tallet ble den norske hekkebestanden anslått til mellom 100 000 og 150 000 par, mens nyere anslag ligger på omkring 87 000 par.

Tallene fra de nordiske landene er basert på ulike tellemetoder, årstall og bestandsestimater og må derfor sammenlignes med en viss forsiktighet. De viser likevel en gjennomgående utvikling med betydelig bestandsnedgang i flere av de viktigste områdene for ærfugl i Norden.

Hekkebestand i telleområdet

Tellingen i 2026 omfattet 21 333 voksne hanner på den norske Skagerrakkysten. Antallet hanner kan ikke uten videre omregnes direkte til antall hekkende par, fordi ikke alle observerte hanner nødvendigvis inngår i et hekkende par. Dersom en likevel bruker ulike antakelser for andelen hanner som inngår i hekkingen, kan man illustrere størrelsesordenen på hekkebestanden.

Dersom 70 % av de registrerte hannene inngår i par med hunner som går til hekking, tilsvarer 21 333 hanner omkring 15 000 hekkende par. Dersom andelen er 50 %, tilsvarer det omkring 10 700 hekkende par.

Beregningene må betraktes som illustrasjoner og ikke som et direkte estimat av hekkebestanden. Det reelle antallet hekkende par påvirkes blant annet av tidspunktet for tellingene, hvor stor andel av bestanden som befinner seg i telleområdet, kjønnsfordelingen og hvor stor andel av hunnene som faktisk inngår i hekkende par. Hunnenes kondisjon ved starten av hekketiden er avgjørende for om de vil gå til hekking. Separate tellinger på land av sjøfugler og observerte ungekull tyder på at 2026 var et år hvor mange av hunnene gikk til hekking.

Samlet viser tellingene en betydelig nedgang i ærfuglbestanden på den norske Skagerrakkysten fra begynnelsen av 2000-tallet til slutten av 2010-tallet, etterfulgt av en økning de siste årene. Samtidig har det skjedd en markert geografisk forskyvning av hekkebestanden, med økt betydning av fjordområdene i Oslofjordregionen og en svakere bestand langs deler av Sørlandskysten. Utviklingen bør derfor vurderes både ut fra samlet bestandsstørrelse og endringene i den geografiske fordelingen.

Copyright: Rune Bergstrøm Miljøresponsen

FIGUR 1 TYPISK SPREDNING AV HANNER PÅ SJØEN OG LAND

Copyright Rune Berg

Metode for flytellinger av ærfugl langs Skagerrak

Kystlinjen langs Skagerrak telles fra fly i slutten av april og begynnelsen av mai. Tellingene følger et fast mønster, der hele kystlinjen og nesten alle øyer blir kontrollert. Det flys lavt og litt skrått utenfor strandsonen slik at observatørene har god oversikt inn mot land, hvor fuglene enten ligger på sjøen eller sitter i fjæresonen. Tellingene inkludere hele Agder fylke, selv om området vest for Lindesnes ikke regnes til Skagerrak.

Det er kun de voksne hannene som telles, da disse har en kontrastrik svart-hvit fjærdrakt som gjør dem lette å oppdage. Hunnene er langt vanskeligere å se, spesielt når de sitter på land. Rugende hunner på reir er umulige å oppdage fra fly.

Den samme flyruten brukes hvert år. Kysten er delt inn i 76 geografisk avgrensede soner, der alle ærfugl hanner telles direkte eller fotograferes (ved større ansamlinger av fugl) for opptelling i etterkant.

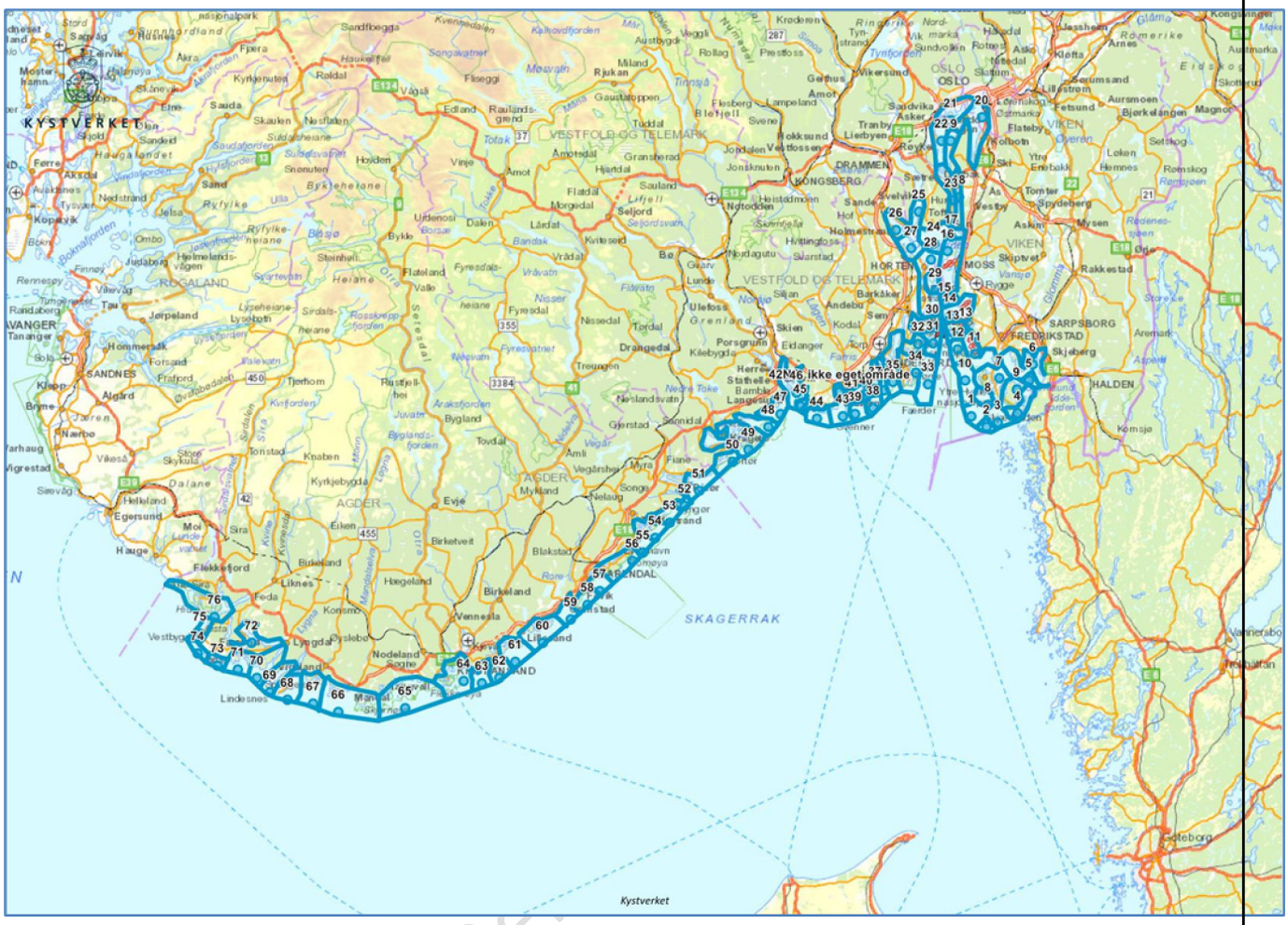

FIGUR 2 KYSTEN ER DELT INN 76 SONER SOM DET TELLES INNENFOR

Fly og utstyr

- Det benyttes et høyvinget småfly (Cessna), som gir fri utsikt ned mot sjøen.
- Flyhøyden er ca. 500 fot.
- Observatørene sitter i baksetet og noterer fortløpende observasjoner eller fotograferer med GPS-lokaliserte bildefiler.
- Bildene tas med zoomlinse (100–500 mm) og bearbeides senere for å gjøre hannene tydeligere mot bakgrunnen.

Flyvningen utføres av to piloter som kan avløse hverandre, ettersom dette er krevende flyvning med lav høyde og lav hastighet. Pilotene har lang erfaring med denne typen oppdrag og varsler observatørene om fugl som er synlig eller som vil komme under flyet.

Copyright Rune Be

Vær- og lysforhold

Rådende lys- og vindforhold har stor betydning for kvaliteten på tellingene.

- **Klart vær og medlys** er avgjørende for å kunne finne alle hannene.

- **Blå himmel** gir god kontrast mot havflaten, slik at fuglene trer tydelig frem.
- **Sterk vind** med hvite bølgetopper gjør det vanskelig å oppdage alle fuglene.

Det flys derfor kun på dager med best mulige forhold. Dersom været endrer seg underveis, avbrytes tellingene. Hver økt varer maksimalt tre-fire timer, for å sikre god konsentrasjon hos både observatører og piloter.

Registrering av hunner

Antallet hunner som registreres varierer mye på grunn av de nevnte forholdene. Innenfor hver rute anslås forholdet mellom antall observerte hanner og hunner. Dette tallet er usikkert, men kan gi en grov indikasjon på hvor mange hunner som går til hekking (en høyere andel hunner kan tyde på at flere av dem ikke går til hekking).

Forstyrrelser og tillatelser

Lavtflygning forstyrrer ærfuglene og andre sjøfugler i liten grad. Ærfuglen letter nesten aldri, noen dykker, men de fleste fortsetter med oppvarting av hunner etc. Flyet er bare over området i noen få sekunder og drar raskt videre.

Tillatelser til å fly lavt i nasjonalparkene er gitt av nasjonalparkforvalterne/statsforvalterne i de aktuelle områdene. Sjøfuglreservatene overflys ikke, da all telling foregår skrått fra sjøsiden med en avstand til land på ca. 70 - 100meter

---

Organisering og finansiering

Tellingene ble de første årene gjennomført i alle fylker. Finansieringen har opp gjennom tiden kommet fra ulike forvaltningsnivåer og institusjoner, blant annet Miljøverndepartementet, Statsforvalterne, Miljødirektoratet og NINA. Flere av disse har bidratt i perioder, men manglende finansiering har ført til at Aust- Agder og Vestfold ikke inngår i de årlige tellingene. Etter hvert har ærfugl tellingene blitt en fast del av overvåkingen av sjøfugl i regionen, og inngår som en del av Seapop programmet i regi av NINA. I 2026 har også to fylkeskommuner bidratt med et mindre beløp

Copyright Rune Bergstrøm Miljøresponsen

Resultater fra flytellingene 2026

1. Resultatene fra 2026

I 2026 ble det registrert **14 641 ærfuglhanner i det årlige telleområdet**, som omfatter den norske Skagerrakkysten med unntak av Vestfold og tidligere Aust-Agder. Dette er en økning fra 2024, da det ble registrert om lag 13 000 hanner, og særlig fra 2023, da antallet var i underkant av 10 000.

Økningen fra tidligere år var særlig tydelig i indre Oslofjord, Buskerud og Østfold. I Telemark var det en mindre økning, mens antallet i Vest-Agder var stabilt.

I tillegg ble det i 2026 gjennomført telling også i Vestfold og tidligere Aust – Agder fylker. Det er første gang siden 2010. Samlet ble det registrert **21 333 hanner** på hele den norske Skagerakkysten.

Flytellingene i 2026 ble gjennomført på et tidspunkt som samsvarte godt med ærfuglens hekkesyklus. Hannene var fordelt over skjærgården og oppholdt seg i nærheten av hekkeplassene. I 2024 ble tellingene gjennomført senere enn planlagt på grunn av tekniske problemer med flyet. Flere hanner hadde da forlatt hekkeområdene og samlet seg i ytre Oslofjord. Dette kan ha bidratt til det lave antallet som ble registrert i indre Oslofjord dette året.

2. Den langsiktige bestandsutviklingen

Ærfuglbestanden langs Skagerrakkysten økte betydelig etter algeoppblomstringen i 1988. Overvåkingen av sjøbunnen viste at store områder ble blottlagt og deretter raskt kolonisert av blåskjell. De store forekomstene av blåskjell ga ærfuglen et godt næringsgrunnlag over flere år og var trolig en viktig årsak til bestandsveksten fram mot årtusenskiftet (Gjøsæter, J. et al. (2000).

I den årlige tidsserien, som ikke omfatter Vestfold og tidligere Aust-Agder, ble det høyeste antallet registrert i 2004, med **21 358 hanner**. I perioden 1991–2010 lå gjennomsnittet på rundt 15 000 hanner. Fra midten av 2000-tallet gikk bestanden tilbake og stabiliserte seg etter hvert på rundt 10 000 hanner.

De siste årene har det igjen vært en økning. Etter de lave tallene i 2023 har bestanden tatt seg opp, og i 2026 ble det registrert 14 641 hanner i det årlige telleområdet. Dette er likevel lavere enn toppnivået som ble registrert i 2004.

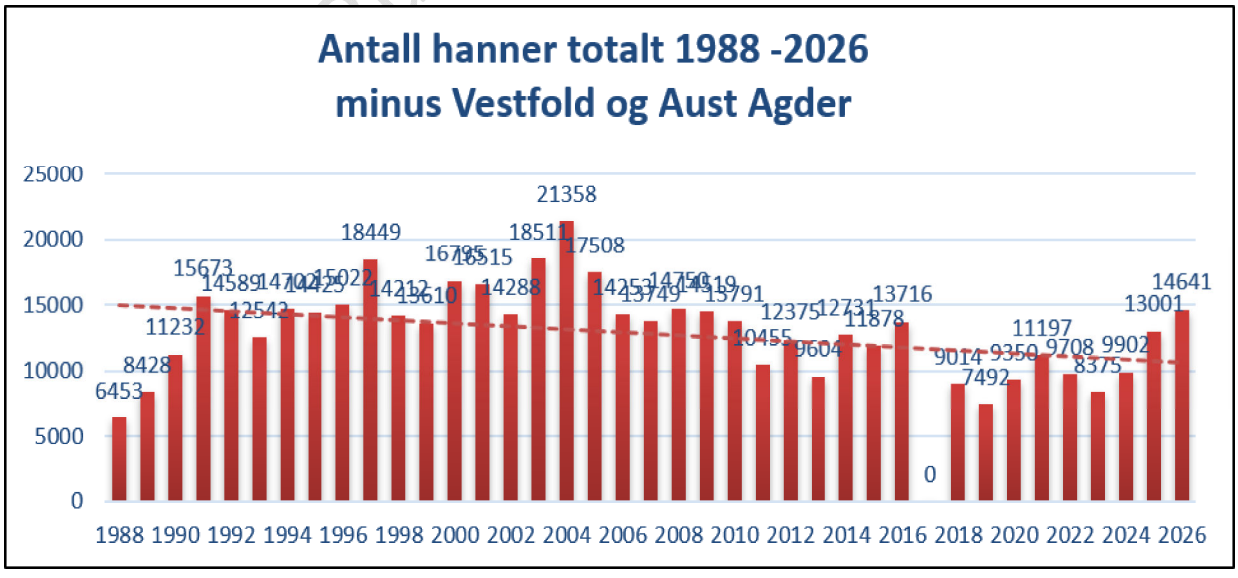

Figur 3. Antall ærfuglhanner registrert ved de årlige flytellingene. Vestfold og tidligere Aust-Agder er ikke inkludert, ettersom disse områdene ikke er telt årlig siden 1977

3. Resultater fra totaltellingene

I 2026 ble det gjennomført en totaltelling langs hele den norske Skagerrakkysten. Tilsvarende totaltellinger ble gjennomført i de ti første årene av undersøkelsen, fra 1988 til 1997, samt i 2010.

Det høyeste antallet under disse totaltellingene ble registrert i 1997, med om lag **30 000 hanner**. Ved totaltellingen i 2026 ble det registrert **21 333 hanner**, det er en økning fra forrige totaltelling i 2010 hvor det ble påvist **19450 hanner.** Disse tallene samsvarer godt med resultatene fra de årlige tellingene.

Til sammenligning var det høyeste registrerte antallet i det årlige telleområdet 21 358 hanner, i 2004. Dette tallet kan ikke sammenlignes direkte med resultatene fra totaltellingene, ettersom det årlige telleområdet ikke omfatter Vestfold og tidligere Aust-Agder.

Sammenlignet med gjennomsnittet for totaltellingene i perioden 1988–1997 var resultatene fra 2010 og 2026 lavere. Utviklingen har imidlertid variert mellom regionene. I Oslofjordområdet, særlig i de indre delene, har bestanden økt, mens det har vært en avtakende tendens i Vestfold og videre sørvestover gjennom Telemark og Agder.

Den samlede utviklingen langs Skagerrakkysten må derfor ses i sammenheng med disse regionale forskjellene. En nedgang i enkelte områder kan forekomme samtidig med vekst i andre.

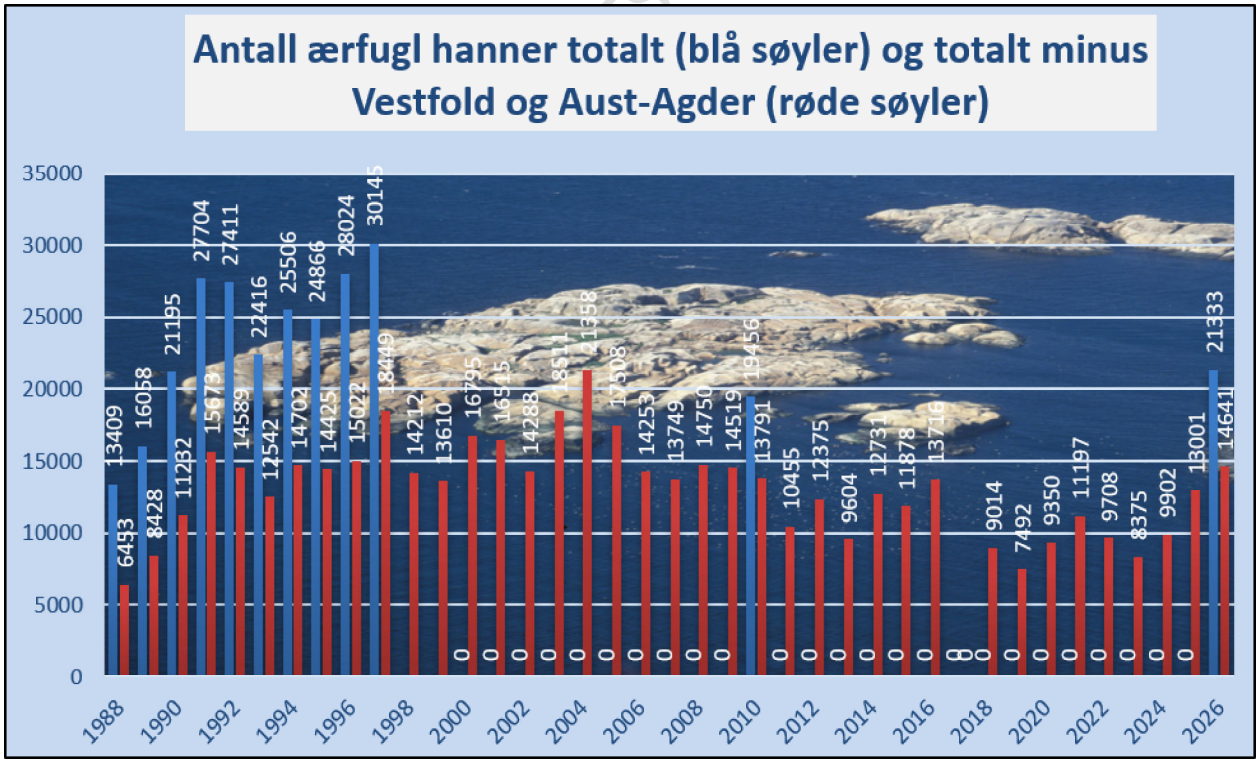

Figur 4. Resultater fra totaltellingene langs hele den norske Skagerrakkysten (1988-1997, 2010 og 2026) sammenlignet med de årlige tellingene, som ikke omfatter Vestfold og tidligere Aust-Agder.

4. Regionale forskjeller og mulige forklaringer

Resultatene fra 2025 og 2026 tyder på at oppgangen i ærfuglbestanden har fortsatt, men at utviklingen varierer mellom regionene. Et sentralt trekk er at bestanden ser ut til å øke i de indre delene av fjordsystemet, samtidig som utviklingen er svakere i de ytre kystområdene.

Fylkene med størst økning ligger lengst inne i Skagerrak. Telemark, tidligere Aust-Agder og særlig Vest-Agder har ikke hatt den samme positive utviklingen. Dette kan tyde på en forskyvning i bestanden fra ytre kystområder mot indre fjordområder.

Endringer i næringstilgangen og predasjonspress kan være mulige forklaringer på utviklingen. I 2025 og 2026 ble det rapportert om store forekomster av blåskjell flere steder langs kysten, noe som kan ha gitt gode næringsforhold for ærfuglen. Under andre sjøfuglregistreringer ble det også observert at hannene oppholdt seg lenger enn vanlig inne i fjordene. Mye av beitingen fra ærfuglflokker er knyttet til bryggeanlegg og småbåthavner. Her er det påvist mye blåskjell de siste årene.

Det ble dessuten registrert forskjeller i tidspunktet for hekkingen. I 2025 gikk hunnene tidligere til hekking enn normalt, mens hekkingen i 2026 foregikk noe senere og var mer i samsvar med et normalår. Begge årene ble det observert noe flere og til dels større ungekull.

Samtidig tyder observasjonene på at predasjon fortsatt er en betydelig utfordring. Under omfattende sjøfuglundersøkelser i Østfold i 2026 ble det registrert mange omlagte kull. Dette kan tyde på at mange tidlige hekkeforsøk mislyktes, og at egg eller unger gikk tapt. Omlagte kull er imidlertid ikke i seg selv et sikkert mål på predasjon, ettersom hekkingen også kan mislykkes av andre årsaker.

Samlet viser resultatene at ærfuglbestanden har tatt seg opp igjen i det årlige telleområdet, men at utviklingen ikke er lik langs hele Skagerrakkysten. For å forstå årsakene til endringene er det viktig å følge bestandsutviklingen regionalt og se tellingene i sammenheng med kunnskap om næringstilgang, hekkesuksess og predasjon.

©Copyright::Rune Bergstrøm Miljøresons

Telling av hanner og forholdet til hekkebestanden

Telling av hanner gir ikke en direkte indikasjon på hvor mange hunner som faktisk går til hekking. Hos de fleste andearter, inkludert ærfugl, er det et overskudd av hanner i bestanden. I tillegg er hunnenes kondisjon etter vinteren avgjørende for om de i det hele tatt starter hekking. Enkelte år med stor næringsmangel kan føre til høy dødelighet i bestanden, og blant de hunnene som overlever vil mange ikke gå til hekking den sesongen.

Tidligere beregninger basert på observasjoner fra Skottland og Norge på 1980–2000-tallet la til grunn at omtrent 70 % av hannene dannet par som gikk til hekking. Nyere data fra Østersjøen viser imidlertid en kraftig reduksjon i andelen hunner i bestanden, (Lehikoinen et al. 2008)

For den norske Skagerrakkysten finnes det foreløpig ikke gode tall som viser dette forholdet. Hekketakseringer basert på reirtellinger kan likevel tyde på at 70 % er for høyt som anslag i

deler av telleområdet, mens 33 % kan være noe lavt. Det reelle tallet ligger trolig et sted mellom disse verdiene. Undetegnede har i år gjennomført en regelmessig opptelling av sjøfugl ved Oslo Havn- Sjursøya gjennom året. Det er en bra bestand av ærfugl i dette området. Ved oppstart av årets hekkesesong var det overraskende et lite overtall av hunner i bestanden her. Dette kan skyldes at bestanden fortsatt er i vekst i området (bestanden har vokst raskt i indre Oslofjord). Ved reirtellinger i Oslo og Akershus ble det i 2026 funnet 1150 reir (M. Bergan pers medd). Flytellingene påviste 1647 hanner i samme området. Tallene samsvarer derfor godt og viser at i dette området er det ikke en stor overvekt av hanner. Alle reir vil heller ikke bli funnet (predaterte, godt skjult mm). Hannene var også i området lenge etter at rugingen var godt i gang, dette tyder på at næringstilgangen er god.

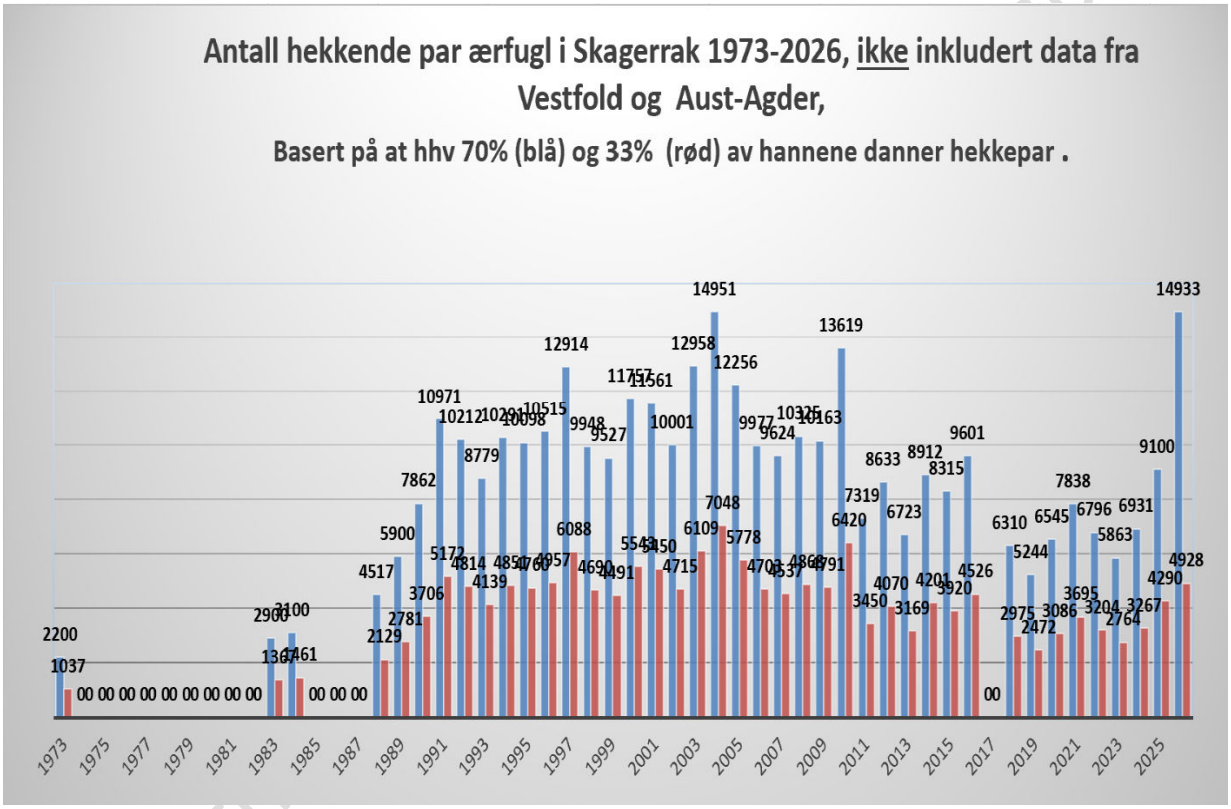

FIGUR 3 ANTALL HEKKENDE PAR ÆRFUGL, BEREGNET UT FRA ANTALL HANNER (70 ELLER 33 % DANNER HEKKEPAR. DATA FRA 1973 OG 1983 ER FRA FLYTELLINGER UTFØRT FOR MILJØVERNDEPARTEMENTET

Referanser:

- Gjøsæter, J. et al. (2000). A long-term perspective on the Chrysochromulina bloom on the Norwegian Skagerrak coast 1988: A catastrophe or an innocent incident? Marine Ecology Progress Series, 207, 201–218.
- Lehikoinen, A., Christensen, T. K., Öst, M., Kilpi, M., Saurola, P. & Vattulainen, A. (2008). Large-scale change in the sex ratio of a declining eider Somateria mollissima population. Wildlife Biology, 14(3), 288–301.

- Ottosson, U., Wirdheim, A., Elmberg, J., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Liljebäck, N., Lindström, Å., Nilsson, L., Ottvall, R., Svensson, M., Svensson, S. & Tjernberg, M. (2025). Fåglarna i Sverige: antal och förekomst. 2. uppl. Mörbylånga: Avium förlag, BirdLife Sverige

Copyright::Rune Bergstr

Fylkesoversikt (2017 mangler data, pga flyproblemer)

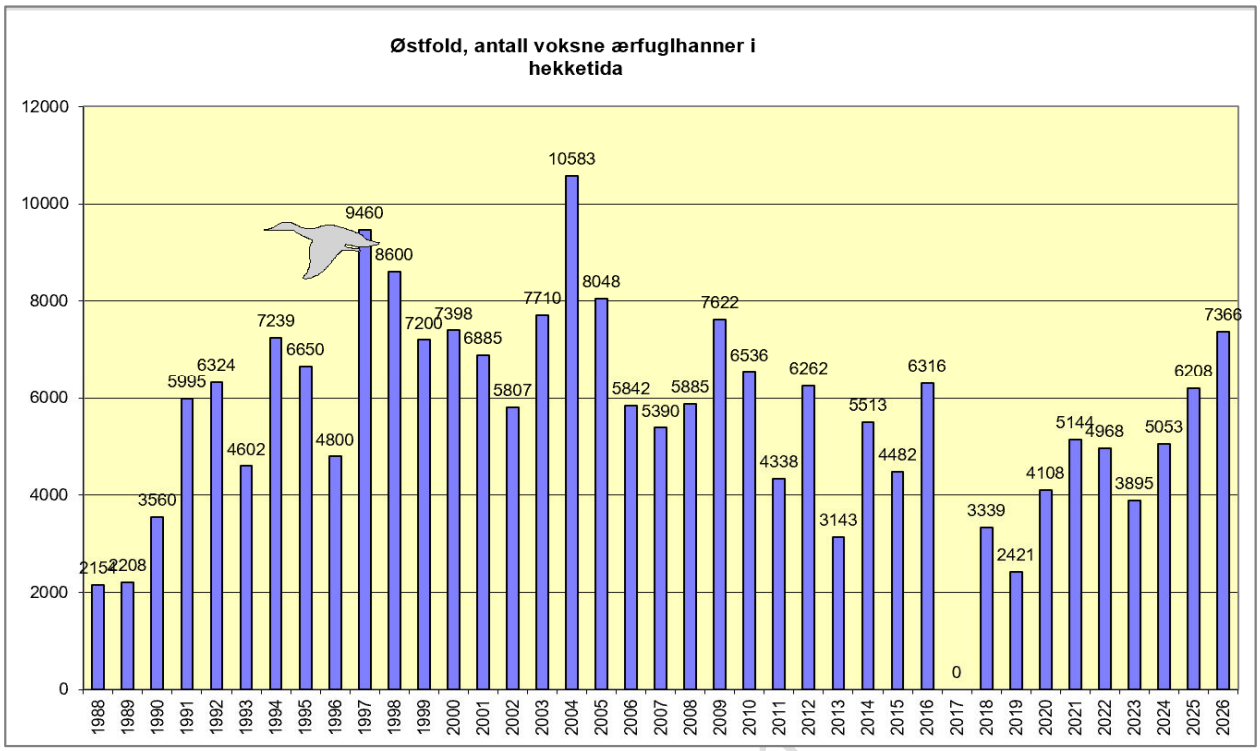
Østfold, antall voksne ærfuglhanner i hekketida
12000
10000
8000
6000
4000
2000
0
2154
2208
3560
5995
6324
4602
7239
6650
4800
9460
8600
7200
7398
6885
5807
7710
10583
8048
5842
5390
5885
7622
6536
4338
6262
3143
5513
4482
6316
0
3339
2421
4108
5144
4968
3895
5053
6208
7366
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026

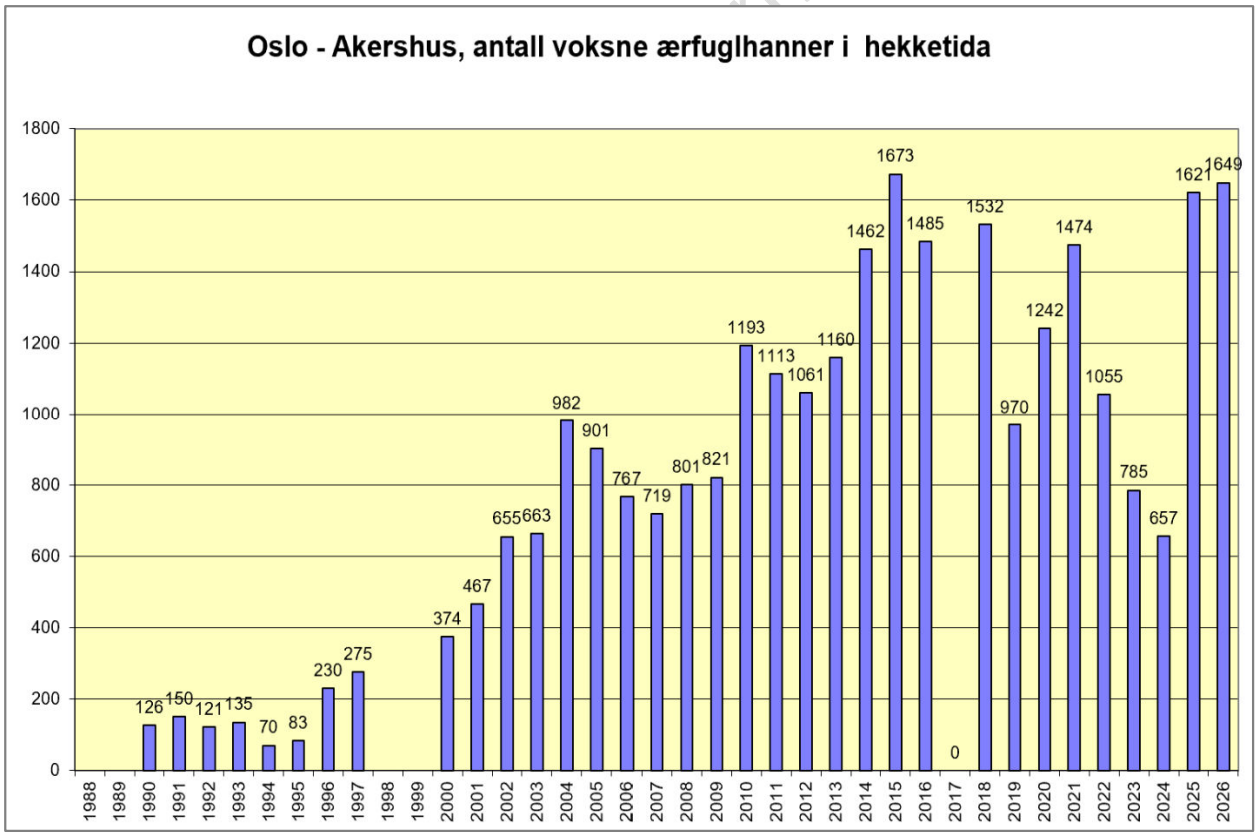
Oslo - Akershus, antall voksne ærfuglhanner i hekketida
1800
1600
1400
1200
1000
800
600
400
200
0
126
150
121
135
70
83
230
275
374
467
655
663
982
901
767
719
801
821
1193
1113
1061
1160
1462
1673
1485
0
1532
970
1242
1474
1055
785
657
1621
1649
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026

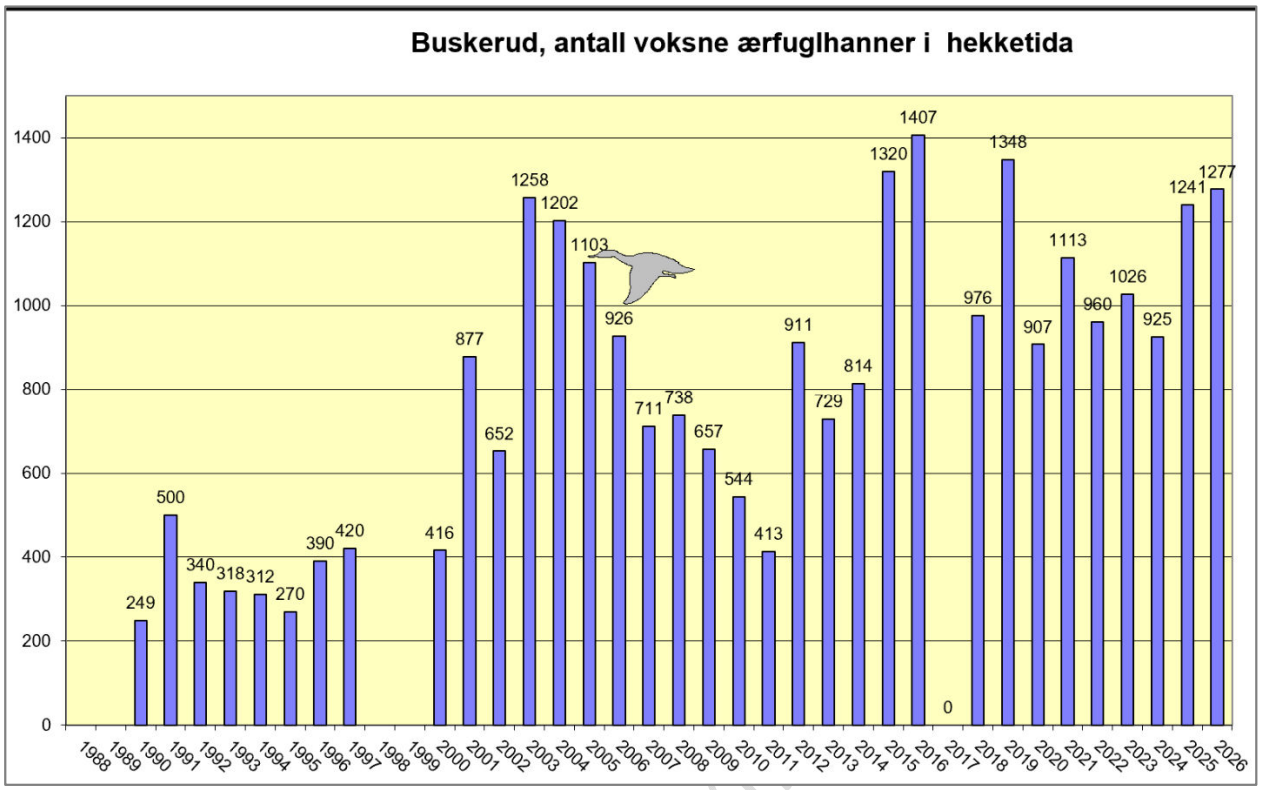
Buskerud, antall voksne ærfuglhanner i hekketida
1400
1200
1000
800
600
400
200
0
249
500
340
318
312
270
390
420
416
877
652
1258
1202
1103
926
711
738
657
544
413
911
729
814
1320
1407
0
976
1348
907
1113
960
1026
925
1241
1277
1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026

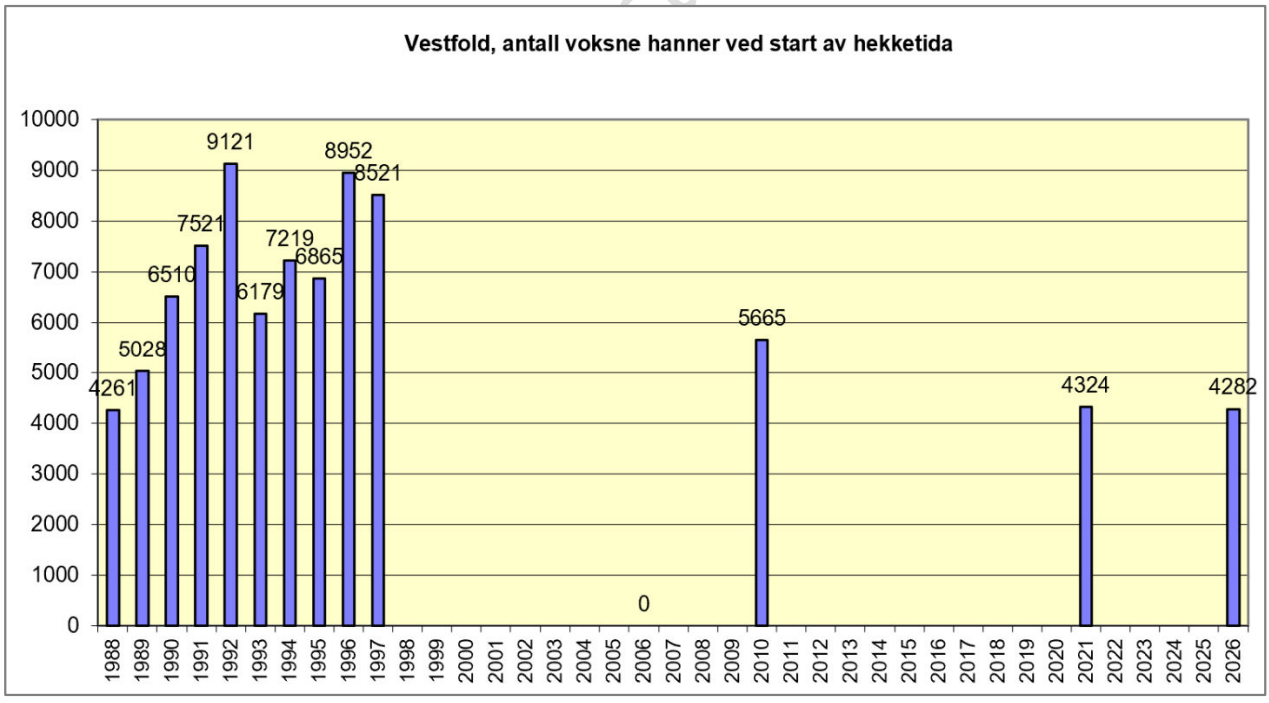
Vestfold, antall voksne hanner ved start av hekketida
10000
9000
8000
7000
6000
5000
4000
3000
2000
1000
0
4261
5028
6510
7521
9121
6179
7219
6865
8952
8521
0
5665
4324
4282
1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026

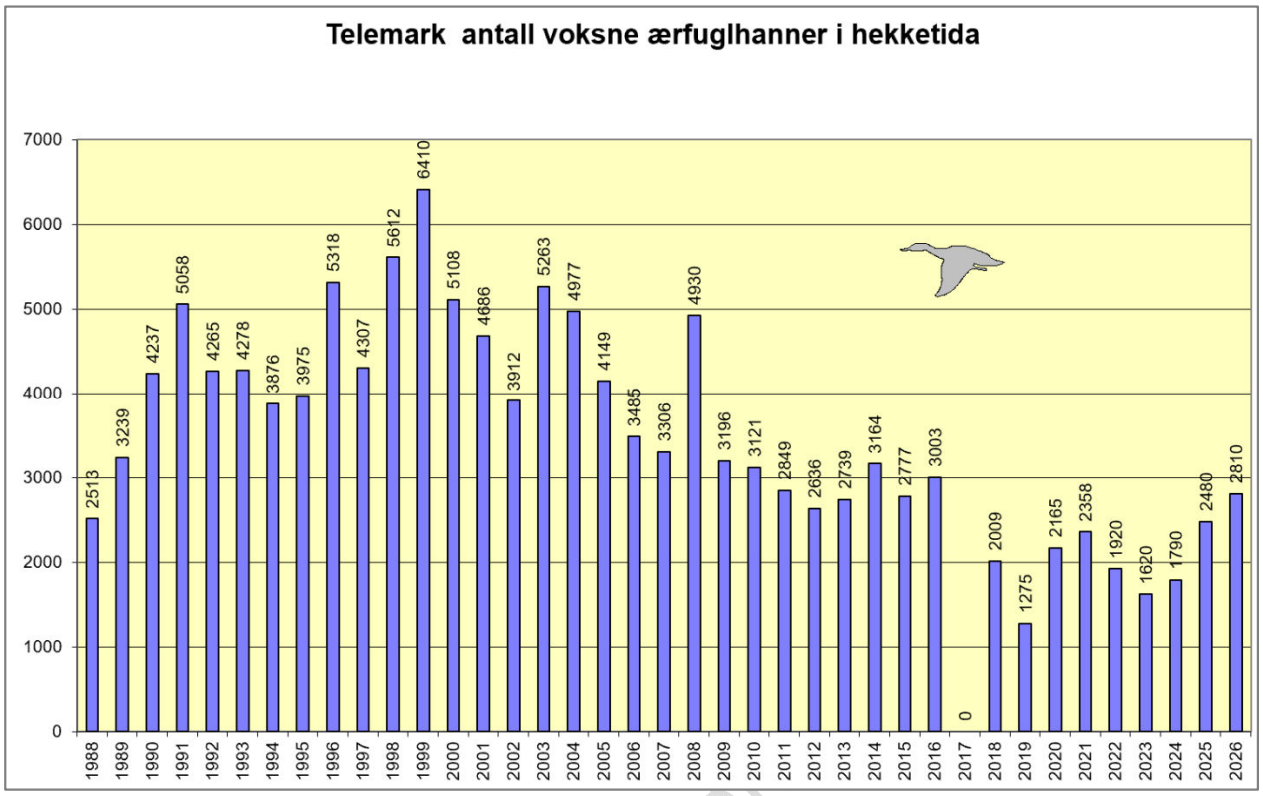
Telemark antall voksne ærfuglhanner i hekketida
7000
6000
5000
4000
3000
2000
1000
0
2513
3239
4237
5058
4265
4278
3876
3975
5318
4307
5612
6410
5108
4686
3912
5263
4977
4149
3485
3306
4930
3196
3121
2849
2636
2739
3164
2777
3003
0
2009
1275
2165
2358
1920
1620
1790
2480
2810
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026

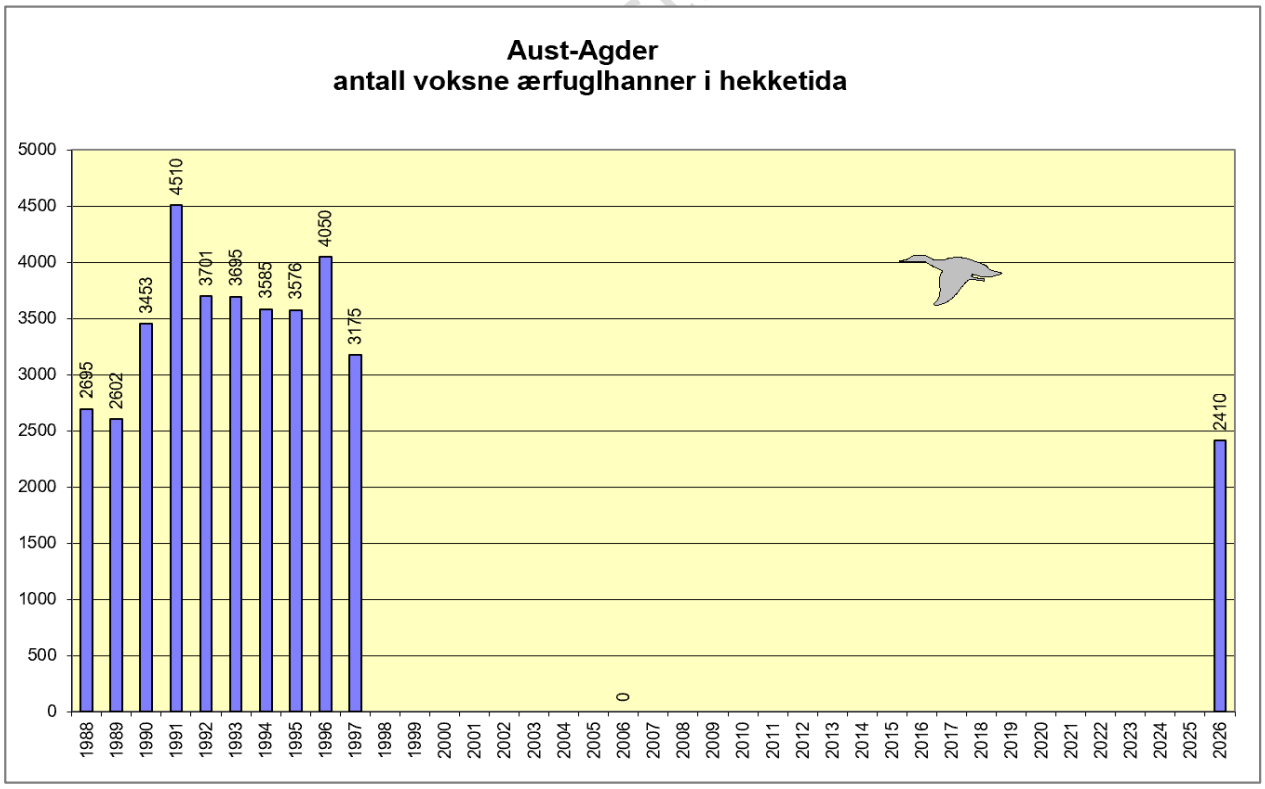
Aust-Agder
antall voksne ærfuglhanner i hekketida
5000
4500
4000
3500
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
2695
2602
3453
4510
3701
3695
3585
3576
4050
3175
0
2410
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026

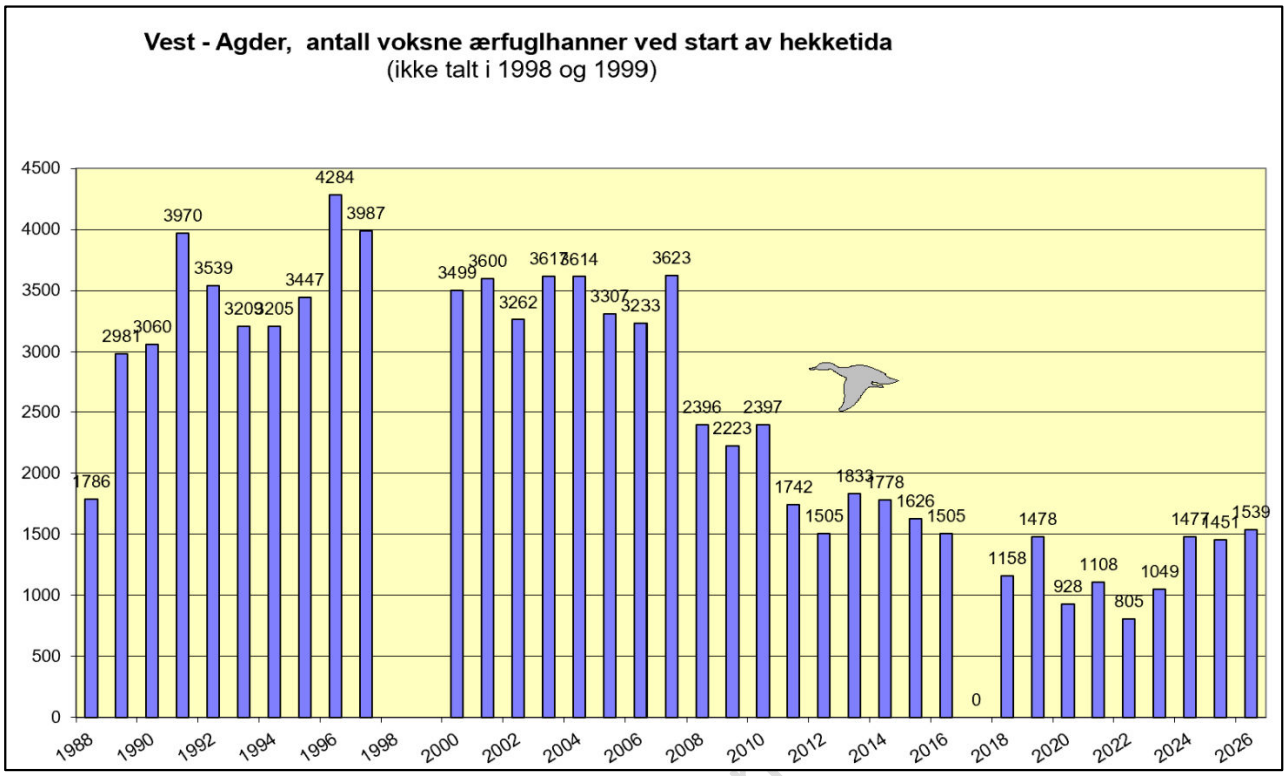

FIGUR: NYKLEKTE ÆRFUGLUNGER, ØSTFOLD 2026

Ærfugltellinger på den norske Skagerrakkysten i 2026, teller og flyver som før, hhv Rune Bergstrøm -teller, ny medteller Odd G Klykken.. Fly LN -ULF Cessna 182

Fylke	Lokalitet	Hanner	*Hunner	Andre arter
ØSTFOLD	1. Torbjørskjær	55	36	25 steinkobbe
	2. Heia	230	150	
	3. Tisler	340	221	
	4. Herføl - Sandøy	1530	995	
	5. Singleøy	615	400	
	6. Fastland - Fredrikstad	549	357	80 hvitkinngjess Thorsø
	7. Hvaler	200	130	
	8. Akerøya	500	325	
	9. Kirkøy	795	517	
	10. Søstrene	172	112	
	11. Onsøy - Hankø	840	546	
	12. Missingene	150	98	
	13. Rauer	425	276	
	14. Sletter	375	244	
	15. Eldøya	220	143	
	16. Rygge - Jeløya	270	176	
OSLO - AKERSHUS	17. Bevøya	100	65	
	18. Fastlandet Ø - Drøbak	220	143	
	19. Drøbak - Dyna	124	81	
	20. Steilene, indre havn	380	247	
	20b Bunnefjorden	190	124	
	21. Fornebu - Slemmestad	445	289	
	22. Slemmestad- sør	290	189	
BUSKERUD	23. Øyene, Hurum	865	562	
	24. Hurum - sør. Land	180	117	
	25. Svelvik	232	151	
VESTFOLD	26. Sandebukta	215	140	
	27. Langøya	270	176	
	28. Fastland - Horten	150	98	
	29. Bastøya	150	98	
	30. Tønsberg -øst	150	98	
	31. Bolærne	288	187	
	32. Nøtterøy	215	140	
	33. Færder	160	104	
	34. Tjøme	90	59	
	35. Tønsbergfjorden	215	140	
	36. Tønsberg Tønne	50	33	
	37. Sandefjordsfjorden	104	68	
	38. Rauer	100	65	
	39. Svenner	210	137	
	40. Fastland v/Svenner	45	29	
	41. Viksfjord	175	114	
	42. Larviksfjorden	740	481	
	43. Stavern	400	260	
	44. Brunlanes- øst	250	163	
	45. Brunlanes- Mølen	650	423	Litt mye vind, urolig i flyet
TELEMARK	46. Langesund	610	397	
	47. Såstein	210	137	
	48. Stråholmen	350	228	
	49. Jomfruland	460	299	
	50. Portør	835	543	
AUST- AGDER	51. Risør	363	236	
	52. Åkvåg	80	52	
	53. Lyngør	355	231	
	54. Tvedestrand	307	200	
	55. Øyna	41	27	
	56. Tromøya	80	52	
	57. Torungen	187	122	
	58. Fevik	165	107	
	59. Grimstad	282	183	
	60. Homborsund	127	83	
	61. Brekkestø	338	220	
	62. Høvåg	85	55	
VEST-AGDER	63. Kvåsefjorden	255	166	
	64. Flekkerøy	330	215	
	65. Utvar	226	147	
	66. Mandal	104	68	
	67. Utvåre	62	40	
	68. Lindesnes	136	88	
	69. Grønnsfjorden	122	79	
	70. Rosfjorden	45	29	
	71. Eikvåg	16	10	
	72. Farsund	51	33	
	73. Vanse	32	21	
	74. Lista	55	36	
	75. Lista - vest	40	26	
	76. Hidra	65	42	

Totalt:		Hanner	Hunner	Telledatoer	Vær				
ØSTFOLD		7366	4788	25.apr	pent, lettskya, gode lysforhold lite vind	NV	12oC	0-2m/s	08:10
OSLO-AKERSHUS		1649	1072	25.apr	pent, lettskya, gode lysforhold lite vind	NV	120C	1-4 m/s	10:30-12:15
BUSKERUD		1277	830	25.apr	pent, lettskya, gode lysforhold lite vind	NV	14oC	1-4 m/s	15:15- 13.50
VESTFOLD		4282	3008	26.apr	pent, skyfritt, må ha medlys	NV	9oC	0-2 m/s	08:30:00- 10:45
TELEMARK		2810	1602	26.apr	pent, skyfritt, må ha medlys	NV	12grader	3-6 m/s	01.12.2030 10:45
AUST-AGDER		2410	1567	27.apr	Pent, lettskya, noe refleksjon, ok	NV	10 grader+	1-3m/s	08:15-11:00
VEST- AGDER		1539	1000	27.apr	Pent, sol, litt mye vind	NV	14 grader	3_5 m/s	11:00-13:30
SUM		21333	13866						
SUM BEGGE KJØNN		35199							

Merknad: Mølen 610 fugl er delt med 50/50 Telemark Vestfold, Er tidligere tatt med i Telemark

Merknad , Hunner er beregnet på at 65 % er hunner

Copyright: Rune Bergstrøm Miljørespons

TELLERESULTATER 2026 FORDELT PÅ TELLERUTENE OG HISTORISKE FYLKER

Copyright::Rune Bergstrøm Miljørespons

Norges
nasjonalparkkommuner

Besøksadresse
Brubakken 2
2686 Lom

Postadresse
Postboks 5
2688 Lom

Kontakt
Sentral +47 61 21 12 00
Direkte +47 974 22 461
post@npkl.no
Organisasjonsnummer 914 889 375

Til
nasjonalpark- og verneområdestyrene
jfr. vedlagte adressatliste

Dato 13. oktober 2026

Invitasjon til medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner

Årsmøtet i Norges nasjonalparkkommuner vedtok den 3. juni 2026 at vedtektenes pkt. 4 Medlemmer, endres til:

Som medlemmer i Foreningen kan være;

- kommuner som av Staten har fått tildelt statusen «Nasjonalpark-kommune»
- Verneområdestyrer, opprettet av Miljødirektoratet
- Besøkssentre, autorisert av Miljødirektoratet

I den forbindelse inviteres verneområdestyrer, opprettet av Miljødirektoratet, til medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner.

Foreningen Norges nasjonalparkkommuner ble stiftet 23. januar 2015 av 20 kommuner med status som nasjonalparkkommune. I dag har foreningen 41 medlemmer.

Formålet er å stimulere og bidra til lokal verdiskaping og næringsutvikling med grunnlag i merkevaren Norges nasjonalparker.
Nasjonalparkene gir mulighet for økonomisk, kulturell, sosial og miljømessig (bred) verdiskapning. Verdiskapingsformer som skal virke sammen og forsterke hverandre, på tvers av sektorer. Foreningen skal samle og koordinere ressursene og innsatsen slik at medlemmene som aktører under merkevaren «Norges nasjonalparker» kan bidra til at merkevarens intensjoner og muligheter blir oppfylt. Sammen med besøkssentre og verneområdestyrer er nasjonalparkkommunene de tre aktørene under merkevaren.

For merkevaren gjelder de tre fokusområdene besøksforvaltning, verdiskaping og vern. Disse skal virke sammen og forsterke hverandre.

For strategiperioden 2025-2029 har årsmøtet vedtatt 5 hovedsatsingsområder:

1. Bedre rammebetingelsene for organisasjonen
2. Påvirke myndigheter og beslutningstakere i favør av foreningens medlemmer
3. Være en arena for erfaringsdeling og kompetanseheving
4. Bli mer synlige utad
5. Bygge nettverk og allianser

Norges nasjonalparkkommuner ønsker flere medlemmer for å bli en tydeligere og mer kraftfull røst, spesielt politisk. Flere medlemmer vil gjøre foreningen sterkere og mer kompetent. Bedre økonomi vil styrke grunnlaget for utvikling og økonomisk støtte fra staten.

Fordeler med medlemskap. Foreningen:

- har god kjennskap til og kunnskap om merkevaren Norges nasjonalparker
- kan yte bistand i arbeid relatert til merkevaren
- har egen nettbasert verktøykasse
- har strategidokument og handlingsplan for perioden 2025-2029
- gjennomfører egne prosjekter og prosjekter sammen med andre
- samarbeider og har god dialog med øvrige aktører under merkevaren, nærings-/reiselivsaktører, fagmiljøer, utdanningsinstitusjoner, direktorater og myndigheter
- tilbyr kompetanseoverføring gjennom deltakelse på årskonferansen, kursvirksomhet, nettmøter og samarbeid med øvrige medlemmer
- bidrar til økt fokus på kompensasjon for vern og at verneområdestyrene tilføres tilstrekkelig ressurser
- skal bidra til økte inntekter for sine medlemmer gjennom sitt arbeid for lokal bred verdiskaping og næringsutvikling under merkevaren

Jfr. vedtektenes pkt. 4 Medlemmer, skal det i forbindelse med opptak av nytt medlem betales et kapitalinnskudd som tilsvarer det innskuddet medlemmene betalte i forbindelse med stiftelsen. Kapitalinnskuddet er indeksregulert og utgjør pr. dato kr. 29 000.

Jfr. vedtektenes pkt. 7 Kontingent, skal det betales en årlig kontingent som fastsettes av årsmøtet, og som i 2026 er kr. 35 000. I 2027 er den kr. 36 000. Summen gjelder uavhengig av når på året medlemskapet tegnes.

Til orientering arbeides det med forslag til endring av navn på foreningen som styret vil foreslå for årsmøtet.

Meld tilbake om medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner er av interesse eller ei.

Søknad sendes elektronisk til post@npkl.no

Rett adresse er:

Norges nasjonalparkkommuner
att: styret
Postboks 7
2350 Nes på Hedmarken

Med vennlig hilsen

Ellen Schjølberg
styreleder

Vedlegg:
- Norges nasjonalparkkommuner - Vedtekter
- Norges nasjonalparkkommuner - Protokoll Årsmøtet 2026
- Norges nasjonalparkkommuner - Strategidokument 2025-2029
- Norges nasjonalparkkommuner - Medlemmer pr. 1. januar 2026

Fra: Bjorn Age Jenssen[baaj@npkl.no]
Sendt: 13.10.2026 15:30:07
Til: []
Tittel: Invitasjon til medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner for autoriserte verneområdestyrer

---

Til
nasjonalpark- og verneområdestyrene
jfr. vedlagte adressatliste

Finn vedlagt:

- Invitasjon til medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner for autorisert verneområdestyre
- Adressatliste verneområdestyrer
- Vedtekter for Norges nasjonalparkkommuner gjeldende fra 3. juni 2026
- Protokoll årsmøtet i Norges nasjonalparkkommuner 3. juni 2026-signert
- Foreningen Norges nasjonalparkkommuner - Strategi 2025-2029
- NPKL-Adresseliste medlemmer pr. 1. januar 2026

Norges nasjonalparkkommuner ber om at invitasjonen styrebehandles og at vedtaket formidles uten opphold.

Med vennlig hilsen
Bjørn Åge Jenssen
daglig leder

Norges nasjonalparkkommuner
Telefon: 61 21 12 00
Mobil: 974 22 461
E-post: baaj@npkl.no
www.nasjonalparkkommuner.no

Adressatliste

Invitasjon til medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner (NPKL)

Til nasjonalpark- og verneområdestyrene – 49 adressater

Nr.	Adressat
1	Ålfotbreen verneområdestyre
2	Anárjoga álbmotmeahccestivra / Anárjohka nasjonalparkstyre
3	Ånderdalen nasjonalparkstyre
4	Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre / Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe
5	Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde
6	Breheimen nasjonalparkstyre
7	Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe / Børgefjell nasjonalparkstyre
8	Dovrefjell nasjonalparkstyre
9	Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia
10	Folgefonna nasjonalparkstyre
11	Nasjonalparkstyret for Forollhogna
12	Nasjonalparkstyret for Fulufjellet
13	Færder nasjonalparkstyre
14	Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde
15	Hallingskarvet nasjonalparkstyre
16	Jomfruland nasjonalparkstyre
17	Jostedalsbreen nasjonalparkstyre
18	Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen
19	Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder
20	Langsua nasjonalparkstyre
21	Lofotodden nasjonalparkstyre
22	Njaarken vaarjelimmiedajveraerie / Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre
23	Verneområdestyret for Lopphavet marine verneområde
24	Verneområdestyret for Lyngsalpan landskapsvernområde / Ittugáissáid suodjemeahccestivra
25	Midtre Nordland nasjonalparkstyre
26	Møysalen nasjonalparkstyre
27	Naustdal-Gjengedal verneområdestyre
28	Verneområdestyret for Nordkvaløya-Rebbenesøya
29	Nærøyfjorden verneområdestyre
30	Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder
31	Raet nasjonalparkstyre
32	Nasjonalparkstyret for Reinheimen
33	Nasjonalparkstyret for Reisa nasjonalpark og Ráisduottarháldi landskapsvernområde
34	Rohkunborri nasjonalparkstyre
35	Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
36	Seiland/Sievju nasjonalparkstyre
37	Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde
38	Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen
39	Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan
40	Stabbursdalen nasjonalparkstyre / Rávttošvuomi álbmotmeahccestivra / Rautusvuoman kanalistarhaan johtokunta
41	Stølsheimen verneområdestyre
42	Sølen verneområdestyre
43	Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat
44	Verneområdestyret for Trollheimen
45	Varangerhalvøya nasjonalparkstyre / Várnjárgga álbmotmeahccestivra / Varenkinniemen kansalistarhaan styyri
46	Vega verneområdestyre
47	Ytre Hvaler nasjonalparkstyre
48	Nasjonalparkstyret for Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen landskapsvernområde
49	Øvre Pasvik nasjonalparkstyre – Báhčaveaji álbmotmeahccestivra

FORENINGENS VEDTEKTER

Foreningens vedtekter lyder slik med virkning fra 3. juni 2026:

***

VEDTEKTER

for

NORGES NASJONALPARKKOMMUNER

(Organisasjonsnummer 914 889 375)

1. Foreningen

Foreningens navn er «Norges Nasjonalparkkommuner»

Foreningen er selveiende og en frittstående juridisk person med upersonlig og begrenset ansvar for gjeld.

2. Formål

Foreningens formål er å stimulere og bidra til lokal verdiskaping og næringsutvikling med grunnlag i merkevaren Norges nasjonalparker.

Nasjonalparkene gir mulighet for økonomisk, kulturell, sosial og miljømessig verdiskapning. Foreningen skal samle og koordinere ressursene og innsatsen slik at medlemmene som aktører under merkevaren Norges nasjonalparker kan bidra til at merkevarens intensjoner og muligheter blir oppfylt.

Foreningen skal ikke delta i forvaltningen av nasjonalparkene.

3. Foreningens forretningskommune og sekretariat

Foreningens forretningskommune, og dermed sted for sekretariatet, fastsettes av styret. I sin vurdering av plassering skal styret legge vekt på bl.a. relevant kompetansemiljø.

Årsmøter og styremøter kan avholdes i den kommune styret finner mest formålstjenlig.

4. Medlemmer

Som medlemmer i Foreningen kan være;

- kommuner som av Staten har fått tildelt statusen «Nasjonalparkkommune»,
- verneområdestyrer, opprettet av Miljødirektoratet,
- besøkssentre, autorisert av Miljødirektoratet

Innmelding skjer ved skriftlig søknad til Foreningen. Styret avgjør spørsmålet om opptak av nye medlemmer og foreløpige økonomiske betingelser for disse. Søkeren skal få melding om utfallet av søknaden så snart som mulig, men manglende tilbakemelding medfører ikke automatisk godkjenning.

Ved opptak av nytt medlem må det betales et kapitalinnskudd som tilsvarer det innskudd eksisterende medlemmer har innbetalt.

5. Utmelding fra Foreningen

Medlemmer kan melde seg ut av Foreningen. Utmelding må skje skriftlig til Foreningen, og meldingen med vedlegg må være kommet fram innen 1.1 med virkning fra 1.1 ett år etter. Vedlagt utmeldingen skal følge protokoll fra kommunestyremøte hvor utmelding er vedtatt.

Ved opphørt medlemskap bortfaller plikten til å betale uforfalt kontingent. Medlemmer som melder seg ut har ikke krav på tilbakebetaling av kapitalinnskudd, innbetalte kontingenter eller på del av formuen til Foreningen.

6. Utestenging av medlemmer

Et medlem kan utestenges dersom

a) medlemmet ikke lenger oppfyller vedtektenes pkt. 4;

b) medlemmet vesentlig misligholder sine forpliktelser overfor Foreningen som fastsatt i vedtektene, jfr. bl.a. pkt. 7 (om kontingent) og 8 (om medlemmenes plikter); eller

c) når andre tungtveiende grunner tilsier det.

Vedtak om utestenging fattes av styret. Medlem som er utestengt kan kreve at styret legger vedtaket fram for årsmøtet. Kravet må være satt fram innen en måned etter at medlemmet mottok skriftlig melding om utestengingen og om fristen for å kreve vedtaket lagt fram for årsmøtet. Kravet har oppsettende virkning.

Ved opphørt medlemskap bortfaller plikten til å betale uforfalt kontingent. Medlemmer som utestenges har ikke krav på tilbakebetaling av kapitalinnskudd, innbetalte kontingenter eller på del av formuen til Foreningen.

7. Kontingent

Kontingenten fastsettes av årsmøtet.

Kontingenten skal bestå av et grunnbeløp som alle medlemskommunene skal betale.

Medlemmer som skylder kontingent for mer enn ett år, har ikke stemmerett eller andre rettigheter, og kan av styret strykes som medlem av Foreningen. Strykes et medlem, kan det ikke tas opp igjen før skyldig kontingent er betalt.

8. . Medlemmenes plikter

Hvert medlem skal:

a) betale kontingent;

b) ha ressurs og bære kostnadene med ansvar for å oppfylle kommunens oppgaver som følge av statusen nasjonalparkkommune og nasjonalparklandsby;

c) lojalt og aktivt støtte opp om Foreningens virksomhet;

d) følge opp gjeldende planer, vedtak og henvendelser fra Foreningen;

e) implementere Foreningens visjon og strategi i sin virksomhet;

f) aktivt markedsføre seg som nasjonalparkkommune og nasjonalparklandsby i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker;

g) delta på møter og samlinger organisert av Foreningen.

h) utpeke en blant de ansatte til å være administrativ kontakt til foreningen og holde denne vedlike;

i) Implementere kriteriene for nasjonalparkkommuner for å være aktør under merkevaren Norges nasjonalparker

j) Ta i bruk merkevaren og designmanualen med retningslinjer i kommunens visuelle profil og i profilering av kommunen

9. Årsmøte

Årsmøtet er Foreningens høyeste myndighet.

Årsmøtet avholdes hvert år innen utgangen av juni.

Årsmøtet skal tilrettelegges slik at medlemmene kan delta enten fysisk eller digitalt, alt etter hva som passer det enkelte medlem.

Årsmøtet gjennomføres fysisk hvert annet år, og digitalt årene imellom. Fysiske årsmøter gjennomføres i en medlemskommune som etter søknad har blitt tildelt oppgaven av styret. Er det ingen søkere til det fysiske årsmøtet bestemmer styret hvor årsmøtet skal gjennomføres. Styret kan eventuelt vedta å gjennomføre årsmøtet digitalt om det er grunnlag for det, eksempelvis lavt antall påmeldte, økonomisk belastning for medlemmer og forening o.l. Beslutningen fattes senest etter at fristen for påmelding er utløpt.

Årsmøtet innkalles av styret med minst to måneds varsel, direkte til medlemmene. Forslag som skal behandles på årsmøtet skal være sendt til styret senest en måned før årsmøtet. Fullstendig saksliste må være tilgjengelig for medlemmene senest to uker før årsmøtet.

Årsmøtet er åpent for alle. Årsmøtet kan stenge dørene om det foreligger lovmessig grunn, jfr. vedtektenes pkt. 15. Utover medlemmenes representanter har bare representanter fra Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet, nasjonalparksentrene og administrative kontaktpersoner fra medlemmene talerett.

Årsmøtet er vedtaksført med det antall stemmeberettigede medlemmer som møter. Ingen har mer enn én stemme, og stemmegivning kan ikke skje ved fullmakt til annet medlem. Ved likt antall stemmer avgjør møteleders stemme.

Årsmøtet kan bare behandle forslag om vedtektsendring som er oppført på sakslisten senest to uker før årsmøtet. Andre saker kan behandles og avgjøres når halvparten av Foreningens medlemmer krever det.

10. Årsmøtets oppgaver

Årsmøtet åpnes av styrets leder som får opptatt fortegnelse over fremmøtte. Årsmøtet skal behandle følgende saker:

a) Godkjenning av fremmøtte og fullmakter

b) Valg av møteleder

c) Valg av en person til å undertegne protokoll sammen med møteleder

d) Godkjennelse av årsberetning og revidert regnskap

e) Behandle styrets strategier og handlingsplaner

f) Behandle innkomne forslag til saker

g) Fastsette kontingent

h) Vedta budsjett

i) Valg av styre, styreleder, vararepresentanter, valgnemnd og leder for valgnemnd

j) Valg av revisor

11. Møte og stemmegivning på årsmøtet

Hvert medlem har møte-, tale- og stemmerett. Hvert medlem har én stemme. Hvert medlem utpeker to representanter med møte- og talerett til årsmøtet, den ene representanten skal være blant kommunens folkevalgte og den andre skal være valgt blant representanter for næringslivet i kommunen.

Den folkevalgte eller dennes stedfortreder avgir stemme på vegne av medlemmet. Dersom medlemmet bare møter med én representant, har denne stemmeretten.

Med mindre annet framgår av vedtektene skal et vedtak for å være gyldig være truffet med alminnelig flertall av de avgitte stemmene. Blanke stemmer anses som ikke avgitt.

Valg foregår skriftlig hvis det foreligger mer enn ett forslag. Bare foreslåtte kandidater kan føres opp på stemmeseddelen. Skal flere velges ved samme avstemming, må stemmesedlene inneholde det antall forskjellige kandidater som det skal velges ved vedkommende avstemming.

Stemmesedler som er blanke, eller som inneholder ikke foreslåtte kandidater, eller annet antall kandidater enn det som skal velges, teller ikke, og stemmene anses som ikke avgitt.

Når et valg foregår enkeltvis og en kandidat ikke oppnår mer enn halvparten av de oppgitte stemmene, foretas bundet omvalg mellom de to kandidatene som har oppnådd flest stemmer. Er det ved omvalg stemmelikhet, avgjøres valget ved loddtrekning.

Når det ved valg skal velges flere ved en avstemming, må alle for å anses valgt ha mer enn halvparten av de avgitte stemmene. Dette gjelder ikke ved valg av vararepresentanter. Hvis ikke tilstrekkelig mange kandidater har oppnådd dette i første omgang, anses de valgt som har fått mer enn halvparten av stemmene. Det foretas så bundet omvalg mellom de øvrige kandidatene, og etter denne avstemmingen anses de valgt som har fått flest stemmer. Er det ved omvalg stemmelikhet, avgjøres valget ved loddtrekning.

12. Ekstraordinært årsmøte

Ekstraordinære årsmøter holdes når styret bestemmer det, eller minst en tredjedel av de stemmeberettigede medlemmene krever det.

Det innkalles på samme måte som for ordinære årsmøter, med minst en måneds varsel.

Ekstraordinært årsmøte kan bare behandle og ta avgjørelse i de sakene som er kunngjort i innkallingen.

13. Styret

Foreningen ledes og forvaltes av et styre. Styret er høyeste myndighet mellom årsmøtene.

Styrets størrelse og tjenestetid avgjøres til enhver tid av velgende årsmøte. Tjenestetiden for hvert styremedlem er normalt to år, men det kan tas gjenvalg.

Styret skal bl.a.:

a) Iverksette årsmøtets bestemmelser.

b) Utføre de oppgaver vedtektene pålegger

c) Fastsette antall avdrag på kontingenten og dens forfallstidspunkt.

d) Få utarbeidet strategi- og handlingsplaner som skal forelegges årsmøtet til godkjenning.

e) Oppnevne etter behov komiteer/utvalg/personer for spesielle oppgaver og utarbeide instruks for disse.

f) Administrere og føre nødvendig kontroll med Foreningens økonomi i henhold til de til enhver tid gjeldende instrukser og bestemmelser.

g) Utarbeide utkast til budsjett.

h) Representere Foreningen utad.

i) Føre regnskap i form av et hovedregnskap, men med prosjektregnskaper der dette er naturlig. Regnskap avlegges etter regnskapsloven etter standard for ideelle organisasjoner.

Styret skal holde møte når lederen forlanger det eller en tredjedel av styremedlemmene forlanger det.

Styremøtet ledes av styrets leder. Ved fravær utpeker leder sin stedfortreder. Styret er vedtaksført når et flertall av styrets medlemmer er til stede. Vedtak fattes med flertall av de avgitte stemmene. Ved stemmelikhet avgjør møteleders stemme.

Styremedlemmer mottar honorar for sine verv. Godtgjørelse etter de til enhver tid veiledende satsene i Statens personalhåndbok Kap. 5.11.2 Satser for utvalgsgodtgjøring.

14. Vedtektsendring

Endringer i disse vedtekter kan bare foretas på ordinært eller ekstraordinært årsmøte etter å ha vært på sakslisten, og det kreves 2/3 flertall av de avgitte stemmene.

15. Forholdet til kommuneloven, offentlighetsloven og forvaltningsloven

Ved valg og tilsettinger, herunder inhabilitet, gjelder kommunelovens bestemmelser analogisk så langt de passer.

Foreningens virksomhet skal være underlagt reglene i lov om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven) og lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).

16. Diverse

Foreningen kan kommunisere elektronisk til medlemmene og alle medlemmene kan kommunisere tilsvarende med Foreningen.

Foreningen kommuniserer med postmottak hos medlemmet, om ikke medlemmet har utpekt minst én representant som er bemyndiget til å motta elektronisk kommunikasjon fra Foreningen.

17. Oppløsning

Oppløsning av Foreningen kan bare behandles på ordinært årsmøte. Blir oppløsning vedtatt med minst 2/3 flertall, innkalles ekstraordinært årsmøte 3 måneder senere.

Ved oppløsning skal nettoformuen tilfalle en forening, stiftelse eller ideell organisasjon som arbeider for fremme av nasjonalparkene i Norge.

Sammenslutning med andre foreninger, eller deling av Foreningen anses ikke som oppløsning. Vedtak om sammenslutning eller deling, og nødvendige vedtektsendringer i tilknytning til dette treffes i samsvar med bestemmelsene om vedtektsendring, jfr. pkt. 14.

***

Norges
nasjonalparkkommuner

Besøksadresse
Brubakken 2
2686 Lom

Postadresse
Postboks 5
2688 Lom

Kontakt
Sentral +47 61 21 12 00
Direkte +47 974 22 461
post@npkl.no
Organisasjonsnummer 914 889 375

Dato: 3. juni 2026

Protokoll årsmøte 3. juni 2026

Følgende møtte med stemmerett:

Medlem	Etternavn	Fornavn	Stemmerett/Fullmakt
Beiarn kommune	Sørensen	Thomas	Fullmakt
Eidfjord kommune	Bygstad Celik	Lisbeth	Fullmakt
Engerdal kommune	Skramstad	Tor Erik	Stemmerett
Fjord kommune	Jemtegård Moen	Terese	Stemmerett
Folldal kommune	Tørhaug	Eva	Fullmakt
Færder kommune	Fossum	Richard	Fullmakt
Gausdal kommune	Musdalslien	Anette	Stemmerett
Gildeskål kommune	Nordgård	Silje	Fullmakt
Grane kommune	Fagerli	Raymond	Stemmerett
Hattfjelldal kommune	Ringsø	Aud	Fullmakt
Hvaler kommune	Vauger	Mona	Stemmerett
Hol kommune	Simensen Ilsøy	Sigrid	Stemmerett
Lesja kommune	Græsli Mosenden	Solveig	Stemmerett [1)]
Lierne kommune	Inderdal	Tor Erling	Stemmerett
Luster kommune	Sandvik	Geir Arve	Fullmakt
Midtre Gauldal kommune	Seeberg Nygård	Ola Halvor	Fullmakt
Målselv kommune	Luneng	Bengt Magne	Stemmerett
Nordreisa kommune	Benonisen	Rune	Stemmerett
Rana kommune	Præsteng	Mari	Fullmakt
Rauma kommune	Siem	Ida	Stemmerett
Røyrvik kommune	Tømmermo Reitan	Kennet	Stemmerett
Saltdal kommune	Jensen	Runar	Stemmerett
Sel Kommune	Asp	Cecilie	Stemmerett [1)]
Senja kommune	Haugan	Line Miriam	Stemmerett
Snåsa kommune	Bardal	Arnt Einar	Stemmerett
Stryn kommune	Fjellkårstad	Stine	Stemmerett
Sunndal kommune	Solli	Maja	Stemmerett
Tinn kommune	Bystrøm	Bent Frode	Stemmerett
Tolga kommune	Sagbakken	Knut	Fullmakt
Ullensvang kommune	Sandø Jessen	Ricke Celine	Stemmerett [1)]
Vardø kommune	Labahå	Tor-Erik	Stemmerett
Vinje kommune	Svalastog Garnes	Nils Johan	Stemmerett
Øystre Slidre kommune	Budal	Bjarne	Stemmerett
Årdal kommune	Todal Laberg	Torunn	Stemmerett [1)]

[1)] Eneste deltaker fra medlemmet og har derfor automatisk stemmerett jfr. vedtektenes § 11-Møte og stemmegivning på årsmøtet

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d

visma sign
www.vismasign.com

Følgende møtte med møte- og talerett, men uten stemmerett:

Medlem	Etternavn	Fornavn	Verv
Engerdal kommune	Faldmo	Mia	næringslivsrepresentant
Færder kommune	Helland Bjertnæs	Åsmund	næringslivsrepresentant
Gausdal kommune	Ramsvik	Line	næringslivsrepresentant
~~Midtre Gauldal kommune~~	~~Aasen~~	~~Knut Arne~~	~~enhetsleder samfunns-utvikling og kultur~~
Nordreisa kommune	Viken	Silje	næringslivsrepresentant
Rauma kommune	Leren	Heidi	næringslivsrepresentant
Sunndal kommune	Rødset	Sigrun	næringslivsrepresentant
Vinje kommune	Hommo	Gro	næringslivsrepresentant
Vinje kommune	Wraa	Per	landbruksrådgjevar skog

Følgende observatører/gjester møtte:

Organisasjon	Etternavn	Fornavn	Verv/stilling
fortellfortell AS	Horsdal	Rita	Tellekorps
fortellfortell AS	Per-Magne	Nygård	Tellekorps

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d 88
visma sign
www.vismasign.com

SAKER

Årsmøtet ble åpnet av Ellen Schjølberg, som tok opp fortegnelse over frammøtte og fullmakter.

a) GODKJENNING AV FRAMMØTTE OG FULLMAKTER

Fortegnelse over frammøtte og fullmakter ble enstemmig godkjent. Det møtte 34 medlemmer hvor av 10 med fullmakt.

b) VALG AV MØTELEDER

Årsmøtet valgte styreleder Ellen Schjølberg som møteleder.

c) VALG AV EN PERSON TIL Å UNDERTEGNE PROTOKOLL SAMMEN MED MØTELEDER

Tor Erling Inderdal, Lierne kommune, ble valgt til å undertegne protokoll sammen med møteleder.

d) GODKJENNING AV ÅRSBERETNING OG REVIDERT REGNSKAP

Årsberetning og revidert regnskap for 2025 ble enstemmig godkjent.

e) BEHANDLE STYRETS STRATEGIER OG HANDLINGSPLANER

Årsmøtet vedtok enstemmig videreføring av strategi for perioden 2025-2029.
Tiltaksplanen for perioden juli 2026 – juni 2027 ble tatt til orientering. Årsmøtet uttrykte ønske om at kompensasjon for båndlegging og lokal forvaltning av verneområder skal inngå som tiltak.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d 89
visma sign
www.vismasign.com

f) BEHANDLE INNKOMNE FORSLAG TIL SAKER

Det kom ingen forslag fra medlemmene.

Styret foreslo vedtektsendringer hvor årsmøtet gjorde følgende enstemmige vedtak:

§ 4 Medlemmer, endres til:

Som medlemmer i Foreningen kan være;

- kommuner som av Staten har fått tildelt statusen «Nasjonalpark-kommune».
- Verneområdestyrer, opprettet av Miljødirektoratet
- Besøkssentre, autorisert av Miljødirektoratet

§ 8 Medlemmenes plikter. Følgende bokstav skal legges til:

h) Utpeke en blant de ansatte til å være administrativ kontakt til foreningen og holde denne vedlike;

Med dette forskyves påfølgende bokstaver til i) og j)

§ 9 Årsmøte. Følgende skal legges til:

Årsmøtet gjennomføres fysisk hvert annet år, og digitalt årene imellom. Fysiske årsmøter gjennomføres i en medlemskommune som etter søknad har blitt tildelt oppgaven av styret.

Er det ingen søkere til det fysiske årsmøtet bestemmer styret hvor årsmøtet skal gjennomføres. Styret kan eventuelt vedta å gjennomføre årsmøtet digitalt om det er grunnlag for det, eksempelvis lavt antall påmeldte, økonomisk belastning for medlemmer og forening o.l. Beslutningen fattes senest etter at fristen for påmelding er utløpt.

g) FASTSETTE KONTINGENT

Årsmøtet vedtok enstemmig at kontingent for 2027 skal være kr. 36 000 jfr. Budsjett 2027.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d 90
visma sign
www.vismasign.com

h) VEDTA BUDSJETT

Årsmøtet godkjente enstemmig budsjettet for 2027.
Styret gis fullmakt til å justere budsjettet som følge av endrede forutsetninger. Samtidig bes styret utøve god budsjettkontroll med tanke på årsresultatet for 2026.

i) VALG AV STYRE, STYRELEDER, VARAREPRESENTANTER, VALGNEMND OG LEDER OG VALGNEMND

Årsmøtet vedtok enstemmig innstillingen fra valgnemnda med ett unntak, som er at Kennet Tømmermo Reitan velges som medlem i valgnemnda i stedet for Tor Erling Inderdal, slik det er gjengitt nedenfor.

Styremedlemmer

- Knut Sagbakken, gjenvelges for 2 år
- Richard Fossum, gjenvelges for 2 år

Styreleder

- Ellen Schjølberg, gjenvelges for 1 år

Varamedlemmer, i rekkefølge

- 1. vara: Mari Præsteng, gjenvelges for 1 år
- 2. vara: Jørn Langeland, velges for 1 år

Valgnemnd

- Hilde Anita Nyvoll, velges for 3 år
- Kennet Tømmermo Reitan, velges for 1 år

Leder Valgnemnd

- Tor Erik Skramstad, velges for 2 år

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d 91
visma sign
www.vismasign.com

j) VALG AV REVISOR

Årsmøtet valgte enstemmig Gudbrandsdal Revisjon AS (org.nr. 979 122 616) som revisor.

Protokollent er elektronisk godkjent

Med vennlig hilsen

Ellen Schjølberg
styreleder

Tor Erling Inderdal
ordfører Lierne kommune

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d 92
visma sign
www.vismasign.com

Ellen Kristine Schjølberg
Company - Yritys - Företag - Selskap - Virksomhed: Norges nasjonalparkkommuner
fd6bbe41-fae7-42f3-b5df-e15a87691e9a - 2026-06-05 09:36:19 UTC +03:00
BankID - cd468d6d-4250-4150-9167-75490694ebe6 - NO
Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive

Tor Erling Inderdal
Company - Yritys - Företag - Selskap - Virksomhed: Lierne kommune/ Norges nasjonalparkkommuner
4956c59c-7b41-436f-b146-e1d4e00d77d1 - 2026-06-05 10:32:34 UTC +03:00
BankID - 637c0e39-e088-492c-a220-338657925161 - NO
Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive

Norges
nasjonalparkkommuner

STRATEGI FOR FORENINGEN NORGES NASJONALPARKKOMMUNER

Norges nasjonalparkkommuner (NPKL) er en forening som samler aktørene under merkevaren Norges nasjonalparker med et felles engasjement for å ivareta naturverdiene i nasjonalparker og andre verneområder, og samtidig bidra til bærekraftig samfunnsutvikling, lokal verdiskaping og gode besøksopplevelser.

Gjennom samarbeid og kunnskapsdeling bidrar NPKL til bred (økonomisk, sosial, kulturell og miljømessig) verdiskaping basert på naturverdiene, samtidig som disse sårbare og verdifulle naturområdene ivaretas. NPKL synliggjør hvordan nasjonalparkene og områdene utenfor kan være en ressurs for bærekraftig utvikling og lokal stolthet.

Situasjonsbildet

For å sikre en solid strategisk retning har NPKL gjennomført en SWOT-analyse som kartlegger organisasjonens styrker, svakheter, muligheter og trusler. Analysen gir en realistisk vurdering av dagens situasjon og legger grunnlaget for de strategiske valgene fremover. Ved å forstå hvilke faktorer som bidrar til suksess, samt hvilke utfordringer som kan hemme utvikling, kan NPKL tilpasse sin strategi for å styrke sin posisjon og gjennomslagskraft. Kort oppsummert er hovedfunnene:

Styrker: NPKL jobber helhetlig for bred verdiskaping, har sterk lokal kunnskap og samarbeid, og er en viktig aktør på klima- og miljøfeltet. Nettverket har internasjonale faglige kontakter og faglig tyngde.

Svakheter: Det er behov for tydeligere forankring av organisasjonens oppdrag og økt synlighet. Organisasjonens arbeid er sektorovergripende, noe som kan gi risiko for å falle mellom flere stoler. Økonomiske rammer er lave og usikre.

Muligheter: NPKL kan styrke sin posisjon som en aktør for bærekraftig samfunnsutvikling og lokalsamfunn, skape mer samarbeid nasjonalt og internasjonalt, og bidra til utvikling av lokalsamfunn gjennom natur- og kulturbasert reiseliv.

Trusler: Brist på kapasitet og ressurser i organisasjonen og i medlemsmassen, og manglende forankring mot stat og kommune, svekker organisasjonens gjennomslagskraft og eksistensgrunnlag.

Foreningens visjon

Vår visjon er at medlemmene skal være foregangsaktører innen bærekraftig samfunnsutvikling, der naturverdier og lokal verdiskaping går hånd i hånd. Vi ser for oss levende lokalsamfunn der befolkningen har sterke bånd til naturen, næringslivet blomstrer på bærekraftige premisser, og nasjonalparkene oppleves som en ressurs og ikke en begrensning.

NPKL skal være en tydelig og innflytelsesrik aktør som lyttes til i saker om hvordan verneområder kan bidra til lokal og nasjonal utvikling. Våre møteplasser skal bidra til styrket samhold, kompetanseheving og erfaringsutveksling mellom våre medlemmer. Våre arenaer skal være ettertraktede, med godt faglig innhold.

Strategiske hovedsatsninger

De strategiske hovedsatsningene skal være retningsgivende for valgene organisasjonen tar i strategiperioden. Disse hovedsatsningene er ett skritt på veien til målet om at NPKL skal bidra til – sammen med medlemmene – å ta vare på og utvikle lokalsamfunn, på bakgrunn av våre sårbare og verdifulle naturområder.

1. **Bedre rammebetingelsene for organisasjonen**
   Gjennom myndighetskontakt skal NPKL arbeide for å bedre sine egne rammebetingelser, som er en forutsetning for å kunne levere tjenester og resultater av høy kvalitet til våre medlemmer.

2. **Påvirke myndigheter og beslutningstakere i favør av medlemmene**
   NPKL skal jobbe målrettet for å forbedre rammebetingelsene for medlemmene gjennom profesjonell dialog med myndigheter og beslutningstakere.

3. **Være en arena for erfaringsdeling og kompetanseheving**
   NPKL skal bidra til økt kunnskap og kompetanse blant medlemmene om bred verdiskaping basert på lokale natur- og kulturressurser.

4. **Bli mer synlige utad**
   Det skal være enkelt for medlemmer, beslutningstakere, offentligheten og samarbeidspartnere å forstå hva NPKL er, vår rolle og vårt arbeid.

5. **Utnytte nettverk og bygge allianser**. Organisasjonen skal ha dialog og erfaringsutveksling med nasjonale og internasjonale samarbeidsaktører for å sikre kompetanseoverføring til medlemmene og myndighetene.

Norges nasjonalparkkommuner

Adresseliste Norges nasjonalparkkommuner

Ajour pr. 1. januar 2024

Ea	Komm.nr.	Org.nr.	Navn	Adresse	Postnr.	Poststed	Telefon	E-postadresse
1	5416	864 993 982	Bardu kommune	Postboks 401	9365	Bardu	77 18 52 00	postmottak@bardu.kommune.no
2	1839	961 147 867	Beiarn kommune	Kommunehuset	8110	Moldjord	75 56 90 00	post@beiarn.kommune.no
3	3431	939 849 831	Dovre kommune	Kongsv.4	2662	Dovre	61 24 21 00	postmottak@dovre.kommune.no
4	4619	944 227 121	Eidfjord kommune	Simadalsvegen 1	5783	Eidfjord	53 67 35 00	postmottak@eidfjord.kommune.no
5	3425	964 948 976	Engerdal kommune	Engerdalsveien 1794	2440	Engerdal	62 45 96 00	postmottak@engerdal.kommune.no
6	1578	921 891 687	Fjord kommune	Olavsgata 10	6210	Valldal	418 67 800	post@fjord.kommune.no
7	3429	939 885 684	Folldal kommune	Gruvvegen 7	2580	Folldal	62 49 10 00	postmottak@folldal.kommune.no
8	3811	817 263 992	Færder kommune	Postboks 250	3163	Nøtterøy	33 39 00 00	postmottak@faerder.kommune.no
9	3441	961 381 274	Gausdal kommune	Vestringsvegen 8	2651	Østre Gausdal	61 22 44 00	postmottak@gausdal.kommune.no
10	1838	845 901 422	Gildeskål kommune	Inndyrveien 72	8140	Inndyr	75 76 06 00	postmottak@gildeskal.kommune.no
11	1825	940 643 112	Grane kommune	Industriveien 2	8680	Trofors	75 18 22 00	post@grane.kommune.no
12	1826	944 71 6904	Hattfjelldal kommune	O.T.Olsensvei 3 A	8690	Hattfjelldal	75 18 48 00	post@hattfjelldal.kommune.no
13	3044	944 889 116	Hol kommune	Ålmannvegen 8	3576	Hol	32 09 21 00	postmottak@hol.kommune.no
14	3011	964 947 082	Hvaler kommune	Storveien 32	1680	Skjærhalden	69 37 50 00	postmottak@hvaler.kommune.no
15	3432	964 949 204	Lesja kommune	Postboks 53	2665	Lesja	61 24 41 00	postmottak@lesja.kommune.no
16	5042	972 417 963	Lierne kommune	Heggvollveien 6	7882	Nordli	74 34 34 00	postmottak@lierne.kommune.no
17	3434	963 063 237	Lom kommune	Sognefjellsvegen 6	2686	Lom	61 21 73 00	post@lom.kommune.no
18	4644	964 968 241	Luster kommune	Rådhuset	6868	Gaupne	57 68 55 00	postmottak@luster.kommune.no
19	5027	970 187 715	Midtre Gauldal kommune	Rørosveien 11	7290	Støren	72 40 30 00	postmottak@midtre-gauldal.kommune.no
20	5418	972 418 005	Målselv kommune	Kommunehuset	9321	Moen	77 83 77 00	postmottak@malselv.kommune.no
21	5428	943 350 833	Nordreisa kommune	Postboks 174	9156	Storslett	77 77 07 00	postmottak@nordreisa.kommune.no
22	3052	964 950 946	Nore og Uvdal kommune	Sentrum 16	3630	Rødberg	31 02 40 00	post@nore-og-uvdal.kommune.no
23	1833	872 418 032	Rana kommune	Postboks 173	8601	Mo iRana	75 14 50 00	postmottak@rana.kommune.no
24	1539	864 980 902	Rauma kommune	Vollan 8A	6300	Åndalsnes	71 16 66 00	post@rauma.kommune.no
25	5043	964 982 120	Røyrvik kommune	Røyrvikveien 5	7898	Limingen	74 33 63 00	postmottak@royrvik.kommune.no
26	1840	972 417 734	Saltdal kommune	Kirkegata 23	8250	Rognan	75 68 20 00	postmottak@saltdal.kommune.no
27	3437	939 617 671	Sel kommune	Botten Hansens gt 9	2670	Otta	61 70 07 00	postmottak@sel.kommune.no
28	5421	921 369 417	Senja kommune	Rådhusveien 8	9300	Finnsnes	77 87 10 00	post@senja.kommune.no
29	3433	961 381 096	Skjåk kommune	Moavegen 30	2690	Skjåk	61 21 70 00	post@skjaak.kommune.no
30	5041	964 982 031	Snåsa kommune	Sentrum	7760	Snåsa	74 13 82 00	postmottak@snasa.kommune.no
31	4651	963 989 202	Stryn kommune	Tonningsgata 4	6783	Stryn	57 87 47 00	postmottak@stryn.kommune.no
32	1563	964 981 604	Sunndal kommune	Postboks 94	6601	Sunndalsøra	71 69 90 00	post@sunndal.kommune.no
33	3818	864 963 552	Tinn kommune	Postboks 14	3661	Rjukan	35 08 26 00	postmottak@tinn.kommune.no
34	3426	940 192 404	Tolga kommune	Kommunehuset	2540	Tolga	62 49 65 00	postmottak@tolga.kommune.no
35	4618	920 500 633	Ullensvang kommune	Opheimsgata 31	5750	Odda	53 65 40 00	postmottak@ullensvang.kommune.no
36	5405	964 993 602	Vadsø kommune	Postboks 614	9811	Vadsø	78 94 23 00	postmottak@vadso.kommune.no
37	5404	972 418 048	Vardø kommune	Postboks 292	9950	Vardø	78 94 33 00	postmottak@vardo.kommune.no
38	1816	940 651 034	Vevelstad kommune	Rådhuset	8976	Vevelstad	75 03 80 00	post@vevelstad.kommune.no
39	3825	964 964 610	Vinje kommune	Vinjevegen 192	3890	Vinje	35 06 23 00	postmottak@vinje.kommune.no
40	3453	961 382 068	Øystre Slidre kommune	Bygdinvegen 1989	2940	Heggenes	61 35 25 00	post@oystre-slidre.kommune.no
41	1424	954 679 721	Årdal kommune	Statsråd Evensens veg 4	6885	Årdalstangen	57 66 50 00	postmottak@ardal.kommune.no

Norges
nasjonalparkkommuner

Hvorfor bør et verneområdestyre være medlem i foreningen Norges nasjonalparkkommuner?

Verneområdestyrer, kommuner og besøkssentre løser ulike deler av den samme oppgaven: å ta vare på naturverdiene, legge til rette for gode besøk og bidra til bærekraftig lokal utvikling. Gjennom foreningen kan aktørene dele kunnskap, utvikle løsninger sammen, og få mer ut av ressursene enn når alle arbeider hver for seg.

1. **Tettere samarbeid med kommunene rundt verneområdene**
   Verneområdestyrene og kommunene har ulike roller, men arbeider med mange av de samme områdene. Medlemskapet gir en fast arena for dialog om besøksforvaltning, tilrettelegging, informasjon, lokal utvikling og ivaretakelse av verneverdiene.

2. **Bedre løsninger uten at alle må gjøre den samme jobben**
   Mange verneområdestyrer møter de samme utfordringene. Gjennom foreningen kan styrene dele erfaringer, utvikle verktøy sammen og bygge videre på tiltak som allerede er prøvd ut. Det sparer tid og ressurser og kan gi bedre kvalitet i arbeidet.

3. **Et nettverk som kan brukes i det praktiske arbeidet**
   Medlemskapet gir direkte kontakt med andre verneområdestyrer, nasjonalpark-kommuner, nasjonalparklandsbyer og autoriserte besøkssentre. Nettverket kan brukes til å stille spørsmål, finne samarbeidspartnere og hente råd fra andre som arbeider med tilsvarende oppgaver.

4. **Tilgang til kommunenes kunnskap og perspektiver**
   Kommunene kjenner lokalsamfunnene, næringslivet og de lokale utviklings-prosessene. Gjennom foreningen får verneområdestyret bedre tilgang til denne kunnskapen og kan lettere se forvaltningen i sammenheng med kommunal planlegging, reisemålsledelse og samfunnsutvikling.

Færder nasjonalpark Foto: Elin Mathisen

www.nasjonalparkkommuner.no

Norges nasjonalparkkommuner

5. **Støtte i arbeidet med besøksforvaltning**
   God besøksforvaltning krever samarbeid mellom forvaltning, kommuner, besøkssentre, reiseliv, grunneiere, frivillighet og lokalsamfunn. Gjennom foreningen får verneområdestyret tilgang til erfaringer, eksempler, møteplasser og verktøy som kan styrke dette arbeidet. Verneområdestyret skal utarbeide en besøksstrategi for verneområdet. Kommunen er en viktig partner i arbeidet med å nå målene i strategien, blant annet gjennom tilrettelegging og kanalisering av ferdsel.

6. **Mer samordnet informasjon til de besøkende**
   Samarbeid med kommuner og besøkssentre kan bidra til at de besøkende får tydeligere og mer helhetlig informasjon før, under og etter besøket. Det kan støtte trygg ferdsel, øke forståelsen for vernet og bidra til å redusere belastningen på naturen.

7. **Bedre kobling mellom vern og lokal utvikling**
   Verneområdestyrets oppgave er å ivareta verneverdiene. Samtidig påvirker forvaltningen lokalsamfunn, næringsliv og besøkende. Gjennom medlemskapet får styret tilgang til eksempler på hvordan vernet natur kan ivaretas samtidig som det legges til rette for lokal verdiskaping innenfor rammene av vernet.

8. **En sterkere felles stemme i nasjonale saker**
   Mange utfordringer kan ikke løses av det enkelte verneområdestyret alene. Gjennom foreningen kan styrene bidra med kunnskap og erfaringer når det utvikles felles innspill om besøksforvaltning, tilrettelegging, finansiering og andre nasjonale rammevilkår.

9. **Mulighet til å påvirke felles verktøy og tiltak**
   Som medlem kan verneområdestyret delta i nettverksmøter, prosjekter og andre samarbeidsarenaer. Det gir mulighet til å løfte egne behov og bidra til at foreningens verktøy og tiltak blir relevante for forvaltningens praktiske arbeid.

10. **Arenaer for læring og kompetanseutvikling**
    Foreningen samler erfaringer fra ulike deler av landet og gjør dem tilgjengelige gjennom møter, konferanser, prosjekter, artikler og i den digitale verktøykassa. Dette gir styret og forvalterne tilgang til kunnskap som kan tas inn i eget arbeid.

11. **Mer helhetlig bruk av merkevaren Norges nasjonalparker**
    Verneområdestyrene er en del av merkevaren Norges nasjonalparker. Medlemskapet styrker samarbeidet om hvordan merkevaren brukes og utvikles, og kan bidra til tydeligere og mer samordnet kommunikasjon på tvers av forvaltning, kommuner og besøkssentre.

12. En samarbeidsarena som respekterer styrets rolle
    Medlemskapet endrer ikke verneområdestyrets myndighet, ansvar eller rolle etter naturmangfoldloven. Det gir en arena der styret kan bidra med sitt forvaltningsperspektiv og samarbeide med andre aktører innenfor sitt mandat og de økonomiske rammene styret disponerer.

Et medlemskap som gir mest verdi når det brukes
Verdien ligger i nettverket, kunnskapen og samarbeidet. Verneområdestyrer som deltar aktivt, deler erfaringer og bruker møteplassene og ressursene, vil også få mest igjen for medlemskapet.

Erfaringsdeling i digital verktøy-kasse

Nyhetsbrev

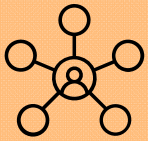
Nettverk

Kunnskaps deling

Felles stemme gir kraft

Digitale og fysiske nettverksmøter

Jomfruland nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Kragerø kommune
Ytre Strandvei 15
3770 Kragerø

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371114
sfvtpost@statsforvalteren.no
eijdo@statsforvalteren.no

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Saksbehandler Eirik Johansen Dobbedal **Vår ref.** 2026/13108-1 **Deres ref.** «REF» **Dato** 21.10.2026

Jomfruland nasjonalparkstyre - Informasjon om pågående og planlagte skjøtselstiltak i Jomfruland nasjonalpark på Sandbakken og Øytangen sør

Dette brevet er en informasjon til deg som står oppført i matrikkelen som hjemmelshaver til eiendom på Sandbakken i Jomfruland nasjonalpark. Formålet er å opplyse om pågående og planlagt skjøtsel av naturverdiene etter verneforskriften § 13, jf. naturmangfoldloven § 47.

Nasjonalparkstyret er forvaltningsmyndighet for verneområdet og kan iverksette tiltak for å ivareta eller styrke verneverdiene i nasjonalparken. Avgjørelse om skjøtsel er ikke et enkeltvedtak som kan påklages, men grunneier skal så vidt mulig orienteres før skjøtsel iverksettes.

Formålet med brevet er å holde grunneierne orientert om status og gi mulighet til å komme med forslag, innspill og bidrag til forvaltningen.

I 2018 ble det utarbeidet et forslag til skjøtselsplanen for Sandbakken. Selv om planen er noen år gammel, er tema og tiltak fortsatt aktuelle. Planen omfatter sentrale rødelistearter i området skisserer tiltak for å ivare ta disse. Flere av tiltakene er gjennomført. Planen kan lastes ned ved å trykke på linken Skjøtselsplan for Sandbakken.

Under følger en kort oppsummering av pågående og planlagte tiltak, etterfulgt av mer utdypende informasjon dersom dere er interessert i dette.

Pågående og planlagte tiltak

Pågående

- Bekjempelse av fremmedarter: Rynkerose og balsampoppel
- Restaurering av åpen sanddynemark (Øitangen)
- Vedlikehold av åpne sandflater
- Luking av treoppslag
- Skjøtsel rundt strandtorn og utvidelse av spiresone (fjerning av konkurrerende vegetasjon og såing av frø fra stedegne planter)

Planlagte (2027)

- Fjerning av klynge med yngre furu (gbnr. 29/38)
- Ringbarking av mindre osp på grensen mellom (gbnr. 29/323 og 29/39)
- Forsøk med sviing/kontrollert naturbrenning av marehalm (gjennomføres ev. vinter. Avhengig av vind og vær. (Gbnr. 29/39, 29/323, 29/38 og 29/41)

Strandmurerbie og strandmaurløve

Det er tidligere påvist strandmurerbie (Osmia maritima) på Sandbakken. Bien er en solitær villbie som knytter seg til åpen sanddynemark. Det er ikke gjort gjenfunn av arten de siste 10 årene, men antall og levevis gjør den svært krevende å oppdage.
Sandbakken er en mosaikk mellom stabil brundyne med åpne sandflekker. Kombinasjonen er viktig, men vi har observert en reduksjon i åpen sand de siste 5-10 årene. Dette har sammenheng med mindre aktivitet og ferdsel i området. Blottlagt sand er viktige områder for strandmaurløven (Myrmeleon bore) og moderat aktivitet som bidrar til å ivareta åpne sandområder er viktige. Pågående vedlikehold av sandgroper med rive, moderat ferdsel o.l. er derfor positivt for naturverdiene.
Høsten 2026 har vi gjennomført et større restaureringstiltak på statens eiendom sør for Øitangen. Her har vi fjernet større trær, fjernet røtter og tilbakeført åpen sand i forsenkningen. Målet er tilrettelegging av habitat for sandlevende insekter. Området må gjerne benyttes til lek og ferdsel.

Strandtorn

Strandtorn (Eryngium maritimum) er oppført som sterkt truet på norsk rødliste. Planten har hatt tilbakegang på Jomfruland de siste 10 årene, men skjøtselstiltak viser nå tegn til å snu utviklingen. Fra 2015 er det Arten responderer trolig positivt på klimatiske endringer. Arten møter sterk konkurranse fra marehalm og annen vegetasjon som forhindrer spiring av frø.
Bevaringsmål for nasjonalparken: Det skal være minst 30 strandtornplanter, hvorav minst 10 skal sette frø.

Første registrerte funn registrert artskart: 1948. Gjenfunn 1978, 1982 og 1988. Gjentatte registreringer fra 2001-2027.

2015: Forsøk med utplanting av pluggplanter i regi av Botanisk forening
Fulgt opp med registreringer av overlevelse:
2018: 1 av 182 planter funnet i live (ekstremt tørr sommer)
2019: 3 av 182 planter funnet i live
2020: 4 av 182 planter funnet i live
2026: 3 av 182 planter funnet i live

2018: Forsøk med utplanting av frø direkte i kasser. Økt overlevelse.
2018-2024: Tilbakegang i naturlig etablerte planter.
2025-2026: Skjøtsel: fjerning av konkurrerende vegetasjon, blottlegge åpen sand rundt plantene for økt frøsetting.
2026: Økt spiring og flere nye planter under etablering.

T.v.: Kuer bidrar gjennom tråkk til å opprettholde åpne sandarealer nord for Øitangen. Midt: spirer av strandtorn, Sandbakken 2026. T.h.: Etablert strandtornplante med blomsterhoder, juni 2026. Alle foto: Jomfruland nasjonalparkstyre.

Kartutsnitt strandtorn, Artskart 21.10.2026.

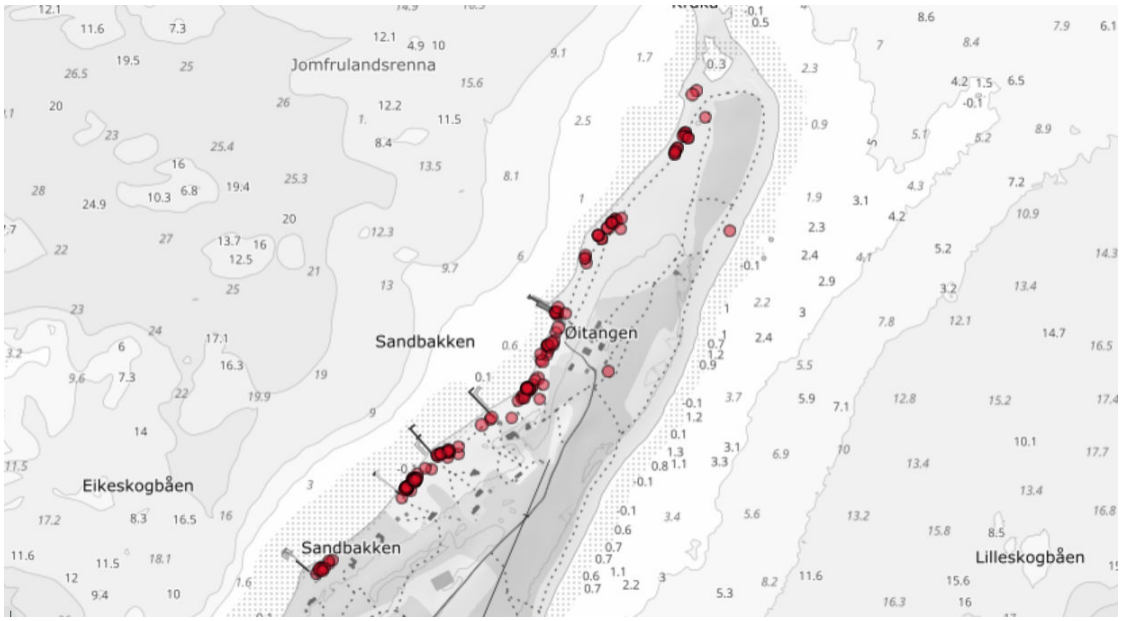

Fremmedarter
Sandbakken er særlig utsatt for etablering av rynkerose og fremmde treslag. Bekjempelse av fremmedarter pågår hele tiden. Det er tidligere gjennomført større tiltak med bruk av glyfosat. Mindre forekomster bekjempes med manuell rydding/luking. Nasjonalparkstyret vurderer at situasjonen er under kontroll og nye forekomster ryddes så snart de etablerer seg.
Vi ber om at grunneiere gir forvaltningen beskjed umiddelbart dersom dere oppdager forekomster med rynkerose eller andre fremmedarter på Sandbakken og ikke starter bekjempelse på egenhånd.

Gjengroing
Gjengroing er en av de største truslene mot verneverdiene på Sandbakken. Artene i området er knyttet til åpen sanddynemark og etablering av busker og trær vil på sikt forringe verneverdiene.
Forvaltningen luker hvert år oppslag av osp, furu, einer, hassel og eik. Det er videre ønskelig å fjerne mindre furutrær, før disse blir store. Forvaltningen planlegger også å ringbarke små ospetrær som befinner seg inne i nasjonalparken på grensen mellom 29/323 og 29/39.

Landskapsenderinger på Sandbakken som illustrer en naturlig utvikling, men hvor grunneierne har holdt arealet i hevd. Øverste foto tatt av Anders Beer Wilse i 1906, refotografert av Oscar Puschman (2015).

Vi gjennomfører ikke tiltak på vegetasjon eller trær utenfor vernegrensen uten skriftlig avtale/tillatelse med grunneier.
Gjengroingen/stabiliseringen av dynemarka er naturlig, men bl.a. nitrogenrik nedbør og endringer i bruk fremskynder omdannelsen av topplaget som blir mer næringsrikt. Mose holder på fuktigheten og gir spiregrunnlag for trær og busker.

Forsøk med sviing av marehalmbelte
Marehalm kom naturlig til Sør-Norge på starten av 1900-tallet. Planten trives i løs sand og etablerer seg hurtig i strandnære områder. For å fremme artsmangfoldet i strandnære områder på Sandbakken, ønsker vi å teste ut kontrollert brenning av marehalm vinteren 2027. Arbeidet vil kun gjennomføres ved riktig værforhold og i samarbeid med Statens naturoppsyn. Marehalm tørker inn på slutten av sesongen og ny vegetasjon vil etablere seg normalt igjen første vekstsesong.

Kontaktinformasjon

Dersom du har spørsmål om skjøtsel, reglene for nasjonalparken, kommentarer eller innspill kan du kontakte forvalter på e-post: eirik.dobbedal@statsforvalteren.no, eller telefon: 99 42 90 65. Tar jeg ikke telefonen, er det bare å sende en sms, så ringer jeg tilbake.

Du finner hele verneforskriften på Lovdata: Forskrift om vern av Jomfruland nasjonalpark, Kragerø kommune, Telemark - Lovdata

Øvrige dokumenter, saker og protokoller er tilgjengelige på Nasjonalparkstyre | Forside

Med hilsen

Eirik Johansen Dobbedal
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Til
Kragerø kommune
Postboks 128
3791 Kragerø
post@kragero.kommune.no
Kopi
Jomfruland nasjonalparkstyre
v/ Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Postboks 2076
3103 Tønsberg
sfvtpost@statsforvalteren.no

Fra
NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 Oslo
register@dyrsrettigheter.no

Deres ref.: 26/3900-3 Dato: 19.10.2026

Anmodning om å trekke tilbake tillatelsen til harejakt på Styrmannsholmen og nærliggende holmer

NOAH – for dyrs rettigheter viser til kommunens brev av 29.09.2026 til Bjørn Nicolaysen. Der får han, og jegere han gir adgang, tillatelse til å jakte hare på kommunens eiendom på Styrmannsholmen og øvrige kommunale eiendommer utenfor Portør i jaktsesongen 2026/2027.

NOAH ber kommunen om å trekke tillatelsen tilbake. Søker skriver at harene er en distraksjon for hundene hans under jakt på mink for nasjonalparken, og at det i år er 5–6 harer på Styrmannsholmen. Formålet er altså å fjerne harer fordi de er i veien for et annet tiltak. Problemet, slik søker selv beskriver det, ligger i arbeidet med hundene som blir distrahert av harene. NOAH mener det bør stilles strenge krav før det gis tillatelse til mer jakt i et verneområde. At harene gjør hundearbeidet vanskeligere, er etter NOAHs syn ingen god grunn til å avlive dem.

Haren er vurdert som *nær truet* (NT) i Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken anslår en bestandsnedgang på om lag 25 prosent over ti år, og nedgangen ventes å fortsette. Blant påvirkningsfaktorene nevnes jakt, og Artsdatabanken påpeker at jakt kan redusere lokale bestander.[1] Det er ikke gjort noen vurdering av hva rødlistestatusen betyr for om det bør gis tillatelse til jakt. Etter naturmangfoldloven § 5 er målet at artene skal forekomme i levedyktige bestander, og etter § 6 har alle en plikt til å opptre aktsomt for å unngå skade på naturmangfoldet. NOAH mener det er lite forenlig med dette å jakte på en rødlistet art for å fjerne en bestand i en nasjonalpark.

[1] Eldegard K., Syvertsen P.O., Bjørge A., Kovacs K., Støen O.-G. og van der Kooij J. (24.11.2021). Pattedyr: Vurdering av hare *Lepus timidus* for Norge. Rødlista for arter 2021. Artsdatabanken. Hentet 16.10.2026 fra https://lister.artsdatabanken.no/rodlisteforarter/2021/4801.

Hele Styrmannsholmen ligger innenfor Jomfruland nasjonalpark. Formålet med nasjonalparken er blant annet å ta vare på et større naturområde med biologisk mangfold i sjø og på land, jf. verneforskriften § 1. Miljødirektoratet påpeker at de store verneområdene er en viktig del av arbeidet med å hindre at planter og dyr blir utryddet.[2] Etter forskrift om vern av nasjonalparken § 5 er dyrelivet på land og i sjø vernet mot skade og unødig forstyrrelse. Jakt etter gjeldende lovverk er unntatt fra dette vernet, men unntaket er gitt for ordinær jakt. Det er ikke ment som en adgang til å fjerne en art fra et område for at et annet forvaltningstiltak skal gå lettere. NOAH kan ikke se at hensynet til verneformålet er ivaretatt når det er dette som er formålet med jakten.

Tillatelsen gjelder ikke bare søker, men et ubestemt antall jegere som han gir adgang. Den gjelder dessuten ikke bare Styrmannsholmen, men også "øvrige kommunale eiendommer" utenfor Portør, uten at disse er angitt. Det er ikke satt noen grense for hvor mange dyr som kan felles. Kommunen vet dermed i praksis ikke hvem som skal jakte, hvor jakten skal foregå eller hvor mange dyr som vil bli avlivet. NOAH er også bekymret for at tillatelsen åpner for mer jakt i en nasjonalpark. Jakt og skyting vil forstyrre ikke bare harene, men også annet dyreliv på øyene.

Oppsummert gjelder tillatelsen jakt på en rødlistet art i en nasjonalpark. Tillatelsen er vid sett opp mot det "problemet" søker beskriver: Den omfatter flere eiendommer som ikke er angitt, og den er gitt til et ubestemt antall jegere og uten noen grense for hvor mange dyr som kan felles. Det er ikke gjort noen vurdering av at området er vernet, av harebestanden eller av om det finnes andre løsninger. Kommunen er et offentlig organ også når den disponerer over egen eiendom, og NOAH mener det må kunne forventes at en slik tillatelse bygger på en saklig og forsvarlig vurdering. Vi ber derfor kommunen om å trekke tillatelsen tilbake.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter v/

Dorrit Rahbek
Biolog

[2] Miljødirektoratet, "Norges verneområder". Hentet 19.10.2026 fra https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/vernet-natur/norges-verneomrader/.

Fra: Dorrit Rahbek[dorrit@dyrsrettigheter.no]
Sendt: 19.10.2026 10:24:10
Til: post@kragero.kommune.no[post@kragero.kommune.no]
Kopi: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no];
Tittel: Anmodning om å trekke tilbake tillatelsen til harejakt på Styrmannsholmen og nærliggende holmer

---

Hei,

Se vedlagt brev.

Vh.
Dorrit Rahbek
Biolog
dorrit@dyrsrettigheter.no

NOAH - for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 Oslo
Tlf: 22 11 41 63
www.dyrsrettigheter.no

Kragerø kommune
Stab for Plan- og kulturforvaltning

Dorrit Rahbek

Deres ref.	Vår ref.	Dato
	26/3900 - 6	22.10.2026

Svar på anmodning om å trekke tilbake tillatelsen til harejakt på Styrmannsholmen og nærliggende holmer

Hei,

Deres anmodning er mottatt og lest.

For å rydde i premissene: Kommunen har ikke åpnet for noen ekstraordinær felling eller gitt et særskilt oppdrag om å fjerne harer. Det er gitt en ordinær grunneiertillatelse til småviltjakt på kommunal grunn, begrenset til den nasjonalt fastsatte jakttiden for arten.
Det har aldri vært snakk om å «utrydde» haren fra Styrmannsholmen, men et ønske om å redusere bestanden på den lille øya.

Verneforskriften for Jomfruland nasjonalpark tillater ordinær jakt og fangst i tråd med viltlovens bestemmelser. Selv om haren på nasjonalt nivå står oppført som nær truet (NT) på rødlisten, er den vurdert som en høstbar art med ordinær jakttid av nasjonale viltmyndigheter (Miljødirektoratet).

Tillatelsen bygger på ordinær utøvelse av grunneierretten innenfor gjeldende lover og verneforskrift, og ikke på jegerens individuelle motiver eller uformelle innspill.

Med hilsen

Aleksander Hasseleid Gundrosen
Jord- og skogbruksrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til
Joacim Myra Larsen
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark Postboks 2076 3103 TØNSBERG

KOPI

Mottakere
Dorrit Rahbek

KOPI

https://dyrenesrett.com/

DYRENES RETT - Org.nr. 919952776 - Tlf. 938 851 82 - Brufjordveien 614, 6942 Svortevik - dyrenes.rost@gmail.com

Kragerø kommune

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Jomfruland nasjonalparkstyre

04.11.2026

Innspill og spørsmål i forbindelse med jakt på hare i Jomfruland nasjonalpark

Vi viser til vedtak av 29.09.2026, ref. 26/3900-3, der Kragerø kommune gir Bjørn Nicolaysen og eventuelle medjegere tillatelse til vederlagsfri jakt på hare på Styrmannsholmen og nærliggende holmer i Jomfruland nasjonalpark.

Kommunen hevder at det ikke er åpnet for en ekstraordinær felling eller gitt et særskilt oppdrag om å fjerne hare. Likevel har kommunen gitt tillatelse til å jakte på kommunale eiendommer i nasjonalparken og på en svært liten bestand av hare, anslått til 5-6 individer. Dette er i praksis det samme som å åpne for å fjerne harene. Det skal ikke mange jaktøkter til før de få individene er skutt. Her kunne kommunen sørget for å bevare en liten bestand av en rødlistet art, men velger i stedet å gjøre det motsatte.

Haren er oppført som nær truet (NT) på Norsk rødliste, med en beregnet nedgang på 25 prosent de siste 10 årene. Jakt er listet opp som en av flere mulige årsaker til nedgangen.

Harens nytteverdi og opplevelsesverdi

Jomfruland nasjonalpark ønsker beitedyr for å holde landskapet åpent. Harer beiter landskapet, holder det åpent, sprer frø og tilfører næringsstoffer til jordsmonnet. De er utelukkende til nytte for landskapet.

Mange har aldri opplevd å se en levende hare i naturen. Det å få oppleve harer på øyer og holmer i Jomfruland nasjonalpark kan gi økt opplevelsesverdi for mange.

Opplevelsesverdien av ville dyr er viktig for menneskenes livskvalitet. Studier viser at nærhet til ville dyr og omsorg for livet rundt oss reduserer stress, angst og depresjon. Å oppleve dyr i sitt naturlige element gir mennesker en dypere forståelse for naturen og motivasjon til å ta vare på den.

Dyr har egenverdi. Når de jaktes for underholdning, reduseres de til objekter for menneskers fornøyelse. Dette legger grunnlag for dårlige holdninger til dyr og natur. Levende dyr kan oppleves av mange og gir varige verdier, for naturen og for menneskene, i motsetning til når de skytes for en engangsgevinst.

Både i Norge og globalt forsvinner dyrelivet i alarmerende tempo. WWF Living Planet Report 2026 viser at bestandene av ville virveldyr som overvåkes, i gjennomsnitt har gått tilbake med 73 prosent mellom 1970 og 2022. FN ber verden handle raskere for å stoppe det store tapet av natur.

Begrunnelsene for jakt på hare i nasjonalparken

Saken fremstår som hastebehandlet av kommunen, der søknaden ble innvilget allerede dagen etter at den ble mottatt, uten å belyse de ulike sidene av saken og uten at Jomfruland nasjonalparkstyre ble tatt med på råd. Vi kan ikke se at kommunen har lagt frem en eneste vesentlig grunn til å fjerne harene fra nasjonalparken eller redusere den minimale bestanden.

Søknaden fra Bjørn Nicolaysen er svært tynn, basert på noen få linjer på e-post, der han uttrykker ønske om å få jakte hare, med begrunnelse i at jakthunden blir "distrahert" av harene og at "bestanden uansett vil bli utsatt for innavl og sykdom".

Dersom det er tilfelle at jakthunden blir avledet av harene, tyder det på at eier ikke har kontroll på hunden. Dette er i så fall et problem i en nasjonalpark der målet er å verne dyrelivet mot unødige forstyrrelser og inngrep. Hunder som løper fritt på Styrmannsholmen og holmene rundt, vil også være til forstyrrelser og fare for annet dyreliv. Det er en plikt i henhold til § 15 i naturmangfoldloven å unngå unødig jaging, skade og lidelse på viltlevende dyr.

Det hevdes fra jegerens og kommunens side at det kan være innavl i den lille flokken, selv om dette ikke er bekreftet eller dokumentert. Det vi vet om innavl i naturen, er at det er svært uheldig å skyte ned bestander til et fåtall individer. Når en bestand blir for fåtallig, er det uunngåelig at beslektede individer parer seg med hverandre. Ved å skyte ned en liten harebestand, legges det opp til nettopp innavlsproblemer.

Det bør være plass til hare i Jomfruland nasjonalpark. Kommunen skriver at det aldri har vært snakk om å utrydde harebestanden på Styrmannsholmen, som er på 52 dekar, men at det er et ønske å redusere bestanden. Det kommer ikke frem hvorfor kommunen mener det er viktig å redusere den lille bestanden, når harene verken gjør skade på eiendommer, naturgrunnlaget eller andre arter. Det er lagt opp til å fjerne harene når kommunen ikke bare gir invitasjon til en jeger om vederlagsfri jakt, men lar tillatelsen også omfatte andre jegere med hunder.

Kommunen viser stor velvilje overfor en jeger som ønsker å skyte harene, men derimot liten velvilje overfor vernere (NOAH) som ønsker jakten innstilt mens klagebehandling pågår. Det ville ikke hatt praktisk betydning om jakten ble satt på pause noen uker, da jakttiden for hare varer ut februar. Det vil fortsatt være rikelig tid for en jeger med jakthund å skyte de få harene som finnes på øya, dersom kommunens vedtak opprettholdes. Det haster ikke med å ta livet av harene, de utgjør ingen skade, men har tvert imot en nyttig funksjon. Kommunen fremstår uvillig til å gi saken en balansert og rettferdig behandling.

Jakt og vern i nasjonalparker

Selv om det er åpnet for jakt i norske nasjonalparker, i motsetning til de fleste nasjonalparker ellers i verden, er det ingenting i veien for at kommunen kan avslå jakt på sine eiendommer.

Formålet med nasjonalparken er å ta vare på naturområder med urørt eller tilnærmet urørt natur. Nasjonalparker er opprettet for å sikre at økosystemer, landskap og biologisk mangfold får utvikle seg på egne premisser, uten store menneskelige inngrep. Hare er en viktig del av det naturlige landskapet og økosystemet. Det er et stort tap for naturen, økosystemet og det biologiske mangfoldet når en rødlistet art kan skytes bort. Det er også et stort tap for alle som har glede av å oppleve levende harer i naturen.

Dyrelivet har stor betydning som rekreasjon og opplevelsesverdi for allmennheten. Vi mener det blir feil når en saksbehandler i kommunen kan tillate en jeger å skyte vekk en dyreart fra nasjonalparken, uten at dette er vurdert opp mot formålet med nasjonalparken og uten at Jomfruland nasjonalparkstyre er tatt med på råd.

Siden hunden, som hevdes å bli distrahert av harene, nå får anledning til å jage harer på Styrmannsholmen og nærliggende holmer, legges det opp til en vedvarende konflikt. Hunden belønnes for sitt instinkt for å jage harer, i stedet for å avledes fra dette instinktet. Det kan føre til at det blir ansett som «nødvendig» å fortsette å skyte vekk det som måtte finnes av harer i nasjonalparken i fremtiden, for at jegerens hund ikke skal få los på annet enn mink.

Spørsmål til kommunen

Kommunen stiller tilsynelatende ingen kritiske spørsmål ved jegerens motiv, og på hvilken måte en jakthund blir distrahert av noen få harer som skyr mennesker og hunder. Vi har noen spørsmål til Kragerø kommune som vi ber om svar på.

- Brukes det en spesialtrenet hund for jakt på mink, eller er det en harehund siden den ser ut til å foretrekke å jakte hare?
- Hva med hensynet til annet sårbart dyreliv som trenger ro og vern, når det jaktes hare med løs hund i en sjøfugllokalitet?
- Hva er problemet med å bruke langline på en hund som brukes til hijakt? Hvorfor stiller ikke kommunen krav til jegeren og hans kontroll på hunden i et verneområde?
- For mange har hare stor opplevelsesverdi, i tillegg til at harene har egenverdi. Hvorfor vurderer ikke kommunen disse interessene opp mot jegerens interesse av å skyte harene?

Avslutning

Spørsmålet er ikke om kommunen har rett til å åpne for jakt, men hvorfor kommunen velger å gjøre det. Selv om kommunens mål kanskje ikke er å utrydde den lille harebestanden, har kommunen ikke satt noen begrensninger for jakten, verken i form av antall jegere og hunder som kan delta i jakten eller hvor mange harer som kan skytes. Det er i realiteten lagt opp til at alle harene kan skytes dersom jegeren/jegerne ønsker det.

Dette viser at hensynet til de som ønsker å drepe dyr i norsk natur veier mye tyngre enn hensynet til de som ønsker å verne dyrene og oppleve dem. Det er ikke en menneskerett å drepe dyr. Det bør i stedet være en menneskerett å få oppleve dyr.

Kommunen forsvarer jakten med at det årlig skytes rundt 15.000 harer i Norge. Når harebestanden anslagsvis er redusert med en fjerdedel de siste 10 årene, en tilbakegang som er forventet å fortsette, er det desto viktigere å legge til rette for vern, fremfor å legge til rette for jakt. Kommunen tjener ingenting på harejakten, siden den er vederlagsfri. Det er kun av velvilje overfor jegeren og eventuelle medjegere at det åpnes for jakt. Harene trenger også velvilje og omtanke, og de trenger noen friområder, spesielt der bestanden er svært liten og dyrene ikke har mulighet til å unnslippe jakten. Det er ikke et problem for jegere å finne jaktområder, og det er ikke en innskrenking av deres rettigheter om de må avstå fra jakt i enkelte områder, av hensyn til sårbart dyreliv og allmennheten.

Harene utgjør ingen skade - tvert imot er de nyttige for floraen og faunaen. Det er ikke for mange harer i forhold til arealet, og de har ikke formert seg stort selv om det har vært registrert harer i området i flere år. Harer er gode svømmere som kan forflytte seg. En ubekreftet, udokumentert hypotese om innavl, fremsatt av jegeren og deretter uten videre akseptert av kommunen, er en særdeles dårlig begrunnelse for å skyte ned en liten harebestand, når man vet at jo færre individer en bestand teller, jo større er faren for innavl. Det vil ellers være omtrent umulig å redusere en så liten bestand uten å utrydde den.

Det tas ikke hensyn til harene som vil bli utsatt for stress og lidelse når de jages rundt på ei øy uten mulighet til å unnslippe. Det tas ikke hensyn til opplevelsesverdien for allmennheten. Mange er opprørte over denne jakten, og reaksjonene kommer også fra jegerhold. Alle andre hensyn – til dyrene, den øvrige befolkningen, opplevelsesverdi av levende dyr, artsmangfold, landskapspleie og nytteverdien av harene - forkastes til fordel for hensynet til en jeger som ønsker å skyte harene.

Saken fremstår særdeles dårlig vurdert og belyst av kommunen. Vi mener det er nødvendig å innstille jakten og gjennomgå saken på nytt, i samråd med Jomfruland nasjonalparkstyre. Kragerø kommune bør ta den pågående naturkrisen med tap av dyreliv og artsmangfold på alvor, og lytte til det økende engasjementet i befolkningen om å verne dyr fremfor å fjerne dem.

Vennlig hilsen
for Dyrenes Rett
Jenny Rolness

Fra: Jenny Rolness[dyrenes.rost@gmail.com]
Sendt: 05.11.2026 14:25:45
Til: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Innspill i forbindelse med jakt på hare i Jomfruland nasjonalpark

---

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
v/miljø og klima

Jomfruland nasjonalparkstyre
v/styreleder Henriette Fluer Vikre
nestleder Heidi Herum
medlem Terje Mindrebø
Hei,

Vi ber om at vedlagte brev blir videreformidlet til avdeling for miljø og klima og til Jomfruland nasjonalparkstyre.

Vennlig hilsen
Dyrenes Rett
v/Jenny Rolness

RS 54/2026 Orienteringer

Jomfruland nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Kragerø kommune
Ytre Strandvei 15
3770 Kragerø

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371114
sfvtpost@statsforvalteren.no
eijdo@statsforvalteren.no

Kulturlandskaperne

Saksbehandler Eirik Johansen Dobbedal **Vår ref.** 2026/10899-2 432.3 **Deres ref.** **Dato** 10.09.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	**31/2026**

Vedtak - Søknad om motorferdsel i Jomfruland nasjonalpark ifbm. strandrydding

Vedtak

Jomfruland nasjonalparkstyre gir Kulturlandskaperne tillatelse til motorferdsel langs kartfestede traseer i forbindelse med gjennomføring av rydd i tide-oppdrag på Jomfruland og i Jomfruland nasjonalpark. Tillatelsen gis da omsøkt motorferdsel ikke vurderes å være i strid med verneformålet eller av nevneverdig betydning for verneverdiene, samt at tiltaket samlet sett bidrar til en bedre miljøsituasjon i nasjonalparken. Tillatelsen er begrenset til definerte stier og veier i nasjonalparken som tåler en viss bruk. Tillatelsen er gitt med hjemmel i verneforskriften § 11, jf. naturmangfoldloven § 48 – generelle dispensasjonsbestemmelser. Tillatelsen er gyldig til 31.10.2026.

Tillatelsen gis med følgende vilkår:

- Transportene skal, så langt mulig, koordineres med skjøtselsoppdrag som gjennomføres på vegne av nasjonalparkstyret høsten 2026.
- Tillatelsen omfatter motorferdsel med ATV med henger med lavt marktrykk og brede dekk. Sporvidden til traktorer skal ikke være større enn eksisterende kjørespor.
- Det skal ikke kjøres etter kraftig regnvær og kjøring skal foregå i vekstsesongen hvor bakken tørker ut etter nedbør. Etter kraftig regn skal tiltakshaver vente mist tre dager før kjøring gjennomføres i bløte partier. Transportene skal gjennomføres på ukedager.
- Tillatelsen skal tas med under kjøringen og vises fram på forespørsel fra politi, Statens Naturoppsyn eller grunneier. Alle transporter skal føres i egen kjørelogg som oppbevares sammen med tillatelsen.
- Dersom det under lovlig transport oppstår uhell som innebærer miljøforringelse, er innehaver av tillatelsen økonomisk ansvarlig for utbedring. Tiltakshaver plikter å rette mindre kjørespor som naturlig vil oppstå på deler av stien som er fuktig.

Tillatelse til motorferdsel er gitt med hjemmel i verneforskriften for Jomfruland nasjonalpark og tiltakshaver er pliktig til å innhente tillatelse etter ev. annet lovverk for motorferdsel i utmark. Det må i tillegg innhentes tillatelse fra berørte grunneiere.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med en frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Jomfruland nasjonalparkstyre.

Søknaden

I forbindelse med Rydd i Tide-oppdraget vårt skal vi i en periode jobbe i nasjonalparken, inkludert Jomfruland. Hele øya skal ryddes, minus strekningen Øitangen-Hovedgårdbrygga og en mindre del på yttersida som vi allerede har tatt med USN.
I den forbindelse ønsker vi å ha mulighet til å kjøre ATV i Nasjonalparken for å kunne frakte ut søppel. Siden vi ikke vet hva vi finner, og ryddingen til en viss grad er væravhengig, er det vanskelig å tid- og stedfeste behovet for kjøring. Vi håper derfor å få en generell tillatelse for:
• Nødvendig kjøring i Nasjonalparken i september måned
• Kjøring vil kun foregå på etablerte stier/traktorveier med tilstrekkelig kjørebredde
• Kjøring vil kun skje dersom mengde søppel/størrelse på gjenstander tilsier at det er nødvendig
Vi vil selvfølgelig slå kjøring sammen med arbeid for Nasjonalparken, dersom det er formålstjenlig. Til orientering vil området ved Kråka ikke ryddes før i slutten av perioden, av hensyn til fuglelivet.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Forskrift om vern av Jomfruland nasjonalpark, Kragerø kommune, Telemark, FOR-2016-12-16-1630, § 11 generelle dispensasjonsbestemmelser.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med Jomfruland nasjonalpark er å ta vare på et større naturområde med geologisk særpreg med israndavsetninger og biologisk mangfold i sjø og på land med særegne og representative økosystemer og landskap som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

a. Naturtyper på sjøbunnen som tareskog, ålegrasenger, bløtbunn og skjellsand, herunder gyte- og oppvekstområder for fisk og skalldyr, som har betydning for økosystemet og økosystemtjenester både i og utenfor nasjonalparken
b. Naturtyper på land som kystnære sandmarker, dyner, strandenger og edellauvskog
c. Kystlandskapet på land og i sjø, herunder områder med rullestein og strandvoller
d. Kulturminner på land og i sjø
e. Vitenskapelige referanseområder.

I sone A er det et spesielt formål å bevare naturtyper som skogshagemarker, naturbeitemarker, slåtteenger, strandenger og lauvingstrær, jf. kart som følger av § 2.

I sone B er det et spesielt formål å ta vare på sjøfugl og deres hekkeplasser jf. kart som følger av § 2.

Allmennheten skal gis anledning til opplevelse i naturen gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Presedens Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad vurdere dispensasjon basert på en konkret vurdering av den enkelte søknad. Hver søknad behandles for seg. I og med at det gis dispensasjon til et (i utgangspunktet forbudt) tiltak, danner ikke en dispensasjon i sak presedens i ev. påfølgende saker. I tråd med god forvaltningspraksis skal saksbehandlingen være forutsigbar. Saker skal behandles individuelt, men bør ses i sammenheng med tidligere vedtak for en helhetlig, rettferdig og forutsigbar forvaltning. Forvaltningsmyndigheten har anledning til å endre praksis på bakgrunn av nye retningslinjer, ny kunnskap eller tolkninger av lovverket.

Vurdering

Omsøkt motorferdsel faller utenfor generelle unntak (§ 9 tredje ledd), samt spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene for motorferdsel i nasjonalparken (§ 9 fjerde ledd). Selv om forvaltningsmyndigheten etter § 9 tredje ledd a.) har et unntak for gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver, omfatter dette motorferdsel bestemt av forvaltningsmyndigheten. Selv om Rydd i Tide-oppdraget har positiv virkning på verneverdiene i nasjonalparken, er tiltaket ikke bestilt/initiert av forvaltningsmyndigheten. Søknaden må derfor behandles etter § 11 – generelle dispensasjonsbestemmelser. For at forvaltningsmyndigheten kan vurdere dispensasjon etter § 11, må tiltaket ikke være i strid med verneformålet eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene.
Forvaltningsmyndigheten kan videre gi dispensasjon dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.
Adgangen til dispensasjon etter § 11 er streng. Miljødirektoratet påpeker at «Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.» (s.11).

Jf. videre avklaringer i rundskrivet skal den generelle dispensasjonsbestemmelsen ikke benyttes til å utvide rammen som er etablert gjennom verneforskriften. Det følger av dette at dispensasjonsbestemmelsen kun skal nyttes i særlige tilfeller og som en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses på vernetidspunktet (Rundskriv M106-2014, s. 10).

Det bemerkes særlig at selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet, eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, utløser ikke dette en rett til dispensasjon. Oppfyllelse av vilkårene er premisset for at forvaltningsmyndigheten kan vurdere dispensasjon.

Rydding av marint avfall vurderes å positiv effekt på formålet med vernet og innvirkningen på verneverdiene knytter seg i stor grad til en forbigående støy, samt slitasje på underlaget. Dersom motorferdsel legges til stier og veier som tåler en viss ferdsel, vil tiltaket ikke ha nevneverdig betydning for verneverdiene.

Forvaltningsmyndigheten legger i sin dispensasjon vekt på at motorferdselen er knyttet til aktivitet som er nyttig for allmennheten, opplevelsen av natur gjennom friluftsaktivitet og fremmer verneverdiene i nasjonalparken. Hensynet til opplevelsen av stillhet og ro ligger til grunn for en restriktiv dispensasjonspraksis. Det er videre relevant å vurdere dispensasjoner

ut fra tidspunktet motorferdselen søkes gjennomført. Slutt april, mai, juni, juli og august er de mest besøkte periodene på Jomfruland og i nasjonalparken. Ev. motorferdsel i denne perioden bør holdes til absolutt minimum. Kulturlandskaperne søker om gjennomføring ila. september. Høst- og vintermånedene er tidspunkt hvor forvaltningsmyndigheten gjennomfører de fleste skjøtselstiltak og et tidspunkt med lite besøksaktivitet i nasjonalparken. En forbigående forstyrrelse i denne perioden knyttet til et overordnet positivt formål, anses som akseptabelt.

Forholdet til miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven

§ 8 om kunnskapsgrunnlaget:
Hovedveien har en enkel oppbygging etablert uten tyngre grunnarbeid. Nasjonalparkstyret gjennomførte i 2024 en mindre utbedring av de mest sårbare/fuktige partiene, men veien er ikke dimensjonert for intensiv og høy belastning fra moderne, tunge kjøretøy. Rotsystemet fra nærliggende eiketrær ligger trolig under veibanen og er utsatt for skade. Ferdsel med tyngre kjøretøy – og særlig i perioder med våt veibane – kan medføre råteskader på trærne. Det kan ta lang tid fra skade påføres rotsystemet, til dette er synlig på treet. Det er generelt god kunnskap om naturverdiene langs Hovedveien på Jomfruland, som for det meste blir brukt til fots eller med sykkel, men som også har noe motorferdsel. Øvrige stier i nasjonalparken er av varierende, men enkel oppbygging. Flere av hovedstiene fra Hovedveien til utsiden er gamle tangveier, laget for transport av tang og tare fra utsiden til innsiden av øya. Stiene har stedvis jordekke, samt synlige morenemasser/grus. Stien fra eikeskogen til Østre Saltstein har et par fuktigere partier i forlengelse av et parti med svartor-sumpskog like etter slåtteengene. Dersom ferdselen gjennomføres i perioder med tørt vær og lite nedbør, vurderer forvaltningsmyndigheten at stien tåler en viss ferdsel med ATV/henger. Øvrige markerte stier vurderes å ha et underlag som tåler en begrenset, forsiktig kjøring med ATV og henger.
Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt.

§ 9 om føre-var-prinsippet
Hensynet til råteproblematikk og skade på rotsystemet i dryppsonen tilsier at motorferdsel bør forbys i perioder med og tiden etter nedbør. Med kjøring på tørr vei, tåler Hovedveien dagens bruk, men lovlig ferdsel hjemlet i verneforskriften, bidrar i våte perioder til uønsket erosjon og slitasje. Øvrig ferdsel bør derfor begrenses til tørt underlag eller i perioder med tele.

§ 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning
De fleste søknader om motorferdsel knytter seg til transport langs Hovedveien. Forskriften inneholder spesifiserte bestemmelser for berørte hytteeiendommer, men nasjonalparken mottar enkelte søknader som faller utenfor § 9 fjerde ledd a.)-g.). Gitt en konkret vurdering av formål og nytte, anses den samlede belastningen å være lav.

§ 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver
Under forutsetning av at kjøringen skjer langs traseer som skissert i vedlegget, og det ikke oppstår uhell, er det lite sannsynlig at kjøringen vil gi miljøskader som må utbedres. Skulle skader likevel oppstå, vil den som har tillatelsen være økonomisk ansvarlig for utbedring. Grunnet enkelte fuktige partier er mindre kjørespor umulig å unngå. Tiltakshaver kan rette disse med krafse/spade når transportene er gjennomført.

§ 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder
For å redusere risiko for skade bør det settes vilkår til tillatelsen, som sikrer at kjøring kun foregår i perioder hvor veien tåler høyere belastning. Kjøring bør videre foregå med kjøretøy og ev. tilhenger med lav aksellast, fortrinnsvis mindre landbrukstraktor med brede dekk foran og bak, samt at det holdes lav fart.

Vedlegg: Kartoversikt tillatte traseer for motorforferdsel i Jomfruland nasjonalpark

Saltsteinbukta
Vestre Saltstein
Jomfruland
Decca stasjon
Hovedgården
Minervabukta
omfruland
Tårnbukta
Langputt
Jomfruland
Jomfruland
Tårntjenna
Myra
Tårnbåen
Saltverksmyra
Utsiåvelen
Kleiva
Harva
Harvbråttet
Jomfruland

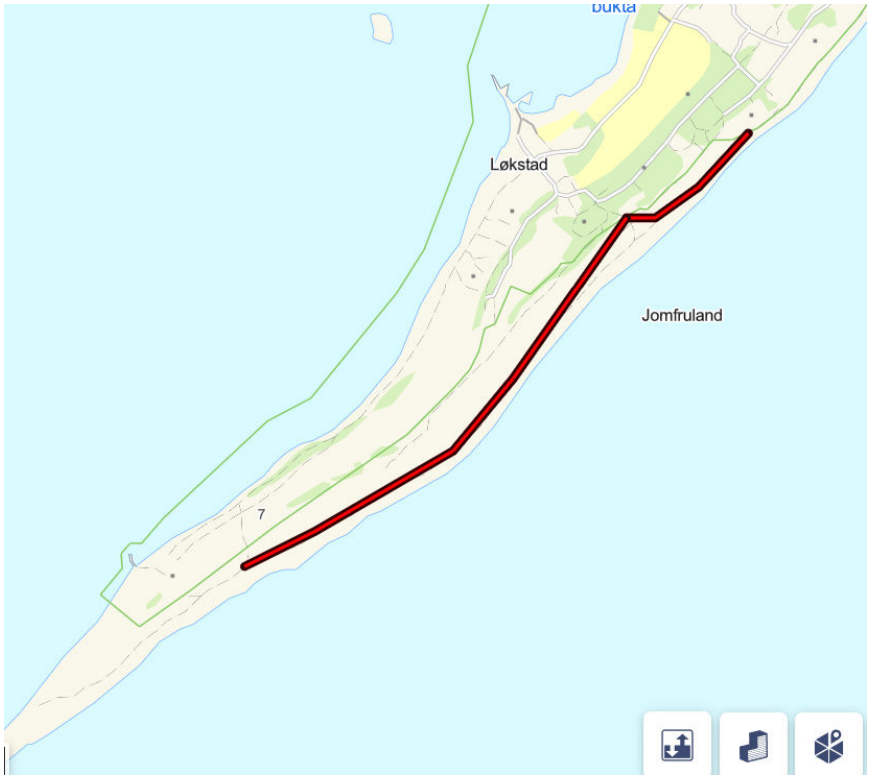

Med hilsen

Eirik Johansen Dobbedal
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette dokumentet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark Postboks 2076 3103 TØNSBERG

Jomfruland nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/11021-1 **Saksbehandler:** Eirik Johansen Dobbedal **Dato:** 09.11.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Jomfruland nasjonalparkstyre	49/2026	16.11.2026

Økonomistatus og forbruk 2026 - Tiltak store verneområder (1420.31) og drift av nasjonalparkstyre (1420.21)

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret tar forvalters redegjørelse for prosjekt M1910 og M1941 til orientering. Forvalter gis i myndighet til å sluttføre anskaffelser og tiltak innenfor gjeldende budsjettramme for kap./post 1420.31 og 1420.21 og rapportere på dette innen fristen. Endelig rapport og forbruk for 2026 orienteres om ved neste styremøte over nyttår.

--- slutt på innstilling ---

Vurdering

Forvalter går gjennom budsjettene for M1910 og M1941 i styremøtet. Det gjenstår fortsatt et par større oppdrag i nasjonalparken som gjennomføres november 2026. Kostnader for ikke fakturerte, men avtalte oppdrag, står som «disponert» i budsjettoversikten til prosjekt M1941.

M1910 – 1420.21

Honorarer	0,00	32 235,00	-32 235,00
Arbeidsgiveravgift	0,00	5 095,46	-5 095,46
Leie av datasystem (årlige lisenser m.m.)	0,00	27 140,80	-27 140,80
Arbeidsklær og verneutstyr	0,00	6 320,56	-6 320,56
Andre konsulenttjenester	0,00	5 070,40	-5 070,40
Kjøp av andre fremmede tjenester	395 000,00	134 624,36	260 375,64
Kontorrekvisita	0,00	165,60	-165,60
Møter eksterne	0,00	19 652,20	-19 652,20
Kurs og seminarer for egne ansatte	0,00	1 000,00	-1 000,00
Bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	0,00	10 725,70	-10 725,70
Reisekostnad, ikke oppgavepliktig	0,00	25 484,33	-25 484,33
Diettkostnad, oppgavepliktig	0,00	3 537,00	-3 537,00
Medlemskontingent	0,00	600,00	-600,00
Gaver (eksterne forelesere og lignende)	0,00	200,00	-200,00
	395 000,00	271 851,41	123 148,59

Budsjettbalanse per 09.11.2026 123.100,-

<u>Utestående/disponert</u>
Honorar og godtgjørelser styret 34.000,-

Bevertning styremøet	1500,-
Reisekostnader	12.000,-
Skjøtselsplan sjøfugl	50.000,-
Digital kartløsning	15.000,-

Budsjettert balanse 08.12.2026 (buffer)	10.000,-

M1941 – 1420.31

Verktøy og lignende					0,00	180,00	-180,00
Annet driftsmateriale	M1941	Tiltak Jomfruland ...	142031	400	0,00	10 142,40	-10 142,40
Annet driftsmateriale					0,00	10 142,40	-10 142,40
Kjøp av andre fremmede tjenester	M1941	Tiltak Jomfruland ...	142021	400	0,00	8 070,00	-8 070,00
Kjøp av andre fremmede tjenester	M1941	Tiltak Jomfruland ...	142031	400	1 000 000,...	396 326,91	603 673,09
Kjøp av andre fremmede tjenester					1 000 000,00	404 396,91	595 603,09
Annen kostnad transportmidler					0,00	0,00	0,00
					1 000 000,00	414 719,31	585 280,69

Forvalter gir en muntlig orientering om budsjettstatus, gjennomførte og gjenstående oppdrag i 2026.

Tiltaksplan med budsjett for kap./post 1420.31 - 2026 (Tiltak store verneområder)

Tittel	Prioritet	Budsjett	Revidert budsjett	Utbetalt	Disponert	Merknad	Hjemmel/ Vurdering etter nmfl. §§ 8-12	Kommentar
T 1: Skjøtselsbrenning naturbeitemark Vestre Saltstein	1	kr 150 000,00	kr 45 000,00	kr 50 067,00		Tjeneste kjøp. Gjennomføres sammen med Grønland brann og redning. Gjennomføres som øvelse for skogbrannstopp.	Skjøtselstiltak jf. verneforskriften § 13 (nmfl § 47), sone A, jf. verneforskrift § 1 tredje ledd. Tiltak er kjent skjøtselsmetode for naturtypen og vises til i skjøtselsplan for Saltstein (Svalheim 2018). Tiltak vurdert etter nmfl §§ 8-12. Samlet vurdering er at tiltaket vil ha positive effekter på naturmangfoldet. Kjent og tradisjonell skjøtselsmetode av naturbeitemark. Utarbeidet skjøtselsplan og godt kartlagt. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt og føre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse. Hensyn til hekkende fugl taler for å gjennomføre brenningen så tidlig som mulig, men samtidig på et tidspunkt som gir hard avbrenning. Gress og lyng må være tilstrekkelig tørt og området er stedvis fuktig naturbeitemark. Klynger med kryggran skal på sikt fjernes fra arealet og ev. brannskade vurderes som akseptabel. Ev. brannpåvirket virke kan ha biologisk positive sider og skape variasjon. Evaluering av effekt mht. videre restaurering av beitemarka. Skjøtsel jf. delområde 4, eng og skjøtselsplar for naturbeitemark.	Tiltaket har en kostnadsramme på over 100.000,-. Jf. regler for off.anskaffelser skal det gjennomføres en begrenset konkurranse. I dette tilfellet vurderer styret hensynet bak anskaffelsesreglementet opp mot sikkerhet og mener at anbud ikke i tilstrekkelig grad ivaretar sikkerheten knyttet til tiltaket. Vedå benytte Grønland brann og redning som aktør, vil sikkerheten og beredskapen være ivaretatt. Dette gjelder særlig ved 1. gangs brenning, hvor dødbiomasse vurderes som stor. Jf. Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften) § 2-4 g.)
T 2: Kjøp av tjenester Statens naturoppsyn - Overføres direkte til SNO-ressurs.	1	kr 150 000,00				Bestillingskatalog SNO og naturoppdrag. Overføres direkte til SNO's budsjett	Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019)	
T3: Sandbakken: Åpen sandmark: Hogst og fjerning av stubber i gammel sandgrop på eiendommen Øytangen og restaurere til åpen sandflate. Inkl. hogst av utvalgte fretrær foran gbnr. 29/293, på Øytangen, inkl fri stilling av eik.	1	kr 100 000,00	kr 99 000,00		kr 99 000,0C	TK	Skjøtsel hjemlet i verneforskriften § 1 annet ledd b.). Forankret i skjøtselsplan for Sandbakken og Øytangen sør (2018) og skjøtselsplan for Øytangen (2019). Sone med åpne sandarealer. Området er i gjengroingsfase og rommer en rekke truede arter knyttet til åpen sand. Åpning av sandflatene kan bidra til økte leveområder for murerbier og strandmaurløve. Området har i dag en viss bruk, så det er påregnelig at menneskelig aktivitet kan bidra til å holde flatene åpne. Fjerning av vegetasjon og gjenåpning av sandflater har vist gode resultat i Sverige. Vurdert etter nmfl. §§ 8-12: Godt kunnskapsgrunnlag. Kjente rødlistearter i tiltaksområdet er strandmaurløve og grann stylessopp. Tiltak fordel for strandmaurløve. Stylessopp har registreringi 2017, med senere registreringer sør for tiltaksområdet. Restaurering/skjøtsel benytter kjente metoder og har som formål å gjenskape habitater for en rekke truede arter. Fordelene ved gjennomføring av restaurering og tilrettelegging for truede arter vurderes som større enn tap av halvunge furu og bjørketrær 20-30 år. Sandbakken skal forvaltes som åpen sandmark og gjengroing (av trær, gressarter og mose) vurderes som den største trussel en mot naturverdiene. Fjerning av trær og rotasjon av sand vil reksistruere et mulig "dynetrau" /åpen sandflate med tilhørende fordeler og egenskaper. For mosjonen finnes p.t. ikke lenger på Sandbakken. Areal eid av staten. Kunnska psgrunnlaget vruderes som god og § 9 kommer ikke til anvendelse.	Mål: Utvikle naturverdiene på Sandbakken med start på statens eiendom på Øytangen. Fjerne fretrær og åpne sandflater for å fremme arter knyttet til åpne sandmiljø. Tiltakene har som delmål å tilrettelegge for at arter som har forsvunnet eller ikke er påvist de senere årene, kan vende tilbake (her særlig fokus på strandmurerbie). Åpne sandflater og dynetrau/groper gjenskapes. Første trinn gjenskapes åpent trau i gammel sandtak som i dag er gjengrodd av furu og bjørk. Foruten fordeler for naturverdiene, vil tiltaket ha positive effekter for allmennhetens friluftsliv, ved at man åpner landskapet og gjenskaper åpne sandflater. Siltasje overvåkes i kommende år, men tiltakene legger til grunn et ønsket om en viss siltasje/bevegelse i de åpne sandflatene for å forhindre ny gjengroing. Arealet var tidligere åpen, blottlagt sand. Arealet har de siste 30-40 årene grodd igjen og økende areal dekkes av mose. Dette forringer habitat for sandlevende og strandnære insekter som bier, strandmaurløve og strandtorn.
T4: Tjenestekjøp skjøtsel Stråholmen	1	kr 85 000,00	kr 85 000,00	kr 87 900,00		Tjeneste kjøp - oppfølging av forvaltningsplan. Rydding, sviing, beitepussing, restaurering av steingjerder og generell skjøtsel.	Sone A jf. verneforskrift JNP § 1 tredje ledd og forskrift for LVO Stråholmen.	
T5: Kjøp av beitetjenester, storfe, inkl. tilsyn og flytting - Jomfruland	1	kr 85 000,00	kr 118 000,00	kr 124 400,00	kr 16 000,0C	Dekning av kostander knyttet til transport, slipp og tilsyn av storfe på Jomfruland (80.000). Flytting iht. beiteplan, inkl ekstra kostnader knyttet til tilsyn i verneområdet. Inkl. utgifter til beiteretter (28.000). Gjerdemateriell og arbeid føres på T6.	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	Innleid tjeneste for å opprettholde tilstrekkelig beitetrykk i verdifulle områder i nasjonalparken, inkl leie av beiterett 29/1, 29/6 og 29/26.
T 6: Tjeneste kjøp skjøtsel Jomfruland - samlepost.	1	kr 70 000,00	kr 90 000,00	kr 69 230,00	kr 35 000,0C	Tjeneste kjøp grunneire, og Skjærgårdstjenesten. Inkl., vedlikeholdsrydding beiteområder, bortkjøring av kvist og hogstavfall. Flere småjobber og uforutsett (skjøtsel av mindre områder i sone A, inkl. vindfall/risikotrær/ o.a.).	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.	Post dekker bortkjøring av kvist, siling av trær, vindfall i sone A.
T7: Nødvendig kartlegging før tiltak - Vurdering av hekkelokaliteter for sjøfugl i nasjonalparken - Tildelt over kap./post 1420.21	1	kr -	kr -			Tjeneste kjøp. I sone B er det et spesielt formål å ta vare på sjøfugl og deres hekkeplasser jf. kart som følger av § 2. Vurdering av hekkelokaliteter for sjøfugl i nasjonalparken med forslag til skjøtselstiltak og tilrettelegging. Skriftlig rapport med anbefallinger.	Verneforskriften § 1 første ledd.	
T8: Fremmedarter: Oppfølging av kartlegging 2024. Bekjempelse av fremmedarter - Jomfruland	1	kr 60 000,00	kr 100 000,00		kr 80 000,0C	Oppfølging ifbm. bekjempelse av fremmedarter.	Uttak av fremmedart. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	
T9: Kjøp av beitetjenester, inkl. tilsyn og flytting - Stråholmen	1	kr 60 000,00	kr 65 000,00	kr 65 000,00		Tjeneste kjøp grunneiere	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	
T10: Vedlikeholdsrydding trevirke, varder og groper, fôrskjæring utvalgte strekninger Jomfruland - Kragerø VGS	1	kr 55 000,00	kr 68 000,00	kr 16 900,00	kr 50 000,0C	TK VGS + kontainerkostnad (renovasjon)	Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019)	
T11: Opprydding bunnliggende marint avfall: tapte fiskeredskaper o.a.	1	kr 50 000,00	kr 75 000,00	kr 60 000,00	kr 10 000,0C	Tjeneste kjøp. Avhengig tildeling forutsetter dette utlysing av anbud for oppdrag. Kartlegging av områder med tapt fiskeredskap og søppeldeponier under vann, samt kartlegging av mulig brudd på tidl/forbudet i Jomfruland nasjonalpark. Inkl renovasjon/konteiner til avfall.	Opprydding av forurensning. Oppfølging i kartlegging i 2025. Bruk av ROV for oppheming for skånsom tiltak.	
T12: Motormanuell slått og beitepussing utvalgte småteiger, kantsoner slåtteenger inkl. rest Plommehagen og slått	1	kr 50 000,00	kr 80 000,00		kr 80 000,0C	Manuell slått av område i Plommehagen som er uformkommelig for traktor. Beitepussing av utvalgte beitemark langs Hovedveien for å hindre oppslag. Supplement ved lavt beitetrykk.	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.	Skjøtsel av delområde 4 - eng/beitemark, jf. soneinndeling med forvaltningsmål i forvaltningsplan for Jomfruland nasjonal park (2019).
T13: Skjøtselsrydding Nome vgs - skogbruk	1	kr 40 000,00	kr 39 000,00	kr 25 500,00	kr 3 500,0C	Tjeneste kjøp. Kostnad dekker kost, losji og transport ifbm. oppdraget. Fjerning av kvist/hogstavfall er kost.fjet Jomfruland samlepost.	Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019) og skjøtselsplaner.	
T14: Restaurering av steingjerder - Nome vgs	1	kr 40 000,00	kr 30 000,00	kr 27 400,00	kr 3 500,0C	Gjennomføres av vg 2 anleggsgarter Nome vgs. Kostnad dekker kost, losji og transport.	Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019)	
T15: Kjøp av beitetjenester, inkl tilsyn og flytting - Strymannsholmen	1	kr 35 000,00	kr 35 000,00	kr 35 000,00		Tjeneste kjøp. 2026: Behov for erfaringsinnhenting med beitedyr på holmen. Kan innebære kortere	Oppfølging av igangsatt restaurering kystlyngheipå Strymannsholmen og Larsholmen (2022). Tiltak vurdert etter nmfl. §§ 8-12. Formålet er å restaurere tilbake et artsrikt beitepåvirket kystlandskap dominert av lyng og urter. Kunnskapsgrunnlaget er godt og § 9 kommer ikke til anvendelse.	Innleid tjeneste for å opprettholde tilstrekkelig beitetrykk i verdifulle områder i nasjonalparken. Beitetrykk må evalueres slik. beteseongen. Beitedyr fjernes fra området i perioden 15. juni til 15. august for å unngå konflikt med andre brukere (statlig sikr et friluftsområde).
T16: Slått fem teiger Jomfruland	1	kr 30 000,00	kr 16 000,00	kr 15 400,00		Tjeneste kjøp grunneiere. Sen slått med traktor. Gress bakketørkles og rakes sammen før bortkjøring.	Forankret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019). Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.	
T17: Innkjøp av 3x3" påler i eik/malm furu til skilt, 250cm lengder + skilt	1	kr		kr		TK	§§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	Vedlikehold av eksisterende skiltpåler. Lengde 250-270 cm. Tilrettelegging friluftsliv.
T18: Kjøp av beitetjenester, småfe, inkl. tilsyn og flytting - Jomfruland	1	kr 20 000,00	kr 25 000,00	kr 25 000,00		Bruk av småfe med nofence	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	Innleid tjeneste for å opprettholde tilstrekkelig beitetrykk i verdifulle områder i nasjonalparken.
T19: Hogst /fjerning av unge furu- og ospetrær i nasjonalparken mellom gbnr. 29/3 23 og 29/39 - Ses ammen med tiltak T3: Sandbakken. Kan dette løses innenfor budsjett, ev. supplering fra T6?	1	kr 20 000,00	kr -			Skjøtsel - Oppfølging av skjøtselsplan for Sandbakken. Hindre gjengroing. Hogstavfall kjøres bort.	Verneforskriften § 1 annet ledd b.). Uttak av stedegne arter som truer naturverdiene på Sandbakken. Økt utsiktsrydding fører til fuktigere klima og fremmer frøsetting fra bakkeforliggende skog som stimulerer rask ere gjengroing. Trærne har relativt ung alder og hensynet til sårbare naturver dier knyttet til sandlysten vurderes viktigere enn bevaring av furu- og ospeskog. Tiltak vurdert opp mot nmfl. §§ 8-12. Fordel er vesentlig større enn ulempene.	
T20: Supplering skilt	1	kr 20 000,00				Underskilt (verneområdeskilt: Drone, sykkel, båndtvang), skilt til båtplasser.	§§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	
T21: Rydding av kratt og slått/beitepussing av inngjerdet område på Østre Saltstein (Grinde) (Kostnadført "motormanuell slått")	1	kr 20 000,00	kr -			Tjeneste kjøp.	Sone A, jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.	Oppstart rydding av engareal innenfor gjerdene på gbnr. 29/80. Areal avstengt for beitedyr, men ønskelig å starte skjøtsel av engareal med slike på reetableting av slåttemark. Behov for krattrydding og beitepussing/slåttmed rydde sag, ev. tohjulstraktor, før årlig, sen slått. Areal bør slås årlig i september og gress rakes sammen og kjøres bort. Tiltak ønsket av grunneier.
T22: Vedlikehold av utvalgte stistrekninger - kanalisering av ferdsel og skjøtsel for å opprettholde naturverdiene.	1	kr 15 000,00	kr -			Tjeneste kjøp. Prioritere strekning fra løkkene til Østre Saltstein.	Skjøtsel/kanalisering for å bevare naturverdiene.	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.
T23: Vedlikehold e ikegjerde Holmsløkka	1	kr 10 000,00	kr -			Skadet sommer 2025. Innkjøp av nye eikerajer, lange spiker, innleid hjelp, ev. TK skjærgårdstjenesten.	Sone A jf. verneforskrift § 1 tredje ledd.	Innkjøp festemateriell. Forvalter gjennomfører.
T24: Overvåkning og skjøtsel av strandtorn jf. skjøtselsplan	1	kr 10 000,00	kr 10 000,00	kr 8 000,00		Tjeneste kjøp Norsk botanisk forening. Rydding av konkurrerende vegetasjon rundt strandtorn. Fristilling av planter. Vending av sand og luking av marehalm. Videre forsøk med utsåing av frø utenfor kasser. Tiltak overvåkes.	Verneforskriften § 1 annet ledd b.). Skjøtselsplar Sandbakken.	
T25: Tiltak strandmaurløve og strandmurerbie - flekking av sandflate på Sandbakken	2	kr 5 000,00	kr -			Åpne flere mindre områder tett på høyden på Sandbakken, gbnr. 29/41, hvor mose fjernes og sanden vendes (øverste, næringsrike lag byttes). Overvåkning mht. effekt lokalt. Området utsatt for stor gjengroing fra 2013 frem til i dag. Eldre bilder viser ytterligere gjengroing.	Verneforskriften § 1 annet ledd b.). Skjøtselsplar Sandbakken.	SNO
T26: Fjerne gammel telekabel fra Øytangen gård til fugletårnet	2					Opprydding. Kostnad dekkes under opprydding med Kragerø vgs.		
T27: Nødvendig utredning før tiltak: Kartlegging av omfang og tilstand marine naturtyper: Blåtbunn, ålegrassenger, tareskoger, israndsavsetninger og skjellsand.	3					1/3 av felles søknadssum Færder og Ytre Hvaler NP. MD bes vurdere ev. annen post/tilskuddsordning ved begrensede midler. Det mangler i dag kunnskap om omfang og tilstand for de marine naturtypene. Fravær av kunnskap umuliggjør god forvaltning. ***Søkes via post 1420.32***		
Sum kostnader		**kr 1 205 000,00**	**kr 980 000,00**		**kr 986 797,00**			
1. Tildeling kap/post 1420.31		**1 000 000**						
2. Tildeling kap/post 1420.31								
Sum inntekter		**1 000 000**	**1 000 000**					
Resultat		**-205 000**	**20 000**		**13 203**			

Jomfruland nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/10898-3 **Saksbehandler:** Eirik Johansen Dobbedal **Dato:** 04.11.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Jomfruland nasjonalparkstyre	50/2026	16.11.2026

Søknad om fjerning av greiner over anneks - Hovedveien 152 - gbnr. 29/16

Innstilling fra forvalter

Jomfruland nasjonalparkstyre tillater beskjæring av grein for å redusere fare for skade på anneks på eiendommen Hovedveien 152.

Tillatelsen gis med følgende vilkår:

- Ask tillates beskåret som anvist på bilde i vedlegg. Treet skal beskjæres slik at greinene ikke lenger utgjør en umiddelbar fare for bygningen, samtidig som treet bevares og greinen gis mulighet til å sette nye skudd.
- Beskjæringen skal gjennomføres av profesjonell arborist.
- Avkappet grein/ rester legges på skogbunnen.

Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriften § 11 – generelle dispensasjonsbestemmelser. Dispensasjonen begrunnes med sikkerhetshensyn for annekset på eiendommen.

Nasjonalparkstyret finner ikke hjemmel for å tillate fjerning av døde trær i nærområdet til annekset, da risiko for skade på bygningen vurderes som svært lav. Trærne har tyngdepunkt bort fra bygningen, samt at annekset ligger på losiden av dominerende vindretning.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Saksopplysninger

Eier av Hovedveien 152, gbnr. 29/312, Cathrine Bang, søker om dispensasjon fra verneforskriften for fjerning av greiner som henger over anneks, samt døde trær som står tett på annekset på eiendommen. Bygingene på eiendommen ligger utenfor nasjonalparken, men trærne som utøver risiko står inne i selve nasjonalparken.

Forvlater var på befaring 8. juli.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Søknaden må behandles etter forskriften § 11 generelle dispensasjonsbestemmelser, jf. naturmangfoldloven § 48 og faller utenfor forvalters delegasjonsmyndighet.

Verneformål – forskrift

Formålet med Jomfruland nasjonalpark er å ta vare på et større naturområde med geologisk særpreg med israndavsetninger og biologisk mangfold i sjø og på land med særegne og representative økosystemer og landskap som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

a. Naturtyper på sjøbunnen som tareskog, ålegrasenger, bløtbunn og skjellsand, herunder gyte- og oppvekstområder for fisk og skalldyr, som har betydning for økosystemet og økosystemtjenester både i og utenfor nasjonalparken

b. Naturtyper på land som kystnære sandmarker, dyner, strandenger og edellauvskog

c. Kystlandskapet på land og i sjø, herunder områder med rullestein og strandvoller

d. Kulturminner på land og i sjø

e. Vitenskapelige referanseområder.

I sone A er det et spesielt formål å bevare naturtyper som skogshagemarker, naturbeitemarker, slåtteenger, strandenger og lauvingstrær, jf. kart som følger av § 2.

I sone B er det et spesielt formål å ta vare på sjøfugl og deres hekkeplasser jf. kart som følger av § 2.

Allmennheten skal gis anledning til opplevelse i naturen gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark har ingen retningslinjer til § 11, men etter § 4 annet ledd kan eier utøve skånsom skjøtsel og beplantning rundt fritidsboliger og mindre gårdsanlegg i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen. Paragrafen har følgende retningslinjer:

- Eksisterende åpne arealer kan holdes åpne. I en sone på 10 meter fra hovedbygning kan det fjernes busker og trær som hindrer utsikt mot sjø eller reduserer solinnstråling fra sør og vest. Grove trær av eik og ask med diameter i brysthøyde større enn 30 cm kan ikke hogges uten etter tillatelse etter de generelle dispensasjonsreglene.

Unntaket etter § 4 annet ledd omfatter ikke omsøkt tiltak, hvor treet står utenfor sonen for skjøtsel, samt at treet er ask med diameter større enn 30cm i brysthøyde.

Presedens

Omsøkt tiltak faller utenfor spesifiserte unntak, samt spesifiserte dispensasjonsbestemmelse.

Verneforskriften § 11, jf. naturmangfoldloven § 48 åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forksriften dersom sikkerhetshensyn gjør det nødvendig. Hver søknad behandles ut fra en konkret vurdering og utfallet beror på en samlet vurdering av påvirkninger opp mot formålet med vernet. I og med at det etter disse paragrafene er snakk om dispensasjon til et (i utgangspunktet forbudt) tiltak, danner ikke en dispensasjon i sak presedens i ev. påfølgende/ liknende saker.

Vurdering

Forvaltningsmyndigheten kan dispensere fra verneforskriften dersom sikkerhetshensyn gjør det nødvendig. Med sikkerhetshensyn menes hensynet til liv og helse, samt sikkerhet mot omfattene og direkte skade mot eiendom. Det skal gjøres en konkret vurdering om det er behov for spesifikke tiltak av hensyn til sikkerhet, jf. vurderinger i Ot.prp.nr 52 (2008-2009).

Forvalter har vært på befaring på eiendommen og vurderer at en stor grein på ask vest for annekset på eiendommen kan utgjøre risiko for skade på annekset. Eiendommen benyttes som fritidsbolig og risiko for skade er primært knyttet til større/tungt snøfall med tilhørende greinbrekk. Grenen er stor og tung og vil kunne ødelegge takstein og undertak og føre til følgeskader gjennom vanninntrengning. Øvrige trær som ønskes fjernet av sikkerhetshensyn vurderes i mindre grad som risiko for eiendommen (bygningen) grunnet sannsynlig retning ved ev. velt. Også i dette tilfellet er det snakk om en ask som står et stykke fra annekset, men grunnet høyde kan treffe bygningen dersom den velter mot bygningen. Treet heller samtidlig bort fra bygningen og det er sannsyndlig at treet vil falle bort fra eiendommen og inn i skogen.

Vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 kunnskapsgrunnlaget
Treet som skal beskjæres står i kanten av eikeskogen i sone 3 i nasjonalparken på Jomfruland. Området er godt kartlagt og forvaltningsplanen har følgende forvaltningsmål:

- Delområdet skal ha naturskogspreget, rik edellauvskog dominert av eik og hassel med tilhørende artsmangfold. Grove trær skal få utvikle seg og det skal bli mer død ved.

  Tiltak: Uttak av boreale treslag og tynning av unge edellauvtre i nærmere angitte områder. I et område på eiendommene 29/26 og 29/5, vist på kart som areal nr. 4 i vedlegg 10, kan det tas ut gran, furu, osp og bjørk. Ask og lønn med diameter i brysthøyde mindre enn 20 cm kan tas ut ved tynning. Etter tynning ikke skal være større avstand mellom hvert tre enn ca. tre meter.

  Forvaltningsmål:
  Felter med rik sumpskog og tilgrensende oraskeskog i sørlige del skal få utvikle seg fritt

Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt og **§ 9 føre-var-prinsippet** kommer ikke til anvendelse.

§ 10 økosystemtilnærming og samlet belastning
Det er påvist en rekke rødlistede arter i tilknytning til skogen, men vurderes i liten grad berørt av beskjæring av asken. Ask er i seg selv rødlistet og det forekommer angrep av askeskuddsjuke på Jomfruland. Asken som søkes beskåret er vital og har ingen synlige tegn

til angrep. Asken står sammen med flere asketrær som er døde som følge av sykdom. Bevaring av treet er derfor viktig, og skånsom beskjæring av greine som utgjør risiko, vurderes som en akseptabel løsning. Beskjæringen skal ikke foregå på en måte som utsetter treet for unødvendig stress.

§ 11 kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver
Tiltaket er avgrenset til et tre og § 11 vurderes som mindre relevant.

§ 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder
Det skal benyttes profesjonell arborist til jobben. Det er kun greinene som skal tas ned og oppdraget skal gjennomføres på en måte som ikke stresser resten av treet unødvendig. Basert på arboristens vuderinger er det et mål at beskjøringen gjennomføres på en måte som gjør at treet etablerer nye skudd fra den resterende greina.

Vedlegg – Foto av grein med inntegnet beskjæringspunkt.

Fra: Cathrine Bang[cathrine@100bang.no]
Sendt: 06.09.2026 23:44:01
Til: Dobbedal, Eirik Johansen[Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no]
Tittel: Søknad til styremøte 07.09.2026

Hei,

Søknad etter avtale og grei befaring med nasjonalparkforvalter 8. juli i år.

Greiner og døde/halvdøde trær over tak
Viser til befaring med nasjonalparkforvalter 8. juli i år. Som etterspurt sender jeg her søknad om fjerning av greiner og noen døde/halvdøde trær som går over tak på, eller nært anneks som skaper mose og kan skape fuktproblematikk.
Anticimex har vært på stedet i sommer og kommer igjen i slutten av september. De oppfordret også til det samme pga maurproblematikk som har vært og evt fare for fukt pga for tett på trær/greiner. Paul Tisjø og Snorre Øien har oppfordret til det samme å fjerne dette.

Kort strekk med kabler som fortsatt går i luften i JNP
Vi så også på noen greiner og døde/halvdøde trær som kan falle over de 2 kablene som fortsatt går i luften i JNP. Det har hele veien fra alle kabler ble lagt i bakken vært ønskelig at det korte strekket med kabler i luften i JNP også ble lagt i bakken. Så minner om dette her igjen.
Er fortsatt usikkert på hvorfor det lille strekket ikke ble lagt i bakken i JNP (og derved også hos oss), da alt annet ble lakt i bakken?
Inntil JNP forhåpentligvis får organisert så det lille strekket blir lakt i bakken, ber jeg om at greiner og døde/halvdøde trær som kan falle over kablene (slik det gjorde i Amy og tror Dave), kan bli fjernet i JNP.

Takk ellers for mye bra oppfølging fra JNP!

Godt møte!

Mvh
Cathrine Bang
Saltsten
Jomfruland

Jomfruland nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/12152-1 **Saksbehandler:** Eirik Johansen Dobbedal **Dato:** 04.11.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Jomfruland nasjonalparkstyre	51/2026	16.11.2026

Budsjett og prioritering av tiltak (kap./post) 1420.31 og drift av nasjonalparkstyret (kap./post 1420.21) for 2027

Innstilling fra forvalter

Styret vedtar forslag til budsjett/tiltaksoversikt for 2027 for kap./post. 1420.31 – Tiltak store verneområder – som skissert i vedlegg, med ev. suppleringer gjort i møtet.

Styret slutter seg til forslag om søknad om midler til styrets drift fra kap./post 1420.21 på 250.000,- til drift av nasjonalparkstyret, i tillegg til grunnfinansiering på 75.000,-, samlet sum 325.000,-.

Vedlagt tiltaksplan med budsjett for kap./post 1420.31 og 1420.21 danner grunnlag for søknad til Miljødirektoratet.

Forvalter legger frem revidert budsjett for styret når tildelingen i klar vinter/vår 2027.

Styret gjennomfører rullering av flerårig tiltaksplan våren 2027 for perioden 2027-2030.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Tiltaksplan med budsjett for kap./post 1420.31 – 2027

Saksopplysninger

Forvaltningsmyndigheten er ansvarlig for å planlegge og gjennomføre tiltak for å opprettholde og fremme naturverdiene i verneområdet. Hvert år gjennomføres en rekke skjøtsels- og tilretteleggingstiltak for å ivareta og restaurere natur. Tiltakene gjennomføres av Statens naturoppsyn, Skjærgårdstjenesten og gjennom tjenestekjøp fra grunneiere og private aktører.

Tiltak i Jomfruland nasjonalpark finansieres gjennom kapittel 1420 post 31 (Tiltak store verneområder) fra Miljødirektoratet. Midler til tiltak tildeles etter søknad til Miljødirektoratet (Bestillingskatalogen) med tidsfrist 10. januar. I søknaden må hvert enkelt tiltak spesifiseres og finansiering gis som en ramme på bakgrunn av innmeldt behov og tilgjengelige midler.

Vedlagt forslag til tiltaksplan for 2026 med budsjett. Forvalter viser til referatsak om ny strategi for bekjempelse av mink i verneområdene. Tdiligere år har nasjonalparkstyret søkt

midler over kap./post 1420.31 som overføres direkte til SNO-ressurs. Dette bortfaller fra 2027.

Tiltak revideres ved tildeling i februar/mars. Drift av nasjonalparkstyret finansieres over kapittel 1420 post 21. Fra 2024 er ordningen delt opp i et fast grunntilskudd, fastsatt av Miljødirektoratet, samt en del basert på innmeldt behov. Grunntilskuddet skal dekke kostnader med informasjonstiltak og tilrettelegging som faller utenfor kap./post. 1420.31 (fysiske tiltak i verneområdet). Skjøtselsplaner og kartlegginger finansieres normalt gjennom kapittel 1420 post 21, men utredninger som anses «nødvendige for å gjennomføre tiltak», kan finansieres via kap./post 1420.31.

Hjemmelsgrunnlag

Vedtekter for nasjonalpark-/verneområdestyrer oppnevnt i medhold av naturmangfoldloven § 62, kap. 3:

Nasjonalpark-/verneområdestyret har følgende myndighet etter naturmangfoldloven:

- forvaltningsmyndighet etter verneforskrifter

- myndighet til å gi dispensasjon fra verneforskriftene med hjemmel i verneforskriftens dispensasjonsbestemmelser og naturmangfoldloven § 48

- myndighet til å utføre skjøtsel i verneområdene etter naturmangfoldloven § 47

- håndheving etter naturmangfoldloven §§ 69 – 72 og § 73.

Utøving av myndigheten skal skje i samsvar med naturmangfoldloven, herunder alminnelig bestemmelser om bærekraftig bruk i lovens kapittel 2. Alle medlemmene i nasjonalpark /verneområdestyret har et felles ansvar for en helhetlig forvaltning av verneområdene hvor ivaretakelse av verneverdiene og verneformålet er hovedoppgaven.

Medlemmene av nasjonalpark-/verneområdestyret skal forvalte verneområdene i samsvar med internasjonale forpliktelser, naturmangfoldloven og verneforskriftene for det enkelte verneområde.

Nasjonalpark-/verneområdestyret er en juridisk person med myndighet til å inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer.

Vurdering

Kap./post 1420.31

Vurderinger fremgår i tiltaksoversikten.

Kap./post 1420.21

Jomfruland nasjonalparkstyre fikk tildelt 250.000,- til drift av nasjonalparkstyret i 2026. I tillegg fikk styret tildelt 75.000,- (1,88% av samlet pott) dsom grunnfinansiering. Grunnfinansieringen skal dekke utgifter til informasjon, tilrettelegging og aktiviteter som ikke faller inn under kap./post 1420.31 – Tiltak store verneområder. Nasjonalparkstyret har en rekke kostnader knyttet til digitale tjenester som skjerm, videovisning og nettside. Dette

driftes i samarbeid med besøkssenteret. Styret har ellers årlige utgifter knyttet til profilering og distribusjon av informasjonsbrosjyrer om nasjonalparken.

Forvalter anbefaler derfor at nasjonalparkstyret søker om 250.000,- til drift av nasjonalparkstyret for 2027, med forutsetning om av grunnfinansieringen på 75.000,- opprettholdes, slik at samlet søknadssum inkl. grunnfinansiering til drift av styret for 2027 er på 325.000,-.

Nasjonalparkforvalter ser vider behov for økt kunnskap om og plan for forvaltning av de marine naturtypene i parken. Forvalter anbefaler styret å søke 200.000,- til utarbeidelse av en skjøtselsplan, inkl. tilstandsvurdering av ålegressengene i nasjonalparken. Forvlater mener det på sikt må utarbeides skjøtselsplaner for bl.a. tareskog og bløtbunn (inkl. flatøsters).

Driftsbudsjett nasjonalparkstyre 2027					
		Kostnad			**Merknad**
Nasjonalparkstyret - drift	kr	213 000,00			(Honorar, møter, transport, reise bevertning, kompetanseheving, rådgivende utvalg)
Informasjon, nettside, annonsering og profilering	kr	112 000,00			Ikke medregnet ev. andel fra besøkssenteret ifbm. delte kostander for digital informasjon.
Skjøtselsplan marine naturtyper: tareskog	kr	200 000,00			Tjenestekjøp: Utarbeidelse av skjøtselsplan for marine naturtyper i JNP. Behov for plan på ålegress også.
Sum utgifter	kr	525 000,00			
Tildeling kap./post 1420.21	kr	250 000,00			
Grunnfinansiering Jomfruland NP	kr	75 000,00			
Andre tiltak 1420.21	Søknad				
Skjøtselsplan for marin natur: ålegress	kr	200 000,00			
Sum inntekter	kr	-	kr	-	
Balanse	kr	-	-kr	525 000,00	

Tiltaksplan med budsjett for kap./post 1420.31 - 2027 (Tiltak store verneområder)

Tittel	Prioritet	Budsjett	Revidert budsjett	Utbetalt	Disponert	Merknad	Hjemmel/ Vurdering etter nmfl. §§ 8-12	Kommentar
T 1: Skjøtselsbrenning naturbeitemark Vestre Saltstein	1	kr 30 000,00				Tjenestekjøp. Gjennomføres i samarbeid med Statens naturoppsyn og Skjærgårdstjenesten.	Skjøtselstiltak jf. vemeforskriften § 13 (nmfl § 47), sone A, jf. vemeforskrift § 1 tredje ledd. Tiltak er kjent skjøtselsmetode for naturtypen og vises til i skjøtselsplan for Saltstein (Svalheim 2018). Tiltak vurdert etter nmfl §§ 8-12. Samlet vurdering er at tiltaket vil ha positive effekter på naturmangfoldet. Kjent og tradisjonell skjøtselsmetode av naturbeitemark. Utarbeidet skjøtselsplan og godt kartlagt. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt og føre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse. Hensyn til hekkende fugl taler for å gjennomføre brenningen så tidlig som mulig, men samtidig på et tidspunkt som gir hard avbrenning. Gress og lyng må være tilstrekkelig tørt og området er stedvis fuktig naturbeitemark. Klynger med krysgran skal på sikt fjernes fra arealet og ev. brannskade vurderes som akseptabel. Ev. brannpåvirket virke kan ha biologisk positive sider og skape variasjon. Evaluering av effekt mht. videre restaurering av beitemarka. Skjøtsel jf. delområde 4, eng og skjøtselsplan for naturbeitemark.	
T 2: Jakt og fangst av mink	1					løses av SNO-ressurs. Jakt på mink i nasjonalparken.	Nye rutiner i SNO fra 2027. Løses av SNO-ressurs. Meldes inn av forvaltningen som oppdrag i "naturoppdrag".	Skjøtsel. Hensyn til hekkende fugl.
T3: Sandbakken: Åpen sandmark: Oppfølging av restaureringstiltak i 2026. Overvikning av sandflate samt skjøtsel (forstyrrelse av sandflate).	1	kr 10 000,00				Åpne flere mindre områder tett på høyden på Sandbakken, gbnr. 29/41, hvor mose fjernes og sanden vendes (øverste, næringsrike lag byttes). Overvåkning mht. effekt lokalt. Området utsatt for stor gjengroing fra 2013 frem til i dag. Eldre bilder viser ytterligere gjengroing.	Vernebestemmelsene § 1 annet ledd b.). Skjøtselsplan Sandbakken.	Mål: Utvikle naturverdiene på Sandbakker mec start på statens eiendom på Øytangen. 2026: Fjernet trær og åpne sandflater for å fremme arter knyttet til åpne sandmiljø. Tiltakene har som delmål å tilrettelegge for at arter som har forsvunnet eller ikke er påvist de senere årene, kan vende tilbake (her særlig fokus på strandmurerbie). Siltasje overvåkes i kommende år, men tiltakene legger til grunn et ønske om en viss siltasje/bevegelse i de åpne sandflatene for å forridre ny gjengroing. Arealet var tidligere åpen, blottlagt sand. Ar ealet har de siste 30-40 årene grodd igjen og ølende areal dekkes av mose. Dette forringer habitat for sandlevende og strandnære insekter som biier, strandmaurløve og strandtorn.
T4: Tjenestekjøp skjøtsel Strålholmen	1	kr 85 000,00					Sone A jf. vemeforskrift JNP § 1 tredje ledd og forskrift for LVO Strålholmen.	
T5: Kjøp av beitetjenester, storfe, inkl. tilsyn og flytting - Jomfruland	1	kr 150 000,00				Dekning av kostander knyttet til innleie, transport og tilsyn av storfe til/fra Jomfruland. Flytting iht. beiteplan, inkl elektra kostnader knyttet til tilsyni verneområdet. Gjerdemateriell føres på post for skjøtsel Jomfruland.	Sone A jf. vemeforskrift § 1 tredje ledd. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	Innleid tjeneste for å opprettholde tilstrekkelig beitetrykk i verdifulle områder i nasjonalparken, inkl tilgang areal for å sikre tilstrekkelig skjøtsel gjennom beiting, tråkk og møkk 29/1, 29/6 og 29/26.
T6: Tjenestekjøp skjøtsel Jomfruland - samlepost.	1	kr 90 000,00				Tjeneste kjøp grunneiere, og Skjærgårdstjeneste. Inkl., vedlikeholdsrydding beiteområder, bortkjøring av kvist og hogstavfall. Flere småjobber og uforutsett (skjøtsel av mindre områder i sone A, inkl. vindfall/risikotrær/ o.a.) og meteriell/utstyr til gjerder.	Sone A jf. vemeforskrift § 1 tredje ledd.	Post dekker bortkjøring av kvist, sikring av trær, vindfall i sone A.
T7: Nødvendig kartlegging før tiltak: Jordprøver fra områder hvor det er benyttet gylle slik at til bakgrunnsnivå for fremmedarter	1	kr 30 000,00					Sone A jf. vemeforskrift § 1 tredje ledd.	
T8: Fremmedarter: Oppfølging av kartlegging 2024. Bekjempelse av fremmedarter - Jomfruland	1	kr 80 000,00				Oppfølging ifbm. bekjempelse av fremmedarter.	Uttak av fremmedart. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	
T9: Kjøp av beitetjenester, inkl. tilsyn og flytting - Strålholmen	1	kr 65 000,00				Tjeneste kjøp grunneiere	Sone A jf. vemeforskrift § 1 tredje ledd. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	
T10: Vedlikeholdsrydding tyngre marint avfall, trevirke, varder og groper	1	kr 80 000,00				Tk Kragerø VGS, inkl. transport med ferge, kontainerkostnad (renovasjon). Forvalter og skjærgårdstjeneste bidrar med mannskap og transport av avfall fra øya.	Foranlret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019). Skjøtsel for å ivareta verneverdiene. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	
T11: Opprydding og løpende kartlegging bunnliggende marint avfall: tapte fiskeredskaper o.a.	1	kr 150 000,00				Tjeneste kjøp. Løpende opphenting og kartlegging, inkl. opphenting av tre båtvrak og dekk (alle under 3 tonn). Kostnad fordeles ca. 100.000,- til videre opphenting av mindre/lettere avfall som teiner o.l. inkl. conteinerkostnad. 50.000,- til opphenting av større gjenstander som båtvrak o.a. Dersom det påvises båtvrak over 3 tonn må dette søkes om og håndteres separat.	Opprydding av forurensning. Oppfølging i kartlegging i 2025. Bruk av ROV for opphenting for skånsomt tiltak. Skjøtsel av naturtype jf. formål § 1 annet ledd a.)	
T12: Motormanuell slått og beitepussing utvalgte småteiger, kantsoner slåtteenger inkl. rest Plommehagen og slått	1	kr 100 000,00				Manuell slått av område i Plommehagen som er uframkommelig for traktor, østre Saltstein (inngjerdet areal). Beitepussing av utvalgte beitemark langs Hovedveien for å hindre oppslag. Supplement ved lavt beitetrykk.	Sone A jf. vemeforskrift § 1 tredje ledd.	Skjøtsel av delområde 4 - eng/beitemark, jf. soneinndeling med forvaltningsmål i forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019). Inkl. videreføring av slått Plommehagen, beitemark i eikeskogen, Vestre Saltstein og Østre Saltstein. Videreføring på gbnr. 29/80 med mål om (re)etablering av artsrik, fuktig slåttemark. Areal uegnet for slått med større maskiner grunnet stein i grunnen.
T13: Skjøtselsrydding Nome vgs - skogbruk	1	kr 45 000,00				Tjeneste kjøp. Kostnad dekker kost, losji og transport ifbm. oppdraget. Fjerning av kvist/hogstavfall er kost.ført Jomfruland samlepost.	Foranlret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019) og skjøtselsplaner.	
T14: Restaurering av steingjerder - Nome vgs	1	kr 45 000,00				Gjennomføres av vg 2 anleggsgarter Nome vgs. Kostnad dekker kost, losji og transport.	Foranlret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019)	
T15: Kjøp av beitetjenester, inkl tilsyn og flytting - Stymannsholmen	1	kr 50 000,00				Tjeneste kjøp. 2026: Behov for erfaringsinnhenting med beitedyr på holmen. Kan innebære kortere beitepåvirket kystlandskap dominert av lyng og urter. Kunnskapsgrunnlaget er godt og § 9 kommer ikke til anvendelse. §§ 10-12 kommer ikke til anvendelse.	Oppfølging av igangsatt restaurering kystlyngheipå Stymannsholmen. Beitedyr i perioden 15. mai til 15- juni, samt fra 15. august til 15. oktober, jf. skjøtselsplan for Stymannsholmen og Larsholmen (2022). Tiltak vurdert etter nmfl. §§ 8-12. Formålet er å restaurere tilbake et artsrikt	Innleid tjeneste for å opprettholde tilstrekkelig beitetrykk i verdifulle områder i nasjonalparken. Beitetrykk må evalueres ila. beiteseongen. Beitedyr fjernes fra området i perioden 15. juni til 15. august for å unngå konflikt med andre brukere (statlig sikr et frilufts område).
T16: Slått fem teiger Jomfruland	1	kr 20 000,00				Tjeneste kjøp grunneiere. Sen slått med traktor. Gress bakketørkes og rakes sammen før bortkjøring.	Foranlret i gjeldende forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019). Sone A jf. vernefor skrift § 1 tredje ledd.	
T17: Kartlegging før tiltak: Kartlegging av flatøsters i nasjonalparken	1	kr 50 000,00				TK. Kartlegging av flatøstersforekomster i nasjonalparker mht. restaurering av flatøstersbestander	Vernefoskrift § 1 annet ledd a.). Flatøstens sårbar, særlig hensyn til arten. Behov for kunnskap før tiltak iverksettes.	
T18: Kjøp av beitetjenester, småfe, inkl. tilsyn og flytting - Jomfruland	1	kr 35 000,00				Bruk av småfe med nofence. Høstbeite fra august til oktober på Vestre Saltstein, ev. også Ankerplassen.	Sone A jf. vemeforskrift § 1 tredje ledd. §§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	Innleid tjeneste for å opprettholde tilstrekkelig beitetrykk i verdifulle områder i nasjonalparken.
T19: Hogst /fjerning av unge furu- og ospetrær i nasjonalparken mellom gbnr. 29/123 og 29/39, samt foran 20/39	1	kr 10 000,00				Skjøtsel - Oppfølging av skjøtselsplan for Sandbakken. Hindre gjengroing. Hogstavfall kjøres bort.	Vernefoskriften § 1 annet ledd b.). Uttak av stedegne arter som truer naturverdiene på Sandbakken. Økt utsikygging fører til fuktigere klima og fremmer frøsetting fra bakeforliggende skog som stimulerer raskere gjengroing. Trærne har relativt ung alder og hensynet til sårbare naturver der knyttet til sandlevten vurderes viktigere enn bevaring av furu- og ospeskog. Tiltak vurdert opp mot nmfl. §§ 8-12. Forbl er vesentlig større enn uelmepene.	
T20: Supplering verneskilt og underskilt	1	kr 20 000,00				Underskilt (verneområdeskilt: Drone, sykkel, båndtvang), skilt til båtplasser.	§§ 8-12 kommer ikke til anvendelse.	
T21: Nødvendig kartlegging før tiltak: Kartlegging og overvikning av siltasje som følge av oppankring med fritidsbåter i kartlagte ålegrassenger i nasjonalparken.	1	kr 90 000,00				Nødvendig kartlegging. Ansk: (Økning i antall fritidsbåter og småbåter på svai i sårbare ålegressområder. Behov for kunnskap om nåsituasjon og informasjon om anker fra fritidsbåter fordrsaker skade på ålegresenger i et omfang som krever tiltak i form av ankringsforbud i kombinasjon med skjøtsel.	Kartlegging før skjøtsel av naturtype i formålet § 1 annet ledd a.)	
T22: Vedlikehold av utvalgte stistrekninger - kanalisering av ferdsel og skjøtsel for å opprettholde naturverdiene.	1	kr 5 000,00				Tjeneste kjøp.	Skjøtsel/kanalisering for å bevare naturverdiene.	Sone A jf. vemeforskrift § 1 tredje ledd.
T23: Vedlikeholde ikegjerde Holmsløkka	1	kr 10 000,00				Løpende vedlikehold. Materiell og TK.	Sone A jf. vemeforskrift § 1 tredje ledd.	
T24: Overvåkning og skjøtsel av strandtorn jf. skjøtselsplan	1	kr 10 000,00				Tjeneste kjøp Norsk botanisk forening. Rydding av konkurrenede vegetasjon rundt strandtorn. Frisittling av planter. Vendig av sand og luking av marrehalm. Videre forsøk med utsåing av frø utenfor kasser. Tiltak overvåkes.	Vernefoskriften § 1 annet ledd b.). Skjøtselsplan Sandbakken.	
T25: Fjerne gammel telekabel fra Øytangen gård til fugletårnet	2	kr 5 000,00				Opprydding. Kostnad dekkes under opprydding med Kragerø vgs.		
T26: Nødvendig utredning før tiltak: Kartlegging av omfang og tilstand marine naturtyper: Blåtbunn, ålegrassenger, tareskoger, israndsavsetninger og skjellsand.	3					Kartlegging meldt inn via SFVT. Samarbeid med Færder og Ytre Hvaler om mulighet for å søke midler gjennom tiltaksmidlene for Oslofjorden eller annen kap./post. Derfor ikke budsjettfør her.		
Sum kostnader		**kr 1 265 000,00**	kr -		**kr -**			
1. Tildeling kap/post 1420.31								
2. Tildeling kap/post 1420.31								
Sum inntekter		**0**						
Resultat		**-1 265 000**	**0**		**0**			

Jomfruland
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer:	2026/12321-1	**Saksbehandler:**	Eirik Johansen Dobbedal	**Dato:**	04.11.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Jomfruland nasjonalparkstyre	52/2026	16.11.2026

Saksfremlegg_Høring - Strategi for besøkssentre for natur 2027-2037

Innstilling fra forvalter

Jomfruland nasjonalparkstyre vedtar utkast til høringssvar for besøkssentre for natur 2027-2037 med eventuelle forslag til endringer som fremkommer i styremøte.

Utkast til høringssvar:

Jomfruland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Jomfruland nasjonalpark og Stråholmen landskapsvernområde som omfatter c.a 117km2 marin og terrestrisk natur. Av naturtypene på land består hoveddelen av skjøtselsavhengige naturtyper som skogshagemarker, naturbeitemarker, slåtteenger og sanddynemark. Arealene har lang bruks- og skjøtselshistorikk. Videre har nasjonalparken viktige geologiske formasjoner på land og under havoverflaten.

De marine naturtypene består av «grunne» havområder med skjellsandbunn, israndavsetninger, ålegrassenger og tareskoger med tilhørende arter og økosystemtjenester.

Jomfruland nasjonalparkstyre støtter regjeringens forslag til strategi for besøkssentre for norsk natur. Nasjonalparkstyret mener at strategien danner grunnlag for en forutsigbar, rettferdig og åpen prosess knyttet til autorisasjon av nye senter og reautorisasjon av eksisterende senter. Strategien gir føringer for krav og mål for de autoriserte besøkssenterne.

Jomfruland nasjonalparkstyre har en forvalter som sitter lokalt og i samme kommune som besøkssenteret. Det er et godt samarbeid med besøkssenteret for Jomfruland nasjonalpark og forvalter deltar som observatør på senterets styremøter. P.t. sitter forvalter sammen med kommunens adminstrasjon, men nasjonalparkstyret stiller seg positive til at forvalter på sikt kan ha delt kontorfellesskap med besøkssenteret, dersom senteret kan tilby dette. Nasjonalparkstyret mener det er positivt at samarbeid mellom forvaltning og besøkssenter legges til grunn som kriterium ved autorisasjon/reautorisasjon, hvor dette er praktisk mulig.

Nasjonalparkstyret understreker viktigheten av at besøkssenteret har lokal tilknytning og nærhet til verneområdet, samt at det er tett samarbeid mellom verneområdeforvaltningen og besøkssenteret.

Samtidig som samarbeid er viktig, understreker nasjonalparkstyret at det må være et tydelig skille mellom besøkssenterets oppdrag som formidler og nasjonalparkstyrets ansvar og rolle som forvaltningsmyndighet. Dette kan ivaretas gjennom formelle samarbeidsavtaler og felles kontor, hvor dette er praktisk og hensiktsmessig for forvaltningen.

Nasjonalparkstyret understreker også viktigheten av forutsigbare økonomiske rammer. Høringen sier:

- *Det skal blant annet være et krav at alle besøkssentre må ha en daglig leder, minst en naturveileder, et fysisk bygg med en utstilling, samt ha arrangementer. Det er ikke et krav at alle sentre må ha helårsåpent, og naturveilederen kan være engasjert i begrensede tidsrom/i sesong.*

Det er svært positivt at naturveilederne settes som et krav for alle sentre. Samtidig må kravet følges opp med tilstrekkelig og forutsigbar økonomi. Flere sentre opplever store variasjoner i besøksstrykk og aktivitet gjennom året. Med tanke på kvalitet, forutsigbarhet og langsiktig planleggeing, mener nasjonalparkstyret derfor at grunnfinansieringen bør legge til grunn at sentrene skal kunne ha en helårs ansatt daglig leder, samt en helårs ansatt naturveileder. Grunnfinansieringen bør dekke begge rollene i 100% stilling.

Tidsbegrensede engasjemet og sesongarbeid vil trolig medføre redusert kvalitet, høyere utskiftning av ansatte og variasjoner i tilbud år til år, sammenliknet med en situasjon hvor naturveilederen, i likhet med daglig leder, er ansatt i 100% stilling. Perioder med lavere aktivitet vil naturveilederen ha muliget til å planlegge og videreutvikle opplegg og samarbeid med andre besøkssenter i regionen/naturtypen, forvaltningen og øvrige samarbeidspartnere. Kontinuitet er viktig for økt kvalitet og dette betinger forutsigbar finansiering av naturveilederstillingen, ev. som del av grunntilskuddet.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1 forslag-til-besokssenterstrategi-2027-2037-for-besokssentre-for-natur

Saksopplysninger

Høringsbrev

Vår ref.: 26/4816

Økt press på norske natur, økte miljøutfordringer og en økende interesse for natur i befolkningen har medvirket til en gradvis økning i antall besøkssentre. I dag er det 39 besøkssentre som får statlig økonomisk tilskudd og som er autorisert som besøkssenter for natur. I tillegg er det syv besøkssentre for verdensarv. Strategien omfatter ikke verdensarvsentrene, men de har likevel en omtale i strategien.

Strategien legger ikke opp til at antallet autoriserte sentre skal reduseres eller økes i vesentlig grad, og alle sentre som får statlig økonomisk støtte i dag skal fortsatt ha mulighet til å være autorisert i fremtiden. Samtidig åpnes det opp for at flere sentre kan søke når autoriseringsperioden til gjeldene sentre går ut. Strategien fastsetter kriterier for geografisk plassering og kvalitet, som alle autoriserte sentre må oppfylle.

Høringssvar sendes inn ved å bruke skjemaet nedenfor. Ved tekniske problemer kan innspill i stedet sendes på e-post med referanse 26/4816 til postmottak@kld.dep.no.

Fristen for å sende inn innspill er 31. desember 2026.

Høringsuttalelsene er offentlige etter offentlighetsloven og blir publisert på regjeringen.no.

Besøkssenterstrategi 2027-2037 for besøkssentre for natur

Innhold

Del 1. Bakgrunn og status i dag 2
Utfordringer med dagens organisering 3
Dagens mål og kriterier for den statlige besøkssenterordningen 5
Del 2. Strategi for autorisering av besøkssentre 8
Målgrupper 8
Dagens organisering av besøkssentre 9
Nye kriterier for autorisering av besøkssentre 9
Del 3. Gjennomføring av nytt autoriseringskonsept 14

Del 1. Bakgrunn og status i dag

Helt fra starten av arbeidet med å ta vare på og forvalte natur, har informasjon og formidling vært prioritert. Dette for å skape forståelse for hvorfor vi oppretter naturvernområder og tar vare på naturtyper og arter, og for å redusere konflikter. Verneområder og naturinformasjonssentre bidrar også til lokal verdiskaping i form av arbeidsplasser og ved å generere besøk til kommunen.

Økt press på naturen, økte miljøutfordringer, en økende interesse for natur i befolkningen og økt turisme har opp gjennom årene medvirket til en gradvis økt satsing på naturinformasjonssentre (heretter også kalt besøkssentre).

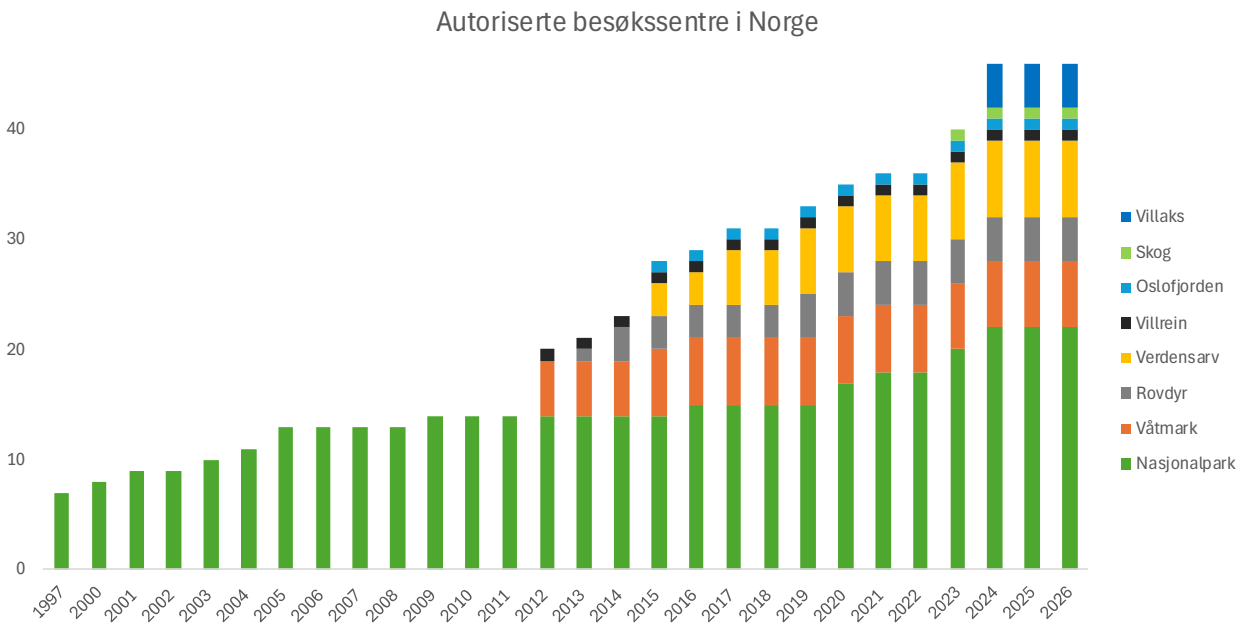

Figur 1. Vekst av autoriserte besøkssentre fra 1997 til 2026.

I 1997 ble det bestemt at staten skulle etablere en autorisasjonsordning for besøkssentrene for natur, med utgangspunkt i nasjonalparksentrene. Hensikten var å formalisere statens samarbeid med sentrene og sikre kvaliteten på disse. Det er i dag kun autoriserte sentre som får statlig driftstilskudd. I tillegg til de autoriserte besøkssentrene er det landet rundt en rekke andre naturinformasjonssentre, som ikke får statlig tilskudd. Naturinformasjonssentre som ikke får statlig støtte finansieres først og fremst av kommuner, stiftelser, lokalt næringsliv mv.
Denne strategien omhandler kun statlig autoriserte besøkssentre. Miljøforvaltningen har i utgangspunktet ingen rolle knyttet til de øvrige naturinformasjonssentrene, selv om mange av disse også gjør en viktig og god jobb med å formidle og informere om naturverdier, kulturmiljø og menneskers bruk av naturen i verneområder og i andre viktige naturområder.

Det er i dag 39 autoriserte besøkssentre for natur. De fleste besøkssentrene er i tilknytning til nasjonalparker, men det er i tillegg et betydelig antall sentre knyttet til arter og naturtyper, fordelt på 7 ulike arter/naturtyper (figur 1).

Norge har 8 verdensarvområder og det er en ambisjon å bidra til at alle områdene har autorisert besøkssenter for verdensarv (verdensarvsenter). Verdensarvsentrene inngår i besøkssenterordningen og er en del av besøkssenterfamilien. Verdensarvsentrene omfattes av Plan for prioriteringer i arbeidet med å etablere verdensarvsentre ved alle de norske verdensarvområdene 2017-2026 - regjeringen.no og reguleres av Forskrift om tilskudd til besøkssenter for verdensarv - Lovdata. Besøkssenter verdensarv er gitt en kort overordnet beskrivelse i eget kapittel om Besøkssenter for verdensarv (verdensarvsentre).

Det er ikke en forutsetning at autoriserte besøkssentre for et bestemt verneområde skal ligge i umiddelbar tilknytning til dette verneområdet, selv om de aller fleste gjør det. De må imidlertid ligge i nærheten av verneområdet.

Utbredelsen og tematikken til besøkssentrene er vesentlig bredere enn tidligere ved at de også er opprettet for arter og naturtyper. I tillegg til informasjonsarbeidet har de også fått en større rolle i å være forvaltningsknutepunkt og ressurssenter knyttet til den naturtypen/arten eller verneområdet som senteret skal gi informasjon om.

Det ble i 2023 fastsatt en forskrift for tilskudd til besøkssentre for natur. Denne forskriften vil i 2027 bli revidert, blant annet på bakgrunn av føringene i denne strategien.

Utfordringer med dagens organisering

Hovedutfordringen i dag er at prosessene knyttet til statlig driftstilskudd til besøkssentre for natur, herunder autorisering og reautorisering av besøkssentre, ikke følger en systematisk metodikk. Dette har medført at fordelingen av besøkssentrene ikke er optimal, verken geografisk eller tematisk, og at ikke alle sentrene har god nok kvalitet.

Årsaken til dette er at en rekke sentre har blitt opprettet og gitt statlig driftsstøtte på bakgrunn av enkeltstående prosesser og initiativ. Flere sentre har for eksempel fått driftsstøtte etter enkeltvise forslag i forbindelse med Stortingets budsjettbehandling, uten en vurdering av geografiske eller tematiske behov eller av sentrenes faglige kvalitet.

Målet med denne strategien er å fastsette en enhetlig metodikk for autorisering av nye sentre og reautorisering av eksisterende sentre, med noen overordnede, men samtidig tydelige, kriterier og krav innenfor tematiske, geografiske og kvalitetsmessige aspekter. Strategien skal sørge for at statens økonomiske støtte til besøkssentre skjer etter en lik metodikk og med de samme kriterier for alle sentre, der statens midler blir brukt til å fremme sentre med bredde i tematikk, med god geografisk fordeling og med høy kvalitet på formidling og innhold.

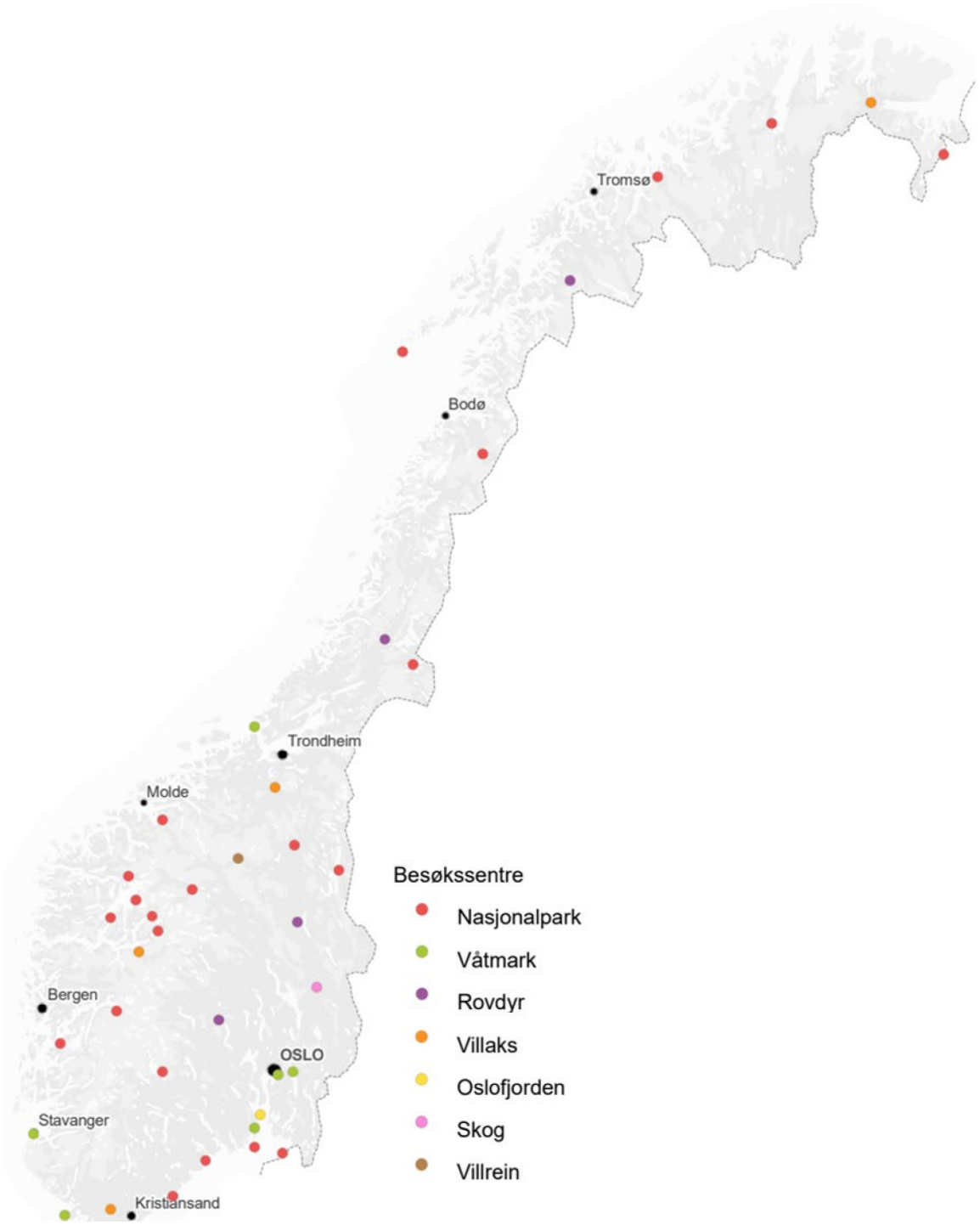

Figur 2. Kart over alle autoriserte besøkssentre for natur i Norge.

Dagens autoriserte besøkssentre for natur – 39 sentre

Nasjonalpark – 22 sentre

Besøkssenter nasjonalpark Nordland

Besøkssenter nasjonalpark Femundsmarka

Besøkssenter nasjonalpark Folgefonna

Besøkssenter nasjonalpark Færder

Besøkssenter nasjonalpark Jostedalsbreen, Fjærland (Norsk bremuseum)

Besøkssenter nasjonalpark Jostedalsbreen, Jostedalsbreen, (Breheimsenteret)

Besøkssenter nasjonalpark Jostedalsbreen, Oppstryn

Besøkssenter nasjonalpark Jotunheimen, Breheimen og Reinheimen (Norsk Fjellsenter)

Besøkssenter nasjonalpark Jotunheimen og Breheimen, Fortun

Besøkssenter nasjonalpark Jotunheimen, Utladalen

Besøkssenter nasjonalpark Lierne

Besøkssenter nasjonalpark Lofotodden (Steinbiten drift)

Besøkssenter nasjonalpark Raet

Besøkssenter nasjonalpark Reinheimen (Tindesenteret)

Besøkssenter nasjonalpark Reisa (Halti nasjonalparksenter)

Besøkssenter nasjonalpark Stabbursdalen

Besøkssenter nasjonalpark Ytre Hvaler

Besøkssenter nasjonalpark Øvre Pasvik (NIBIO Svanhovd)

Besøkssenter nasjonalpark Forollhogna, Vingelen

Besøkssenter nasjonalpark Hardangervidda, Eidfjord (Norsk Natursenter)

Besøkssenter nasjonalpark Hardangervidda, Skinnarbu (Hardangerviddasenteret)

Besøkssenter nasjonalpark Jomfruland

Våtmark – 6 sentre

Besøkssenter våtmark Ilene

Besøkssenter våtmark Jæren

Besøkssenter våtmark Lista

Besøkssenter våtmark Nordre Øyeren

Besøkssenter våtmark Oslo

Besøkssenter våtmark Ørlandet

Besøkssenter villaks – 4 sentre

Besøkssenter villaks Tana

Besøkssenter villaks Gaula

Besøkssenter villaks Lærdal

Besøkssenter villaks Mandalselva

Besøkssenter rovdyr – 4 sentre

Besøkssenter rovdyr Bardu

Besøkssenter rovdyr Flå

Besøkssenter rovdyr Namsskogan

Besøkssenter rovdyr Østerdalen

Besøkssenter skog – 1 senter

Besøkssenter skog, Elverum

Besøkssenter villrein – 1 senter

Besøkssenter villrein Hjerkinn

Besøkssenter Oslofjorden – 1 senter

Besøkssenter Oslofjorden, Horten

Besøkssenter for verdensarv (verdensarvsentre) – 7

Verdensarvsenter Struves meridianbue

Urnes stavkyrkje og verdsarvsenter

Norsk Fjordsenter – Besøkssenter Geirangerfjorden verdsarv/Vestnorsk fjordlandskap

Verdensarvsenter Rjukan-Notodden Industriarv

Verdensarvsenter for bergkunst – Alta museum

Verdensarvsenter for Røros bergstad og Circumferensen

Vega Verdensarvsenter

Dagens mål og kriterier for den statlige besøkssenterordningen

Klima- og miljødepartementet fastsatte i 2024 hovedmål, delmål og delstrategier for besøkssenterordningen for natur, som rammer inn en helhetlig retning for besøkssenterordningen (tabell 1).

Tabell 1. Oversikt over fastsatt hovedmål, delmål og delstrategier for besøkssentrene.

DEL 1	**Hovedmål**	Besøkssentrene øker befolkningens kunnskap om natur og bidrar samtidig til lokal verdiskaping			
	Delmål	1. Besøkssentrene er effektive og attraktive formidlere av kunnskap om natur	2. Besøkssentrene utfyller miljøforvaltningens øvrige virkemidler på en effektiv måte	3. Besøkssentrene bidrar til lokal verdiskaping, samarbeider med lokale fagmiljøer og skaper synergier	4. Besøkssentrene har bærekraftig økonomi
DEL 2	**Delstrategi**	**1. Naturveiledning ved alle sentrene**			
			2. Differensiert finansieringsmodell		
		3. Enhetlig konsept og felles merkevare			

Hovedmål - Besøkssentrene øker befolkningens kunnskap om natur og bidrar samtidig til lokal verdiskaping

Hovedmålet gjenspeiler at det primære målet for sentrenes virksomhet er å bidra til å øke kunnskapen om natur i nærliggende verneområder, eller om nærliggende naturtyper eller arter. Sentrene skal også ha et bredere perspektiv og gi informasjon om kulturhistorien, kulturmiljø og menneskenes bruk av naturen. Sentrene skal også gi informasjon om turmuligheter (der det er aktuelt), og bidra til naturvennlig ferdsel, der naturverdiene ikke blir skadelidende. Gjennom et attraktivt formidlingstilbud, med et høyt faglig nivå, skal sentrene trekke til seg besøkende, noe som også bidrar til lokal verdiskaping.

Delmål 1 - Besøkssentrene er effektive og attraktive formidlere av kunnskap om natur

Besøkssentrene skal ha aktiviteter som bidrar til å øke befolkningens kunnskap om natur (verneområder, naturtyper og arter) og hva som påvirker den samt kulturhistorien i området. Dette innebærer også kunnskap om forholdet mellom klima og natur, og om bærekraftig bruk av natur, herunder naturvennlig friluftsliv og menneskers bruk av naturen. At sentrene oppleves som attraktive, betyr at de leverer tjenester av høy kvalitet og at de har høy formidlingskompetanse. Det kan oppnås gjennom en tydelig og enhetlig merkevare, naturveiledningstilbud ved alle sentre og en autorisasjonsordning med tydelige kriterier og krav.

Delmål 2 - Besøkssentrene utfyller miljøforvaltningens øvrige virkemidler på en effektiv måte

Besøkssentrene bør samle lokale forvaltningsaktører i et felles fagmiljø, slik at de kan jobbe effektivt med å formidle kunnskap om lokale naturverdier og utfylle hverandre i en helhetlig naturforvaltning, herunder bidra med utveksling av kompetanse, erfaring og kunnskap. På denne måten vil besøkssentrene, som en del av forvaltningens samlede virkemidler, i større grad bidra til å ivareta naturverdier, hindre tap av natur og sikre god tilstand i økosystemene. Målet vil dermed bidra til å øke besøkssentrenes rolle som en viktig aktør for å nå miljømålene.

Delmål 3 - Besøkssentrene bidrar til lokal verdiskaping, samarbeider med lokale fagmiljøer og skaper synergier

Besøkssentrene skal skape arbeidsplasser i distriktene og være viktige møteplasser i lokalsamfunnet. De skal generere besøk i kommunen og gi positive ringvirkninger for lokalt næringsliv, og utnytte lokale forutsetninger for samarbeid, forretningsutvikling og verdiskaping. Sentrene skal være attraktive stoppesteder for tilreisende, tilby bred kunnskap om det aktuelle området og menneskers bruk av området, gi informasjon om naturvennlig ferdsel og bruk. Videre bør de ha grunnleggende servicefunksjoner, som toalett og salg av mat og lokale produkter.

Besøkssentrene skal søke lokalt, regionalt og nasjonalt samarbeid for å oppnå felles mål. Ordningen skal legge til rette for samhandling mellom besøkssentrene og relevante aktører i offentlig, privat og frivillig sektor. Dette vil bidra til å utnytte ressursene mer effektivt, dele kunnskap og erfaringer og skape et mer helhetlig og attraktivt tilbud til besøkende. Samarbeidet kan også bidra til at sentrene utvikler nye og innovative formidlingsmetoder, styrker sin faglige kompetanse og øker sin påvirkningskraft i samfunnet. De kan også fremme felles prosjekter som bidrar til å ta vare på natur.

Delmål 4 - Besøkssentrene har bærekraftig økonomi

Sentrene må ha stabile og tilstrekkelige økonomiske rammer, samtidig som ressursene brukes effektivt innenfor dagens ettårige budsjetter. Det er viktig at de autoriserte besøkssentrene har en økonomi som gjør at de kan ivareta de funksjoner som er satt opp som hovedmål og delmål, samt de tre delstrategiene. Det statlige driftstilskuddet er et viktig bidrag for å oppnå dette.

Del 2. Strategi for autorisering av besøkssentre

Målgrupper

Besøkssentrene for natur har en bred målgruppe. I dagens krav til autoriserte besøkssentre fremkommer at målgruppene er norske og utenlandske tilreisende, lokalbefolkning og skoler.

Ut fra formålet med besøkssentrene skal målgruppen i ny strategi fortsatt være bred, der både norske og utenlandske tilreisende, lokalbefolkning og skoler skal være målgrupper.

Barn og unge skal imidlertid prioriteres sterkere enn i dag, og formidling og formidlingsaktivitet skal i større grad rettes inn mot barn og unge. Å gi barn og unge kunnskap om natur er generelt høyt prioritert i den offentlige miljøforvaltningen, og formidling som også er egnet for barn og unge vil ofte også være både informative og attraktive for voksne. I tillegg er mange av de besøkende på sentrene er barnefamilier, og skoler en prioritert målgruppe.

Samtidig skal besøkssentrene ha målrettet og lett tilgjengelig informasjon som treffer alle som besøker senteret. Dette omfatter ikke minst informasjon om naturvennlig ferdsel og synliggjøre sammenhengen mellom natur og kulturarv og menneskenes bruk av naturen.

Dagens organisering av besøkssentre

Det er i dag 39 autoriserte besøkssentre for natur, som alle får statlig driftstilskudd. Et besøkssenter autoriseres for fem år av gangen. Det er kun autoriserte besøkssentre som får statlig driftstilskudd. Disse kan i tillegg til det statlige driftstilskuddet søke på statlige midler til naturveiledning og utviklingstilskudd.

Sentrene er fordelt på temaene nasjonalpark (22), våtmark (6), rovdyr (4), villaks (4), villrein (1), skog (1) og Oslofjorden (1).

Det har hittil vært noe tilfeldig hvilke sentre som får statlig driftstilskudd, blant annet på grunn av at penger ikke har blitt bevilget ut fra en strategi eller en forskrift, men som følge av enkeltforslag som er fremmet i forbindelse med Stortingets budsjettbehandlinger.

Målsetningen med denne strategien er å fastsette like og tydelige kriterier for fremtidige autoriseringer av besøkssentre, som skal være basert på geografiske, tematiske og faglige behov, samt sette tydelige krav til kvalitet på formidlingstilbudet. Strategien har som utgangspunkt at statlige tilskudd til besøkssenter natur over kap. 1420 post 85 bevilges etter en forutgående autorisasjonsprosess, som styres av Miljødirektoratet etter prinsippene i denne strategien.

Nye kriterier for autorisering av besøkssentre

Besøkssentre skal være attraktive å besøke, slik at folk ønsker å bruke tid og penger på å besøke dem. Det er viktig å understreke at sentrene ikke er etablert bare for å gi de besøkende informasjon, men at de også er en viktig del av forvaltningen av natur, da de gir informasjon og veiledning om naturvennlig ferdsel og egnede turruter, som også er der forvaltningen ønsker at folk skal ferdes. Å få folk til å oppsøke sentrene, og bruke tid der, stiller imidlertid høye krav til kvalitet i formidlingen.

Det er derfor viktig at hvert senter har en attraktiv og informativ formidling, med høyt faglig nivå. Det er på denne bakgrunn utarbeidet nye og mer utfyllende kriterier for både autorisering av nye sentre og for reautorisering av eksisterende sentre.

Søknader om nye sentre og reautoriseringer av eksisterende sentre skal vurderes etter tabell 2 og 3. Kriteriene i tabell 2 omfatter lokalisering, og sikrer at sentre blir opprettet der det er et tematisk eller geografisk behov, mens tabell 3 sikrer at alle sentre som autoriseres, både nye sentre og eksisterende sentre som reautoriseres, blir vurdert på en enhetlig og systematisk måte, der det er tydelige krav til kvalitet på formidling, bygningsmessige fasiliteter og informasjon.

Gradvis vil alle besøkssentrene få en enhetlig og god faglig og formidlingsmessig kvalitet. I tillegg legges det til rette for at opprettelse av nye sentre skjer fordi det er et behov ut fra målet med besøkssentre, og at nye sentre har tilstrekkelig faglig og formidlingsmessig kvalitet.

Det skal blant annet være et krav at alle besøkssentre må ha en daglig leder, minst en naturveileder, et fysisk bygg med en utstilling, samt ha arrangementer. Det er ikke et krav at alle sentre må ha helårsåpent, og naturveilederen kan være engasjert i begrensede tidsrom/i sesong.

I tillegg teller det positivt om andre deler av lokal miljøforvaltning er lokalisert i samme bygning, for å oppnå synergier, skape et godt fagmiljø og gi mer kraft i lokal naturforvaltning.

Der det er aktuelt med flere sentre innenfor samme tematikk eller samme verneområde, skal det søkes å få en geografisk spredning mellom sentrene. Der det for eksempel er flere sentre som dekker samme nasjonalpark, bør sentrene ha en geografisk spredning rundt nasjonalparken, såfremt det er kvalifiserte sentre som gjør dette mulig.

Det settes i denne strategien ikke en øvre grense for antall autoriserte besøkssentre. Dette vil avhenge av bevilgningsnivået og behov for nye sentre ut fra faglige, geografiske og tematiske behov. Over tid vil det kunne variere hvilke temaer som det er ønskelig å ha et besøkssenter om, og det er derfor ikke utarbeidet en liste over tematikk. I de nærmeste årene vil imidlertid dagens temaer bli videreført, med utgangspunkt innenfor det antallet som er etablert innenfor hver kategori; nasjonalparker, skog, , våtmark, rovdyr, villrein, villaks og Oslofjorden. Dersom det etter autoriseringsprosessen ikke er tilstrekkelig kvalifiserte sentre som har søkt, vil antallet sentre innenfor den enkelte kategori kunne bli nedjustert. Dette vil kunne frigjøre midler til å øke antall sentre innenfor andre kategorier eller å opprette sentre innenfor nye kategorier. Beslutning om dette tas av Klima- og miljødepartementet.

I tillegg vil det bli vurdert å ha et besøkssenter for samisk naturbruk, da dette ikke er representert i ordningen i dag, samt ytterligere et besøkssenter for skog. Det vil også bli vurdert å ha sentre i områder som er dårlig dekket ut fra tabell 2 og 3.

Opprettelse av nye kategorier sentre skal besluttes av Klima- og miljødepartementet. Deretter er det Miljødirektoratet som skal beslutte hvilket senter som autoriseres, basert på kriteriene i tabell 2 og 3 og forskriften for ordningen. Klima- og miljødepartementet er klageinstans for vedtak fattet av Miljødirektoratet.

Besøkssenter Oslofjorden omfatter et geografisk område, og ligger ikke i tilknytning til et verneområde eller konkrete naturtyper eller arter. Dette senteret anses dermed som et unntak fra strategien, og det legges i utgangspunktet ikke opp til at det skal opprettes flere besøkssentre som ikke tilfredsstiller kriteriene om plassering i tilknytning til verneområde eller som ikke omhandler konkrete naturtyper eller arter.

Det skal være et krav at et senter som blir autorisert eller reautorisert som besøkssenter for et konkret verneområde eller en konkret naturtype eller art ligger i nærheten av verneområdet eller et område med aktuell natur eller arter, eller som har dette i umiddelbar nærhet.

Autoriserte sentre som formidler informasjon om konkrete naturtyper eller arter, vil kunne få en bredere oppgave knyttet til regional eller nasjonal formidling. Dette avklares gjennom en egen søknadsprosess eller samtidig med ordinær autoriseringsprosess, der vedtak fattes av Miljødirektoratet, med Klima- og miljødepartementet som klageinstans, dvs. en helt lik prosess som den som gjelder ved autorisasjon/reautorisasjon.

Nasjonal formidling vil i stor grad innebære digitale læringskonsepter og annen digital formidling, men kan også omfatte fysiske besøk, til for eksempel skoler. Dette er nytt, da det ikke er lagt til rette for nasjonal formidling fra besøkssentrene i dag. Besøkssentre kan kun få oppgaver knyttet til nasjonal formidling innenfor den tematikken som de er autorisert for. Dersom flere sentre innenfor samme tematikk får oppgaver knyttet til nasjonal formidling, kan Miljødirektoratet sette føringer om geografisk ansvarsområde for hvert senter, samt andre føringer. Beslutning om å gi et eller flere besøkssenterkategorier oppgaver knyttet til nasjonal eller regional formidling tas av Klima- og miljødepartementet, men Miljødirektoratet gjennomfører prosessen og velger ut hvilket senter som skal få oppgaven.

Eksisterende sentre

Det er et mål at alle besøkssentre for natur som i dag mottar statlig driftsstøtte skal få samme mulighet til å bli reautorisert, der de må søke på linje med eventuelle nye kandidater. Det innebærer at hver reautorisering skal bekjentgjøres, der også andre sentre kan søke om å ivareta oppgaven til det eksisterende senteret. Både eksisterende sentre og nye kandidater må tilfredsstille må-kriteriene i tabell 2 og 3. I tillegg vil det bli en skjønnsmessig vurdering knyttet til bør-kravene i tabellen. Dersom det etter en samlet vurdering er lik eller marginal forskjell mellom et eksisterende senter og aktuelt nytt senter, skal i utgangspunktet eksisterende senter velges. Dette fordi det har både praktiske, økonomiske og menneskelige konsekvenser å avvikle den økonomiske støtten til et eksisterende senter, slik at det som utgangspunkt kun kan velges et annet senter enn det eksisterende dersom dette vil innebære en reell forbedring.

Da eksisterende sentre i utgangspunktet vil bli behandlet for reautorisering på ulike tidspunkt, vil det ikke bli rettferdig eller faglig riktig om de som autoriseres først hindrer andre sentre i samme område eller samme kategori å bli reautorisert, selv om disse skulle tilfredsstille kravene like godt eller bedre enn de som allerede har blitt reautorisert.

Det legges derfor opp til at alle sentre innenfor samme kategori reautoriseres på samme tid, samtidig som nye sentre også kan søke om å bli autorisert.

Denne prosessen vil skje over fire år, der alle nasjonalparksentre autoriseres de to første årene, og alle øvrige besøkssentre autoriseres de to andre årene. Alle sentre som omhandler samme tematikk eller samme verneområde skal behandles samme år og i samme autoriseringsprosess.

Alle søknader om autorisering og reautorisering av besøkssentre skal vurderes etter både tabell 2 og 3.

Tabell 2. Kriteriesett for lokalisering. Kriteriesett som brukes for å vurdere initiativ til nye besøkssentre og ved reautorisasjon. Brukes sammen med tabell 3. «Bør oppfylles» gir positiv uttelling i vurderingen og teller som kvalitetsfortrinn, men er ikke et absolutt krav for autorisasjon

Forpliktelsesnivå	Vurderingsparameter	Begrunnelse
Må oppfylles	Nærhet til: nasjonalpark *eller* Ramsar-område *eller* den naturtypen eller arten/artene som senteret formidler	Dette bygger opp under senterets funksjon om å gi informasjon til de besøkende om konkrete verneområder eller konkrete naturtyper/arter.
Må oppfylles	Dekker et dokumentert behov	Nye sentre skal utfylle eksisterende struktur. Dette kan for eksempel være områder med høyt besøkstrykk som ikke har et senter, eller naturtyper/arter som er dårlig fanget opp av ordningen.
Minst ett av disse må oppfylles	Besøkstrykk	Der ferdsel er av en slik art at det krever besøkshåndtering. Høyt besøkstrykk gir også mulighet for økt samhandling med lokalt næringsliv og aktører, som kan styrke informasjonsflyt og servicefunksjoner.
	Besøkspotensial og skoledekning	Et jevnt og bredt besøksgrunnlag gir bedre rammer for lokal aktivitet, arrangementer og samarbeid, styrker senterets rolle som møteplass. Skoledekning, lokalbefolkning eller tilreisende må finnes for at det skal være behov for et besøkssenter natur. Nærhet til by eller større tettsted teller positivt.
Bør oppfylles	Geografisk spredning av sentre innenfor samme tematikk eller verneområde	Der det er aktuelt med flere sentre innenfor samme tematikk eller samme verneområde, bør disse ha geografisk spredning.
Bør oppfylles	Samlokalisering med fagmiljø og miljøforvaltning	Ikke alltid mulig å oppnå, men bør skje der det er naturlig og praktisk mulig. Gir tettere kobling til forvaltningen, gir synergier og styrker faglig integrasjon.

Tabell 3. Formidling, samarbeid, bygningsmessige fasiliteter. Kriteriesett som brukes for å vurdere initiativ til nye besøkssentre og ved reautorisering av eksisterende sentre. Brukes sammen med tabell 2, knyttet til lokalisering. «Bør oppfylles» gir positiv uttelling i vurderingen og teller som kvalitetsfortrinn, men er ikke et absolutt krav for autorisasjon

Forpliktelses-nivå	Vurderings-parameter	Beskrivelse	Begrunnelse
Må oppfylles	Bygg og utstilling	Besøkssentre skal ha et eksisterende bygg eller en realistisk plan for et bygg som egner seg til formålet	Bygget skal i minst mulig grad påvirke naturen og miljøet rundt seg, eller bidra til særlig økte klimautslipp
Må oppfylles	Økonomisk bærekraft	Det må foreligge en realistisk finansieringsplan for driften	Hindrer sårbar drift og sikrer langsiktig kvalitet.
Må oppfylles	Formidlingskapasitet	Minst en naturveileder. Høy kvalitet på utstilling og informasjon.	Sikrer at senteret har minst en naturveileder (kan være engasjert i sesong/begrenset periode årlig), og at senteret er attraktivt, slik at folk vil besøke det.
Må oppfylles	Digital integrasjon	Forpliktelse til å delta i nasjonale digitale løsninger.	Gir lik tilgang til kunnskap og styrker besøksforvaltning.
Må oppfylles	Nettverk og samhandling	Sentrene må være med på nasjonale samlinger organisert av Miljødirektoratet, og søke samarbeid med nærliggende sentre.	Samarbeid, verdiskaping, synergi.
Bør oppfylles	Samarbeid med forvaltning	Sentrene bør inngå et formalisert samarbeid med forvaltningen.	Skaper synergier og mer helhetlig lokal naturforvaltning.
Bør oppfylles	Samfunnseffekt og samarbeid	Dokumentert bidrag til lokal verdiskaping og samarbeid med nasjonalparkkommuner, skole og frivillighet.	Styrker legitimitet og gir merverdi for lokalsamfunn.
Bør oppfylles	Tilgjengelighet	Senteret skal være inkluderende for alle besøksgrupper, dette inkluderer både språk og universell utforming.	Offentlige organer må følge språkloven

			FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Besøkssentre for verdensarv (verdensarvsentre)

Besøkssentre for verdensarv er en del av besøkssenterfamilien som forvaltes av Miljødirektoratet. I 2026 overtok Riksantikvaren ansvaret for autorisasjonsordningen og tilskuddsfordeling for verdensarvsentrene. Direktoratene samarbeider om oppfølging av verdensarvsentre som omfatter natur og kultur.

Et besøkssenter for verdensarv skal spre kunnskap og skape engasjement om verdensarvverdiene, gi forståelse for hvorfor disse skal tas vare på og sette den norske verdensarven inn i en internasjonal kontekst. Verdensarvsentrene skal bidra til å formidle verdensarvkonvensjonen globalt og nasjonalt og forpliktelsene som følger en verdensarvstatus. De besøkende skal veiledes om hva man kan se, oppleve og gjøre i verdensarvområdet uten å forringe verdensarvverdiene.

Verdensarvsenteret spiller dermed en aktiv rolle innen besøkshåndtering i verdensarvområdene. Samtidig skal sentrene bidra til at verdensarven har en funksjon for lokalbefolkningen i tråd med forpliktelsene i verdensarvkonvensjonen. Senteret skal være en naturlig møteplass som støtter opp om lokalsamfunnets innsats for å ta vare på verdensarven, gjennomføre arrangementer og bidra til lokal, bærekraftig verdiskapning. Som knutepunkt for forvaltningen bør sentrene legge til rette for lokalt og regionalt samarbeid og bidra til å styrke fagkompetansen om og i det aktuelle verdensarvområdet..

Verdensarvsentrene har et spesielt ansvar for å legge til rette for deltakelse og engasjement for målgruppen barn og unge i sin formidling. Koblingen mellom kultur og natur, i tråd med verdensarvkonvensjonens helhetlige tilnærming framheves i informasjon og formidling. En vesentlig del av arbeidet med verdensarvsentrene har vært utvikling og installasjon av en felles, stor utstilling om norsk og internasjonal verdensarv, "Vår verdensarv", som inngår i formidlingsarbeidet som et ledd i fyrtårnambisjonen om beste praksis.

Den gjeldende verdensarvsentereplanen utløper i 2026 og er under revisjon.

Det pågår et arbeid med forskrift for tilskudd og autorisering av besøkssentre, som vil ferdigstilles etter at denne strategien er vedtatt.

Del 3. Gjennomføring av nytt autoriseringskonsept

Ved å innføre kriteriene i tabell 2 og 3 vil dette gradvis medføre at alle autoriserte sentre vil tilfredsstille de samme kravene til formidling og faglig nivå, noe som medfører at alle sentrene vil holde et faglig og formidlingsmessig høyt nivå, samt at nye sentre har en geografisk plassering og en tematikk som det er behov for.

Dette vil skje gjennom at alle sentrene skal tilfredsstille må-kriteriene i tabell 2 og 3. I tillegg kommer en skjønnsmessig vurdering av bør-kriteriene.

Det legges derfor opp til at nye besøkssentre dermed ikke navngis i statsbudsjettet, men vurderes gjennom en faglig prosess hos Miljødirektoratet, basert på kriteriene i tabell 2 og 3. Det er Klima- og miljødepartementet som beslutter om det skal etableres nye sentre innenfor konkrete kategorier eller i tilknytning til konkrete verneområder, mens Miljødirektoratet tar stilling til hvilket senter som skal bli autorisert, basert på en søknadsprosess etter tabell 2 og 3. Klima- og miljødepartementet er klageinstans.

Det vil innen 2028 bli utarbeidet en veileder som beskriver kravene mer i detalj, men tabell 2 viser de grunnleggende vurderingene knyttet til geografisk fordeling mellom sentrene, og tabell 3 viser en oversikt over de viktigste faglige, formidlingsmessige og bygningsmessige kriteriene som et besøkssenter natur må ha.

For at sentrene skal få tid til å forberede seg på de nye kriteriene, vil alle reautorisasjoner som skulle vært gjennomført i 2026 og 2027 utsettes til henholdsvis 2028, 2029, 2030 og 2031.

Det skal ikke autoriseres nye sentre før i 2028. Hvilke eksisterende sentre som eventuelt ikke blir reautorisert, vil innvirke på hvor og innenfor hvilken tematikk det er aktuelt å autorisere nye sentre.

I 2028 og 2029 vil alle det bli gjennomført reautorisasjonsprosesser for alle nasjonalparksentrene. I 2029 og 2030 vil det bli gjennomført reautorisasjonsprosesser for alle øvrige besøkssentre. Alle sentre vil bli autorisert for seks år av gangen. Det vil parallelt eventuelt bli mulig å søke om å få oppgaver knyttet til nasjonal og regional formidling.

Dette innebærer at neste reautoriseringsrunde av alle sentrene vil skje i perioden 2034-2037. Eventuelle nye sentre som opprettes utenom disse hovedrundene, skal på sikt inngå i hovedrundene knyttet til reautorisasjon. Når dette skal skje, må vurderes ved opprettelsen av det nye senteret.

ST 53/2026 Eventuelt